

Upravništvo, Ljubljana, Knafljeva
ulica 6 — Telefon št. 8122, 8123,
8124, 8126, 8128.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 6 — Tel. 3392, 3492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11 — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ul. št. 2
Telefon št. 190.
Računi pri post. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Ischja vsak dan razen ponedeljka.
Narodna zbirna mesecno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 6, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor,
Gosposka ulica 11, telefon št. 2440,
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

O idejni propagandi

Pri nas žive ljudje, ki poskušajo prenesti vse, kar jim ugaia v inozemstvu, s koreninami vred v naše okolje. Pri tem prav nič ne vprašujejo, ali prenešana stvar odgovarja našim prilikam v svoji celoti in ali ne bo pri nas več škodovala, kakor pa koristila. Takih eksperimentov na vseh poljih smo doživeli več kot dovolj.

V zadnjih letih se trudimo tudi s presajanjem tujih načinov propagande za zmago raznih političnih načel in stremiljenj v državi. Milijoni in milijoni se porabijo za to propagando doma in v tujini. Uspeh je navadno malenkosten, če ne kar ničev, ker se pozablja, da je uspeh propagande same vedno zelo dvomljiv, če ne stoji za njo iskreno prepričanje ter privrženost in fanatična vera v gotova načela. Uspešna propaganda je mogoča le, če jo pošteno izvajajo propagandisti, ki so sami prepričani, da je tisto, kar propagandirajo, za narod koristno in odredljivo. Nosilci idejne propagande ne morejo biti plačani pisci ali govorniki, temveč morajo biti možje, prepričani, ki se obračajo k širokim slojem naroda, da jih pouče o resnici, ne pa, da jih varajo z lažmi in izmišljotinami. Naj bo svet še tako pokvarjen in kratkoviden, dejstvo pa je le, da je mogoče doseči stvarne in trajne uspehe samo s pomočjo čiste in preproste resnice, ne pa z lažmi in podvalami.

Naše ljudstvo ima silno fin čut za stvarnost in resničnost. V svoji prirodni bitnosti zna kaj hitro potegniti pravo črto med resnico in prividom, s katerim ga hočejo slepiti demagogi, ki računajo s počasnim dojemanjem in mišljenjem ljudskih mas. Temu primerna je tudi ljudska sodba o ciljih take neiskrene propagande, ki stremi samo za tem, da slika na eni strani hudiča na steno, na drugi strani pa zlate gradove v oblake. Ljudstvo ji vsaj trajno ne veruje, ker ve, da služi nečednim ciljem. Ako se zgodi, kar dan za dnem vidimo, da ista propaganda z istimi sredstvi proglašala danes za črno vse, o čemer je včeraj z enako vneto dokazovala, da je belo, da proglašala danes za čednost, kar je včeraj označevala za smrtni greh, potem taka propaganda pač ne more računati na kake trajne uspehe. Prav tako tudi ne propaganda, ki vsak hip spreminja svoje cilje in svoja gesla, pa čisto še tako, da so si v nasprotju med seboj. In končno tudi ne propaganda, ki skuša dopovedati ljudem, da sonce ni sonce, luna ne luna, ali pa da tečejo vode navzgor.

Propaganda, ki ne sloni na gotovih stalnih idejah in vodilnih mislih, je v svojem končnem rezultatu jalova, pa čeprav operira z vsemi metodami moderne propagandne tehnike. In samo taka nerealna propaganda si more domišljati, da bo s tiskano ali govorno besedo demontirala ideje in zasakala nujni zgodovinski razvoj v kako drugo smer ali pa prepričali ljudi, da bodo verjeli nekaj, česar po svojem zdravem razumu verjeti ne morejo. S falzificiranjem pojmov in osnovnih resnic je mogoče izhajati nekaj časa. Neizbežen pa je trenutek, ko se zruši vsa še tako spretno zamišljena stavba laži in prevar in se pokaže pravo stanje v žarki luči. Stavbe na glinastih temeljih ne morejo prenesti potresnih sunkov. In teh se v današnjih časih nikjer ne manjka.

Zivimo v dobi moderne prometne tehnike, o kateri je pred dnevi tako prepričevalno govoril poštini minister pri otvoritvi nove, velike beograjske radijske oddajne postaje. Radio danes prepleta svet s tisočimi vami, ki omogočajo zadnji hribovski vasi, da prisluškuje utripom življenja doma in v svetu. So zato države, kjer je strogo prepovedano poslušati inozemske radijske postaje, lahko pa si mislimo, koliko taka prepoved zaleže. Moderna propaganda mora s tem računati, ako hoče, da ji ljudje verujejo, da je torej uspešna. Ne samo brez smisla, temveč škodljivo je, zanikati splošno znana dejstva, ker zgubi verodostojnost tudi oni del propagande, ki je po sebi morda utemeljen in resničen. Na pesku zgrajena stavba ne obstane.

Ako naj bi idejna propaganda uspešna, mora biti realna in iskrena. Oni, ki jim je namenjena, morajo dobiti prepričanje, da misli propagator pošteno in da sam veruje to, kar piše ali govori. Le takrat bodo dostopni za njegove čustvene ali umstvene argumente. Ako tega ni, je škoda truda in denarja.

Episkop Simeon pri knezu namestniku

Kranj, 10. avgusta. AA. Nj. Vis. knez namestnik Pavle je danes sprejel v avdienci v gradu Brdu episkopa Simeona iz Šabca.

Tudi predsednik narodne skupščine

Kranj, 10. avgusta. o. Dopoldne je Nj. Vis. knez namestnik Pavle sprejel v posebni avdienci predsednika narodne skupščine Sjevana Čirča.

OBLAKI MED ANGLIJO IN NEMČIJO

Na izgon treh nemških novinarjev iz Londona je Nemčija odgovorila z izgonom »Timesovega« poročevalca iz Berlina

Berlin, 10. avgusta. br. Kakor znano, je angleška vlada pretekli petek odredila, da morajo trije nemški novinarji, in sicer obo poročevalca berlinskega »Lokalanzeigerja« dr. Langen in Wrede ter zastopnik neke nemške novinske agencije Krome, nemudoma zapustiti angleško ozemlje. Obenem sta bili izgnani tudi Langejeva in Kromejeva tajnica. Kromejevo so naknadno dovolili, da lahko ostane v Londonu še 15 dni, da uredi svoje stvari in prepusti svoje posle morebitnemu nasledniku. Po informacijah »Daily Maila« so bili izgnani zaradi nacističnega propagandnega delovanja v Angliji, ki je daleč prehajalo okvir njihovega novinarskega dela. Vest o njihovem izgonu iz Anglije je izzvala v Nemčiji ogorčenje, vendar pa se listi do danes niso spuščali v podrobnejšo razpravo o tej zadevi, da ne bi s svojim pisanjem prejudicirali nemški vladi morebitnih represalij in protiukrepev.

Včeraj dopoldne je odpravnik poslov nemškega poslanstva v Londonu Wehrmann skušal obkrožiti v Foreign Office pojasnilo o teh ukrepih angleške vlade in ob tej priliki tudi formalno protestiral proti njim. Očitno pa ni dobil zadovoljivega odgovora. Nemška vlada je namreč že sredi s posebno noto prosila angleško vlado, naj v 14 dneh poskrbi, da se bo iz Nemčije umaknil sedanji poročevalec, londonskega lista »Times« Norman Ebbatt. Kakor zatrjujejo nemški listi, ki so objavili davi o tem poseben komuniké vlade, je Norman Ebbatt že vsa zadnja leta poročal svoji redakciji o dogodkih v Nemčiji v zelo sovražnem duhu. Zaradi tega je bil ukrep nemške vlade, kakor pravi današnja »Berliner Börsenzeitung«, povsem utemeljen, posebno še zato, ker so bili trije nemški novinarji izgnani iz Anglije, ne da bi

jih angleška vlada niti obvestila o razlogih svojih ukrepov. Angleški listi so sicer utemeljevali odlok angleškega zunanjega ministrstva s tem, da so nemški novinarjem pripisovali neko propagandno in politično delovanje v Angliji v korist nemške narodno socialistične stranke, ta utemeljitev pa je po mnenju omenjenega berlinskega lista brez podlage.

Dr. Langen, ki je prej deloval v Rimu, kjer si je pridobil splošne simpatije italijanskih tovarišev in oblasti, je šel v Juliju prispeval v London. Dr. Langen je v Rimu dokazal svojo lojalnost in je med abesinsko vojno v svojih poročilih zagovarjal italijansko postopanje v vzhodni Afriki, zaradi njegovega stališča napram nekaterim krogom Društva narodov pa je pariški »Oeuvre« že tedaj ponovno razširjal o njem razne klevete. Po mnenju berlinskega glasila nemškega generalnega štaba so predvsem te klevete francoskega lista vplivale na angleške policijske oblasti, da so sedaj tako ostro nastopile proti dr. Langenu. Nemška vlada je v ostalem gentlemansko postopala, ko je na izgon treh nemških novinarjev iz Londona odgovorila z izgonom samo enega angleškega novinarja iz Berlina. Vsi ostali inozemski novinarji v Nemčiji naj bodo s tem opozorjeni, da jih čakajo povsem enaki ukrepi, če bi se skušali vmešavati v nemške notranje-politične zadeve.

Odmev v angleški javnosti

London, 10. avgusta. br. Odnosaji med Anglijo in Nemčijo so se nenadoma hudo poslabšali. Zaradi italijansko-angleškega zblizanja so govorili že o zblizanju med Nemčijo in Anglijo. Napovedali so celo obisk nemškega zunanjega ministra Neurat-

ha v Londonu, ki je bil pred nekaj tedni odgođen. Sedaj pa vse kaže, da se bosta London in Berlin le še bolj oddaljila drug od drugega.

Represalije nemške vlade na ukrepe angleških oblasti proti trem nemškim novinarjem, ki so v Londonu izrabljali svoj privilegirani novinarski položaj v politične in propagandne svrhe, so izzvale silno vznemirjenje v vsej angleški javnosti. Izgon poročevalca londonskega lista »Times« Norman Ebbatta je izzval silno reakcijo v vsem angleškem tisku. Angleški listi so davi v senzacionalni obliki objavili vest o njegovem izgonu, po vsiki večini pa so se vzdržali slehernih komentarjev.

Le »Times« so objavile o izgonu svojega poročevalca iz Nemčije dolg uvodnik, v katerem z vso ostroostjo nastopajo proti take-mu maščevanju nemške vlade. Članek pravi, da so bili nemški novinarji izgnani iz Anglije zaradi mahinacij, ki nikakor niso bile v skladu z njihovimi novinarskimi posli in položajem. Zato nemška vlada pač ni imela pravice poslužiti se takih represalij, in izgnati angleškega novinarja, ki se vseh 12 let, odkar je delal v Nemčiji, ni niti enkrat pregrešil proti svojim profesionalnim dolžnostim, temveč se je celo stalno trudil, da bi objektivno obveščal angleško javnost o položaju in razvoju v Nemčiji. List tudi ugotavlja, da je bil poročevalec Ebbatt zaradi svoje lojalnosti v družstvu inozemskih novinarjev v Berlinu nekaj časa predsednik, pozneje pa podpredsednik.

Odklonjena nemška zahteva

London, 10. avgusta o. Angleška vlada je odklonila zahtevo berlinskega zunanjega ministrstva, da bi vplivala na uredništvo »Timesa«, da bi samo odpoklicalo

vodjo svojega berlinskega dopisniškega urada Normana Ebbatta. Zato je nemška vlada takoj sporočila Ebbattu svoj odlok, da mora v 14 dneh zapustiti nemško ozemlje. Odlok je utemeljila s tem, da njegovega novinarskega delovanja nemške medrodajne oblasti doslej niso mogle odobriti. Obenem je bil dopisniški urad angleškega tiska v Berlinu obveščen o pogojih, pod katerimi bo smel delati morebitni bodoči poročevalec »Timesa« v Berlinu. Zato ta sedaj še ni znano, ali bo ta dopisniški urad sploh še nadalje obstojal.

Zmerni politični krogi v Berlinu ugotavljajo, da so tokrat zopet zmajali radikalni narodno-socialistični elementi v borbi proti zunanjemu ministrstvu, ki se nikakor ni zavzemalo za retorzivne ukrepe proti izgonu nemških novinarjev iz Londona. Londonski listi poročajo danes na široko o okoliščinah, zaradi katerih so bili dotični novinarji izgnani iz Anglije. Med drugim naglašajo, da so nadzorovali nemške begunce in jih tudi neposredno ogražali. O dr. Langenu trdijo, da je zadnje čase, ko je delal v Rimu, niti pri italijanskih oblasteh ni užival popolnega zaupanja.

»News Chronicle« opozarja, da bi nemške represalije proti utemeljenim ukrepom angleške vlade lahko izzvale še zelo resen diplomatski spor. »Times«, pravi list, predstavlja del angleškega javnega mnenja. Malokateri angleški list se je tako zelo zavzemal za sporazum z Nemčijo. Tudi »Daily Mail«, ki je v zadnjem času veljal za nemškofilski list, priznava vlogo londonskega »Timesa« in ugotavlja nadalje, da se v Berlinu nahaja le 9 angleških novinarjev, dočim v Angliji kar 80 nemških. »Daily Herald« pripominja, da izgnanci sploh niso bili nikoli pravi novinarji, temveč ljudje, ki so imeli od nemškega poslanstva izrecen nalog nadzirati nemško emigracijo.

Nocojšnji listi poročajo, da se je dopoldne nemški poslanik Ribbentrop, ki se mudi na Škotskem, sestel s Chamberlainom in imel z njim daljši razgovor o teh poslednjih incidentih.

37 držav z Ameriko

Na predlog ameriškega zunanjega ministra Hulla o splošnem pomirjenju med državami je pristala večina držav

Washington, 10. avgusta. b. Doznava se, da je doslej že 37 držav odgovorilo na nedavni predlog ameriškega državnega tajnika za zunanje zadeve Hulla za mirno reševanje mednarodnih sporov. Med državami, ki so se načelno pridružile ameriškem predlogu, so tudi: Velika Britanija, Francija in Rusija, odgovorile pa se niso Italija, Nemčija, Japonska, Kitajska in Španija. V teh državah namreč smatrajo, da je Hull stavil svoj predlog s posebnim ozirom na kitajsko-japonski in španski konflikt.

V resnici je bila Hullova izjava splošnega značaja. Ko ga je v drugi polovici preteklega meseca obiskal kitajski poslanik in ga prosil za ameriško posredovanje v kitajsko-japonskem sporu, se je Hull izognil direktnemu odgovoru s tem, da je podal splošno izjavo v obliki predloga za vsestransko pomirjenje med državami, ne

da bi bil niti z besedo omenil kitajsko-japonski spor. Smisel njegovega predloga je bil v glavnem naslednji:

V sedanjem mednarodnem položaju ni skoro mednarodnega vprašanja, ki bi v tej ali oni obliki ne tangiralo ameriških interesov. Zedinjene države si ničesar drugega ne žele, kakor da bi se vse države izognile nasilstvu v mednarodni politiki in se še posebej ogledale slehernemu vmešavanju v zadeve drugih. Washington želi, da bi se vsi mednarodni spori reševali z neposrednimi pogajanjmi med prizadetimi in z resnično težnjo po sporazumu. Zato bi Zedinjene države same pozdravile splošno razorožitev. Pripravljeni so razorožiti se tudi same, ako to store vse ostale države. Ako bodo druge države svoje oborožitev povečevale, jo bodo seveda tudi Zedinjene države, ki se oboroževanja ne strajajo.

Moskva za uvedbo diktature v Španiji

Nov spor med pristaši valencijske vlade in anarhističnimi sindikalnimi organizacijami

Pariz, 10. avgusta. br. Pariški listi poročajo, da se je spor med pristaši valencijske vlade in anarho-sindikalističnimi organizacijami v zadnjem času zopet hudo posostil. Komunisti so ostali ob strani. Moskovska vlada je sedaj predlagala obema sprtima strankama, naj se v republikanski Španiji ustanovi poseben petletniški direktorij, ki bi se mu poverile diktatorske oblasti.

Z madridskega bojišča

Avilla, 10. avgusta. AA. V odseku pri Carabanchelu so nacionalistične čete davi začele hudo obstreljevati postojanke vladnih čet. Obstreljevanje je trajalo šest ur. Pri Carabanchelu je sovražnik hotel dopoldne napasti nacionalistične čete, pa se je moral hitro umakniti in je imel velike izgube. Dopoldne okoli 10. so nacionalistične čete zaradi hude vročine morale opustiti nadaljnji boj.

Boji pri Teruelu

Teruel, 10. avgusta. w. Vladne čete so včeraj poizkusile manjšo napado proti nacionalističnim postojankam, vendar pa so bile s hudimi izgubami odbite.

Izmenjava ujetnikov

London, 10. avgusta. o. Agencija »United Press« poroča, da je bil med vladama v Valenciji in Salamanci sklenjen sporazum o izmenjavi ujetnikov, po katerem bo najprej izmenjanih po 2000 hudo ranjenih nacionalističnih in republikanskih ujetnikov. Pozneje se bo sporazum morda razširil še na druge ujetnike.

Francov odgovor na angleški protest

London, 10. avgusta. g. Nacionalistična španska vlada je danes odgovorila na noto Anglije glede bombnega napada na angleško ladjo »British Corporal«. General Franco odklanja vsako odgovornost za napad. Po mnenju generala Franca so letala, ki so izvedla ta napad, v službi organiza-

Vojvoda Kentski na Brdu

Kranj, 10. avgusta. AA. Nj. kr. Vis. vojvoda in vojvodinja Kentska sta ob 19.50 prispele iz Avstrije v Jugoslavijo, kjer bosta gosta Nj. Vis. kneza namestnika in kneginje Olge v gradu Brdu pri Kranju.

Kraljeviča Tomislav in Andrej na Cetinju

Cetinje, 10. avgusta. AA. Ob 13. sta prispele na Cetinje Nj. Vis. kraljeviča Tomislav in Andrej. Spremljala sta ju orodnančeta oficirja Nj. Vel. kraljice fregatna kapetan Vuković in kapetan I. razreda Radenković. Pred oficirskim domom so gosta pozdravili v imenu odsotnega bana načelnik upravnega oddelka Besović, vršilec dolžnosti cetinjskega župana Spasić in poveljnik orožniškega polka Jeglička. Kraljeviča sta si ogledala oficirski dom, nato pa odšla peš v samostan, kjer ju je pri vходу sprejel cetinjski mitropolit dr. Gavrilov s svečniki. Po kratki molitvi sta si ogledala reliefno karto Črne gore, mitropolit dr. Gavrilov in g. Spasić pa sta jima dajala potrebna pojasnila. Odtod sta kraljeviča odšla v muzej, kjer ju je sprejel ravnatelj Medenica. Med ogledom cetinjskih znamenitosti se je na Aleksandrovem trgu zbrala velika množica, ki ju je po povratku navdušeno in živahno pozdravila. Ob 18. sta kraljeviča Tomislav in Andrej odpotovala v dvorec Miločer.

Incidenti netijo požar

Zaradi spopada med Japonci in Kitajci ob robu mednarodne koncesije v Šanghaju groze Japonci z vojno

Šanghaj, 10. avgusta. k. Položaj na Daljnem vzhodu se je nenadoma hudo posostil zaradi incidenta, ki se je pripetil ob robu mednarodne koncesije v Šanghaju in česar žrtve sta postala neki japonski častnik in japonski mornar. Zaradi tega dogodka je po vse Japonski zavlada silno ogorčenje in ponekod so se vršile danes tudi še velike demonstracije proti Kitajski. Na kitajski strani ugotavljajo, da so incident izzvali Japonci, zaradi česar zavračajo sleherni odgovornost za nadaljnji razvoj dogodka.

Po komunikaciji, ki ga je sredi izdala šanghajska policijska oblast, sta se japonski častnik in mornar včeraj dopoldne z nekim avtomobilom pripeljala pred letališče v šanghajskem predmestju Hungjau. Tu so ju ustavile kitajske straže in ju pozvale, naj se takoj odstranita. Res sta avto obrnila in se odpeljala. Bila sta že okrog 100 m daleč od straže, so se je japonski častnik v avtomobilu obrnil in pričel streljati na Kitajce. Kitajske straže so odgovorile z orožjem. Avto se je ustavil in nastal je hud spopad. Ubila sta bila oba Japonca in neki kitajski policijski stražnik.

Po japonskih informacijah je avtomobil vozil po spomeniški cesti tik ob robu mednarodne koncesije. Ta cesta je dostopna za vse organe tujih oblasti, ki imajo v Šanghaju svoje diplomatske zastopnike. Negleda na to je po japonskih informacijah skupina kitajskih vojakov napadla avto, ki ga je šofiral omenjeni japonski mornar, poleg katerega je sedel tudi japonski častnik. Kitajci so pričeli avto obstreljevati celo s strojnimi in ubili oba moža v njem.

Japonske vojaške oblasti v Šanghaju so takoj z vso odločnostjo protestirale pri šanghajskih lokalnih oblasteh in zahtevale zadoščenje za obe žrtvi. Na ta protest je mestno poveljstvo odredilo splošno mobilizacijo lokalnih vojskih obveznikov. Kitajsko vojsko je takoj zgradilo po vsem mestu barikade in ponekod izklopalo tudi jarko, da bi se lahko branilo proti japonskim represalijam. Večji vojaški oddelki so se utrdili okrog letališča in japonske koncesije. Šanghajska policija je bila takoj oborožena s puškami in ročnimi granatami. Novinarjem so najstrožje prepovedali dostop na kraj incidenta. V okraju Hungjau so prekinili tudi električni tok. Med tem so kitajske oblasti uvedle preiskavo. Šanghajski župan se je zglasil celo pri japonskem generalnem konzulu in ga pozval, naj dodeli svoje zastopnike preiskovalni komisiji, da se bo incident pojasnil s sodelovanjem obeh prizadetih držav.

Vest o incidentu se je bliskovito razširila po Šanghaju in je izzvala med prebivalstvom pravo paniko. Okrog 60.000 Kitajcev je zapustilo svoje domove in se zateklo na ozemlje mednarodnih koncesij. Vse se boji, da ne bi Japonci pričeli zaradi tega incidenta bombardirati Šanghaj kakor l. 1932, ko je bilo v mestu ubitih na tisoče kitajskih civilistov.

V splošnem pa vendar presojaajo tokrat položaj bolj optimistično kakor l. 1932. Mednarodna politična javnost je danes mnogo bolj na strani Kitajcev kakor pred 5 leti. O tem priča najbolj to, da je bilo kljub napetemu položaju na Daljnem vzhodu sklenjeno v Parizu in Londonu posejilo za kitajsko vlado.

Med tem so prispele v Peking nova japonska ojačenja. Predvsem so prispele tja večji oddelki japonskega topništva. Ze včeraj je japonsko orožništvo vdrlo v pekingsko radijsko oddajno postajo in zaplenilo vse dragocenejše aparate in druge pripravke. Na drugi strani se je zbralo 21 kitaj-

skih divizij v severni Kitajski vzdolž pokrajine Tiencin-Pukov.

Izjava japonskega vojnega ministra

Tokio, 10. avgusta. k. Japonski vojni minister general Sugijama je včeraj prvič po najnovejšem sporu s Kitajci sprejel skupino novinarjev in jim podal daljšo izjavo o položaju na Daljnem vzhodu. Poučaril je:

Ce se Kitajci ne bodo zavedli sedanjega položaja in če ne bodo premislili svojih nadaljnjih korakov, bo nastopil v njih-hovih odnosih napram Japoncem že prav v kratkem krizečen trenutek. Ce bi se sedanji položaj zavlekel, bo Japonska prisiljena izsiliti z vojsko ohranitev miru.

V svoji nadaljnji izjavi je Kitajcem očital, da pošiljajo svoje vojskstvo v hopejsko deželo, s čimer kršijo sporazum, ki so ga sklenili z Japonci v Hopeju. Tudi zbiranje njihove vojske ob železniški progi Peking-Sujan pomeni kršitev pogodbe, ki jo je sklenil general Dojhar svoj čas z generalom Cangeeungom.

Nato je omenil, da je ponovno skušal pridobiti Kitajce za miren sporazum in za pogajanja o vseh diplomatskih vprašanjih. Ce se Kitajci, je dejal, ne bodo mogli prepričati, da so Japonci s temi svojimi predlogi nastopili iskreno, tedaj bo pač odveč nadaljevati diplomatsko akcijo, ker bi samo podaljšala sedanjo krizo. Iskreno želim, da bi se japonski narod še bolj pripravil za prenašanje težav, na katere je v zadnjem času naletel in ki ga še čakajo. Japonci so izgubili sedaj že sleherni potrpljenje.

Japonci zasedli Cingtau

Tiencin, 10. avgusta. b. Japonski generalni štab javlja, da korakajo čete osrednje kitajske vlade iz pokrajine Santung proti obali. Sprito pohoda kitajske armade v smeri proti mestu Cingtau, bivši nemški koloniji, ki so jo japonski državljani zaradi nevarnosti spopadov že zapustili, so japonske vojaške oblasti odredile, naj japonske čete mesto takoj zasedejo.

Spopadi predstraž

Šanghaj, 10. avgusta. w. Iz Paotungfuja javljajo, da so kitajske čete pri Takungpau odbile včeraj japonski oddelk približno 1000 mož ki ga je podpiralo japonsko topništvo pri Kankau. Japonska letala so nadaljevala obstreljevanje železniške proge od Pekinga v Suijuang. »Central News« razširja vesti, da se vzdolž železniške proge na jugozapadu od Tiencina vršijo borbe predstraž.

Boji pri Velikem zidu

Šanghaj, 10. avgusta. g. Ob Velikem zidu, približno 80 km od Tiencina, so popoldne izbruhnili srđiti boji med kitajskimi četami, ki so prodirale od Kalgana proti Pekingu, in med motoriziranimi formacijami Japoncev. Japonci so prizadeli Kitajcem večke izgube.

Misija japonskega poslanika Kavagoja

Šanghaj, 10. avgusta. AA. Potovanje japonskega poslanika Kavagoja je zavito v popolno temo. Znano je, da bi imel japonski poslanik voditi pogajanja s kitajsko vlado v Nankingu. Po neklih poročilih je na poti v Nanking. Druga poročila pa govorijo, da v sedanjih razmerah ne bo odšel v kitajsko prestolnico.

Obnova parlamentarizma v Bolgariji?

Vlada je izdelala načrt novega volilnega zakona, ki pa bo odvzel voditeljem bivših strank sleherno možnost kandidiranja v obnovljeni parlament

Sofija, 10. avgusta. b. V tukajšnjih političnih krogih se mnogo govori o nameri Kijusevne vlade, da polagoma spet uvede parlamentarni režim v Bolgariji, ki je, kakor znano, prenehal 19. maja 1934. Seveda ne more biti niti govora o uvedbi parlamentarnega režima, kakor ga je Bolgarija imela pred navedenim datumom. Predsedem zahtevajo v poučenih krogih, da je bil prejšnji sistem, ki je dopuščal izvolitev po enega poslanca na vsakih 20.000 prebivalcev, prej narodu v škodo kakor v korist. Razen tega ni v današnji Bolgariji uradno nobene stranke, ker so bile vse prejšnje stranke razpuščene, na njih obnoviti pa sedanji režim ne misli. Zato si v vladnih krogih zamišljajo povratek v parlamentarni režim čisto drugače kakor s predstavljanjem v dejansko žele stari parlamentarici.

Kolikor se je moglo doslej zvedeti, je vlada izdelala načrt, ki določa sistem enotne kandidature in relativne večine. Posebnost novega volilnega zakona bo v tem, da bodo imeli pasivno volilno pravico samo

taki kandidati, ki so določeno število let prebili na čelu kake občinske uprave. S tem bo onemogočena kandidatura vsem voditeljem bivših razpuščenih strank.

Da bi vlada sama ohranila pri volitvah kolikor mogoče nevtralnost pozicije, ne bo nobeden izmed aktivnih ministrov nastopal kot kandidat. To pa postavlja v ospredje zelo zapleteno vprašanje odnosa med vlado in parlamentom ter vprašanje njene kompetenčne sfere sploh. Sedanja ustava namreč izrecno določa odgovornost vlade napram parlamentu. Ker po dosedajšnjih informacijah sprememba sedanje ustave ni nameravana, bo vlada slej ko prej odgovorna za svoje delo parlamentu, četudi bo značaj tega parlamenta drugačen kakor je bil na primer značaj parlamenta pred 19. majem 1934. Na drugi strani sedanja vlada ne more prikriti težnje po čim večji neodvisnosti od parlamenta. V političnih krogih zato z zanimanjem pričakujejo, za kakšno rešitev se bo vlada končno odločila.

Proces Niemöller odgođen

Velike protestantske demonstracije v berlinskem predmestju Dahlemu

Berlin, 10. avgusta. b. Boj med narodno socialističnim režimom na eni ter katoliško in protestantsko cerkvi na drugi strani, se bliža, kakor vse kaže, svojemu višku. V berlinskem predmestju Dahlem, kjer je zaprt protestantski pastor Niemöller, so se večeraj razvile demonstracije tako velikega obsega proti režimu, da je sodišče, ki naj bi pastorku Niemöllerju sodilo, pod vtisom teh silnih demonstracij odgodilo njegov proces na nedoločen čas. Verjetno je, da se je ta nepričakovana odgoditev Niemöllerjevega procesa izvršila deloma tudi zaradi nedavne oprostitve protestantskega pastora Dibeliusa, ki je vplivala senzacionalno.

Protivladna demonstracija

V Niemöllerjevi cerkvi so večeraj pričeli imena 70 protestantskih bojev, ki so bili v zadnjem času aretirani. Za popoldne je bila napovedana posebna služba božja s priporočilnimi molitvami za zaprtega Niemöllerja. Policija je to cerkveno prireditve sicer prepovedala, vendar se verniki niso dali ugnati. Formalno so se v velik spredu in demonstrativno korakali skozi berlinsko predmestje v vzklizanju proti režimu. Policija je seveda posegla vmes in aretirala okoli 100 ljudi, ki pa jih je takoj po zaslišanju izpustila. Tako se je v samem berlinskem predmestju dogodilo nekaj za sedanji režim v Nemčiji povsem nenavadnega: da se je zbrala skupina ljudi, ki so imeli dovolj poguma, da živahno demonstrirajo proti vladi zaradi njenega postopanja s protestantsko cerkvijo.

Da niso bile demonstracije nič kaj nedolžne, potrjuje najbolj nepričakovana odgoditev Niemöllerjevega procesa. Sodišče utemeljuje sicer to odgoditev z izjavo, da je potrebno proučiti še nov dokazni ma-

terijal, ki se je nabral v zadnjem momentu, vendar nihče ne dvomi, da je pravo ozadje samo večerajšnja demonstracija v Dahlemu.

Zaradi rovarjenja proti režimu in neugodnega izražanja o njem na prižnici pa je bil med tem obsojen v Monakovem kapucinec Gustav Hugo, in sicer na dva meseca ječe.

Kako presoja položaj katoliških cerkvenih krogov

V katoliških cerkvenih krogih zasleduje z največjo pozornostjo razvoj odnosa med nemško vlado in Vatikanom. Na splošno prevladuje prepričanje, da ne bo še dolgo mogoče misliti na poenotenje napetosti med Berlinom in Vatikanom, ker se nasprotje prav v zadnjem času opaža celo znatno povečanje napetosti v medsebojnih odnosih. K temu so razen znanih procesov veliko pripomogli tudi napadi napol uradnega narodno socialističnega časopisa na sv. stolico, katero dolže, da je samo ona prelomila konkordat iz julija 1935. V tem smislu je pisal zlasti Göbbelsov organ »Der Angriff«, kateremu je v Rimu odgovoril katoliški dnevnik »L'Avenir d'Italie«, ki se spušča med drugim tudi v polemiko z nemškimi rasnimi ideologiji.

Za dokaz nove napetosti med tretjim rajhom in Vatikanom navajajo v tukajšnjih cerkvenih krogih med drugim tudi znano potovanje vatikanskega državnega tajnika, kardinala Pacellija v Francijo, ki mu pripisujejo demonstrativni značaj, ker je tu dobro znano, da ima prav kardinal Pacelli največ zaslug za sklenitev konkordata z Nemčijo, kateri je bil, kakor splošno sodijo, od nekdaj zelo naklonjen.

Rumunska vlada v krizi

Bukarešta, 10. avgusta. w. Takoj po povratku rumunskega kralja Karola iz inozemstva so politični problemi Rumunije prešli v odločilno stanje. Min. predsednik Tatarescu je imel po kraljevem povratku s snoci razgovor s svojim namestnikom v ministrskem predsedstvu Inculescu, ki je trajal do jutraj. Prva audienca min. predsednika pri kralju Karolu se je pričela zvečer. Ni izključeno, da je Tatarescu ob tej priliki podal ostavko vlade. Glede nadaljnjega razvoja si v bukarških krogih še niso na jasnem. Predvsem se ni gotovo, ali bo ostavka Tatarescove vlade pomenila izpremembo sistema, ki ga pričakujejo v gotovih bukarških krogih, ali pa bo Tatarescu ponovno poverjena sestava vlade.

Sklepi cionističnega kongresa

Curich, 10. avgusta. o. Redakcijski odbor cionističnega kongresa je danes pripravil resolucijo, v kateri ponovno proglasa na osnovi Balfourjeve deklaracije in mandata Društva narodov nesporne in zgodovinske pravice židovskega naroda do palestinske dežele. Nadalje protestira proti omejevanju židovskega naseljevanja v Palestini, ki je bilo doslej določeno za 8.000 ljudi na leto. Odločno zavrača tudi načrt britanske kraljeve komisije o razdelitvi palestinske dežele in pooblašča izvršni odbor svetovne cionistične organizacije, da vodi nadaljnjo akcijo za realizacijo pravic židovskega naroda in ustanovitve njegove nacionalne države v Palestini. Popoldne je bila javna seja kongresa, na kateri so razpravljali o tej resoluciji.

400 letal nad Londonom

London, 10. avgusta. b. Večeraj so se nad mestom vršili veliki letalski manevri, katerih se je udeležilo 400 letal. Manevri so trajali 15 ur, od šestih zvečer do devetih jutraj. Odredilo jih je letalsko ministrstvo, da preizkusi obrambne sposobnosti prestolnice proti napadom iz zraka.

Boj alkoholu in nikotinu v Nemčiji

Berlin, 10. avgusta. b. Na prvem kongresu gibanja za povzdigo ljudskega zdravja je vodja nemških zdravnikov dr. Wagner v glavnih obrisih nakazal načrt nemške vlade na področju ljudske higijene in zdravja. Že to zimo bodo izdani ukrepi za pobyjanje alkoholizma in proti čezmernu uživanju nikotina, posebno pri ženerih in mladostnikih.

Beleške

V znamenju dogme

V sobotnem »Jutru« smo napisali nekaj vrst na naslov »Slovenskega gospodarja«, ki je v svojem uvodniku proglasil borbo in pomisleke proti konkordatu za boj proti samemu živemu Kristusu. Apelirali smo na gospode, naj v politični borbi prizanašajo vsaj najsvetnejšim svetinjam, pred katerimi imajo najbolj globoko spoštovanje vsi katoličani, pa naj stoji potem v enem ali drugem političnem taboju. Sedaj se oglašja v obrambo mariborskega pobratima ljubljanskega glasila Katoliške akcije in slovesno proglasa, »da ni storil ničesar drugega, kakor da je to nepobitno resnico in dejstvo krepko poudaril.« Od gospodov v Kopitarjevi ulici kaj drugega tudi nismo mogli pričakovati. Čudimo pa se lastniku »Slovenca«, Katoliškemu tiskovnemu društvu, v katerem sede sami duhovniki, da nima k takemu načinu pukeh o konkordatu ničesar pripomniti. In to tem bolj, ker so v njegovih sredi ljudje, ki imajo tudi svoje mišljenje o tej pogodbi med državo in Vatikanom, ki se v mnogobojni strinja z izjavo zagrebškega nadškofa dr. Stepinca, da se cerkev prav dobro počuti tudi brez konkordata.

»Slovenec« zatrjuje, da je trditve »Slovenskega gospodarja«, »da je bil zoper konkordat napad na Kristusa, ki je mistična glava Cerkve, dogmatično pravilna in da »Jutro« odgovor ne dokazuje ničesar drugega, kakor da pri njem v katoliški dogmatiki niso doma.« Rade volje priznamo, da v dogmatiki nismo tako doma, kakor pri »Slovencu«, kjer sede gospodje, ki jim je dogmatika posel. Za nas kot navadne kristjane je dovolj, da se ravnamo po božjih in cerkvenih zapovedih, med katerimi je tudi: Ne laži! S to zapovedjo pa pri »Slovencu« niso doma, ker bi sicer ne trdili, da je JNS prišla z borbo proti konkordatu ne samo politično borbo, ampak tudi kulturni boj, s katerim je hotela zadeti katoliško cerkev kot tako. JNS je bila tista stranka, ki je brez konsekvence dovolila svojim članom, da so glasovali za ali proti konkordatu, odnosno, da so se glasovanja vzdržali. JNS ni zavoljo tega nikogar izključila iz svojih vrst in ravno »Slovenec« je bil tisti, ki je na široko objavil govor župnika Matice, ki je kot član JNS govoril in glasoval za konkordat.

Ker se gospodje pri »Slovencu« bolje spoznajo v dogmatiki kakor mi, jih prosimo, naj nam pojasnijo, kako je mogoče dogmatično dokazati, »da je borba proti konkordatu napad na Kristusa, ki je mistična glava Cerkve.« Konkordat je čisto navadno človeško delo, ki more biti za Cerkev dobro ali slabo. Jugoslovanski konkordat je po zatrevanju »Slovenca« sestavila celo sama JNS in ga »je dr. Stojadinović predložil v popolnoma tisti obliki, v kateri je kot zapuščina JNS ležal na njegovi mizi.« Če bi bil »Slovenec« sam sebi dosleden, bi napisal, da je tudi konkordat, kakor ga je sestavila JNS, slabe, ker zatrjuje, se skozi leti, da ni storila JNS za časa svoje vlade niti enega dobrega dela. Namesto tega pa proglasa ta konkordat malo manj kakor za božje delo in borbo proti njemu »za napade na samega Kristusa«.

Županov alibi

Zagrebski in drugi listi so javili, da je bil med povabljenimi gosti pri otvoritvi nove tovarne za aluminij v Lozovcu pri Sibeniku, ko je govoril predsednik vlade dr. Stojadinović svoj poslednji politični govor o konkordatu, navzoč tudi predsednik drniške občine Zvonimir Alfrević, navdušen pristaša dr. Mačka. Sedaj objavlja »Hrvatski dnevnik« izjavo župana Alfrevića, da se ni udeležil te proslave, kakor tudi ne njeje sledečega banketa, na katerem so jedli jedi, pripeljane s posebnim hladilnim vagonom iz zagrebškega »Gradskega podruma« v Lozovec.

»Slovenec« Gusti

ima besedo

O vprašanju ureditve ljubljanskega kolodvora je v nedeljo rekel svojo besedo tudi avtoritativni sodelavec »Slovenca«, Frtaučku Gusti, ki slovi po svojih odličnih zvezah z najbolj merodajnimi. Njegova mišljenja skrivajo pri »Slovencu« sicer med zadnjimi stranmi nad križankami, s katerimi se v naši prestolnici, kjer je poker najbolj omiljena družabna igra, ne bavijo. Povrh še piše Frtaučku Gusti v naddialektu, da je stroga diskretnost tem bolj zažamčena.

Glede ankete o ureditvi ljubljanskega kolodvora misli Gusti, da »bodo njene zahteve merodajni uvaževali, kar je vsekakor nekaj, četudi ne dosti, do takrat pa bodo na ljubljanskem kolodvoru vse pajčvine omedli in če bo dovolj kredita, tudi na novo prebelili. Ako bo potrebna kaka nova anketa, bodo o tem merodajni gospodje že pravočasno obvestili ljubljance. Ankete, kakor je bila glede kolodvora, so potrebne, da na jugu ne pozabijo na Ljubljano. Sicer bi se pozabili, da je tudi Ljubljana v zedinjeni Jugoslaviji. Samo davkarja ne pozabi na nas.«

Pod vtisom teh izjav naj je napisal »Ponedeljski Slovenec« o nedeljski nezgodi na gorenjskem kolodvoru, kjer je iztirilo nekaj vagonov: »Vzroka tej prometni nezgodi ni treba iskati preveč daleč: tam je, kakor smo ga že dolgo kazali in še kazali: dobičkonosne slovenske železnice, ki krijejo s svojimi dohodki vse pasivne južne železnice, imajo premalo osebja. Osebo je izmučeno skoraj do izčrpanosti in le njegovi vestnosti gre zahvala, da se do sedaj ni pripetilo še več takih nesreč.«

Nas ugotovitve »Ponedeljskega Slovenca« iskreno veselje. Žal jih moremo čuti in čitati samo v Ljubljani. Kako lepo bi bilo zadržati v Beogradu, če bi vstal kdo od »Slovenčevih« prijateljev v narodni skupščini pri razpravi o interpelaciji poslanca Lučkaića o razmerah na slovenskih železnicah in jo podprl tudi s svoje strani. Bilo bi kar dovolj, če bi povedal samo to, kar je »Slovenec« napisal. Gospodje pa so samo molčali, kakor bi bili zaliti.

Originalen predlog o jugoslovenskem narodu

V Subotici izhaja tednik »Nevena«, ki podpira politiko JRK in se bori proti težnjam zagrebških krogov, da bi priptegnili pod okrilje hrvatskega narodnega pokreta tudi Bunjevce. V poslednjih številkih

Po slabi družbi glava boli

Zagrebska »Hrvatska Straža« vneta in neumorno nadaljuje s svojo križarsko vojno proti drugemu partnerju Kmetosko-demokratske koalicije in najsvetnejšemu zavezniku dr. Mačka — samostojnim demokratom. Pri tem se pobožno glasilo zagrebške Katoliške akcije prav nič ne stramuje, da sedi s samostojnimi demokrati v okviru hrvatskega narodnega pokreta, kjer hoče smeti celo vedno prvo in zadnjo besedo.

V sobotni številki je proglasila »Hrvatska Straža« samostojne demokrate na Hrvatskem kratkomoja za »tujske legionarje, negativne elemente, ki jim je vse drugo ljubše kakor blaginja hrvatskega naroda, zastrupiljvalce hrvatskega javnega življenja in krdele pokvarjene gospode«. Samostojni demokrati so po mnenju organa zagrebškega kapitola nosilci vseh prevratnih idej, ki žele uničiti verski čut med Hrvatini in jih potisniti zopet nič več in nič manj, kakor med »same pagane.« To je družba ljudi, ki je pri nas prva uvedla pretepanje kot sredstvo politične borbe in streljala hrvatske kmete samo zavoljo politike. Danes propoveduje neko levičarstvo, da bi z

njim škodovali hrvatski narodni stvar. Govore o narodu, pa so generali brez vojske, ki jih je zapustila, čim so izžubili oblast. Njigovo glavno glasilo »Novo Rječko« berejo samo levičarji, brez katerih bi list že davno prenehal izhajati. O hrvatskem nacionalnem vprašanju se ne upajo pisati, ker so stvarno še vedno pristali integralnega jugoslovenskega nacionalizma, ki je danes odprano hrvatskemu narodu.«

Ko čitamo to izbrano cvetje z vrhov hrvatske Katoliške akcije, na zavidamo ravno gospodu Vilderju in tovarišem za lepo družino, v kateri morajo sedeti. Čudimo se samo njihovim živcem, se bolj pa njihovi trdi koži, da morejo izdržati vse te pobalinske napade brez vsake možne primerne reakcije. In to tem bolj, ker je sigurno, da bi poslala gospoda okoli »Hrvatske Straže« kaj hitro ponižnejša in dostojnejša, če bi jo samo enkrat prijel predsednik KDK dr. Maček za njen posvečeni jezik. Tako pa izgleda, da so bivši samostojni demokrati danes na Hrvatskem divjačina, ki jo lahko po mili volji goni, kdor hoče in želi.

Skupščina sreske mladinske organizacije JNS v Ribnici

V nedeljo se je vršila v Ribnici v veliki saloni restavracije g. Podboja, ustanovna skupščina mladinske JNS za srez Kočevje. Na skupščino so prihiteli mladi pristajači JNS iz vseh krajev obširnega srezja. Prišli so tudi stari nacionalni boreci, ki so z največjim zadoščenjem sledili skupščini mladine, ker vidijo v tem pojav novih sil na polju našega političnega življenja. Skupščino je otvoril in volji poselovodeci podpredsednik sreske organizacije JNS, g. Janez Arko. Pozdravil je navzočega g. senatorja Ivana Pucelja, zastopnika akcijskega odbora iz Ljubljane g. Andreja Uršiča in zastopnika mestne organizacije ljubljanske gg. Kurnika in Hrovatina. Razpravljalo se je o najpomembnejši stvari posega mladine v politično življenje. Sledile so volitve. Za predsednika je bil izvoljen g. Arko Andrej, odborniška mesta pa so bila zaupana

zastopnikom iz Ribnice, Sotražice, Loškega potoka, Kočevja in Velikih Lašč. Zaključno besedo je imel g. senator Ivan Pucelj, ki je utrdil v mladini vero, da je njen nastop v politiki nujno potreben in da bo organizirana postala važen činitelj. Nadalje je obravnavaval vse važnejše politične, socialne, gospodarske in kulturne probleme, ki stoji danes v ospredju. Njegove besede so navzoči nagradili z vihranim odobravanjem.

Kakor prejšnja mladinska skupščina širimo naše ožje domovine, tako je dokazala tudi skupščina v Ribnici, da bo pokret mladine JNS obrodil najlepši sad. Skupščina v Ribnici se je udeležilo okrog 150 do 200 mladih nacionalnih bojev, pripravljanih, da se do skrajnosti žrtvujejo za zmagao našel jugoslovenskega nacionalizma.

Odlikovovanja letalcev

Beograd, 10. avgusta. p. Z redom Jugoslovenske krone 5. stopnje je odlikovan letalski major Franjo Pirce, z zlato kolajno za vestno službovanje letalski narednik Dragutin Skulji, s srebrno letalski narednik Ernest Hoegl, Ivan Remec, Stanislav Vovk, Otmar Lajh, Stanislav Kodre in Vilko Cirger.

Izprememba pravilnika o odvetniškem pok. fondu

Beograd, 10. avgusta. o. Pravosodni minister je odobril izpremembo pravilnika o pokojninskem fondu odvetniške in notarske zbornice v Ljubljani. V pravilniku se je izpremenila 2. točka 5. paragrafa, ki se po novem glasi: Po 10 letih od pristopa se doseže pravica do pokojninske rente v šestkratnem iznosu zneska, navedenega v § 2, namreč po 3.000, 2.400, 1.800, 1.500, 1.200 in 900 din mesečno, če je upravičenec dosegel starost 70 let in ne izvršuje več niti osebno niti posredno svojega poklica.

Iz zdravniške službe

Beograd, 10. avgusta. p. Za sekundarne zdravnike v 8. položajni skupini v splošni bolnišnici v Ljubljani so imenovani dr. Lea Fajdiga-Plešewsova, dr. Anton Sonec, dr. Božena Merljakova, dr. Blaženka Klepčeva in dr. Valentin Kušar, v bolnišnici za duševne bolezni na Studencu pa dr. Miroslav Hribar.

je objavil par člankov inž. Milivoja Matića, ki je sestavil in objavil načrt zakona o jugoslovenskem narodu. Zakon ima 15 členov in določa med drugim n. pr.: Čl. 1. Jugoslaveni so: a) po narodnem imenu Srbi, Hrvati, Slovenci, Bosanci (daleč smo že prišli, da se vračamo k bosanskemu narodu, s katerim so strasili svoje dni po Bosni in Hercegovini dunajski narodnostni strokovnjaki. Op. ur.) Soki in Bunjevci; b) po govoru in narečju so Jugoslaveni kajkavci, štokavci in čakavci in končno po c) po rasi pripadniki alpske dinarske, moravsko-vardarske, panonske, germanoslovenske in romanoslovenske rase. Člen 2. je prav tako originalen, in določa, da imenujejo Jugoslaveni svoj jezik napram inozemstvu jugoslovanski jezik, v domači rabi med seboj pa bunjevski, srbski, hrvatski, slovenski in bosanski (kaka je njegova slovnica inž. Matić ne pove). Glede slovensčine pravi naknadno, da je kajkavsko-slovenski jezik. Po rasi je nas Slovence postavil inženjer med alpince, ki so resni, umerni, trezni in lakavi ljudje.

Komu masli predložiti g. inž. Matić svoj originalni predlog o jugoslovenskem narodu, ne pove. »Slovenec«

Marženka brani Vladka

V »Hrvatskem dnevniku« objavlja vdova pokojnega Stjepana Radića nekaj spominov na politično delovanje svojega moža. Med drugim objavlja pismo pokojnega voditelja Hrvatov o šolski vzgoji kot eno izmed neštevilnih pism, ki jih je pisal, ko je bil odsoten v tujini. Pismo samo je dokaj zanimivo, ker iznaša v njem Radić svoje svojevrsne poglede na šolsko vzgojo naše mladine. Še bolj zanimiv pa je zaključek članka gospe Marije, vdove Radićeve, ki pravi »da je naslednik Stjepana Radića dr. Vladimir Maček, ki vodi s sigurno roko naš dragi kmetijski narod k že davno odrejenemu cilju, k naši svobodni Hrvatski.«

Tako se je izrekla za vodstvo dr. Mačka za svojo hčerko Milico Devčić-Radićevu tudi mati Marženka. Ob strani stoji še samo mladi Vladimir Radić, ki piše svoje članke v »Danici«, kjer vsipa ogenj in žveplo na voditelja Hrvatov znani zagrebški novinar Joe Matošić. Kakor kažejo gotova znamenja, bo tudi mladi Radić kmalu klonil in priznal rad ali nerad primat dr. Mačka v spoznanju, da je samo sin svojega očeta in nič več.

Stavka tesarskih in kjučavničarskih delavcev v Beogradu

Beograd, 10. avgusta. p. V Beogradu se je pričela danes stavka tesarskih in kjučavničarskih delavcev, katerih skupninski se je delodajalci niso mogli sporazneti glede nove kolektivne pogodbe. Stavka okrog 2.000 delavcev.

Natakarska stavka v Zagrebu

Zagreb, 10. avgusta. o. Med zastopniki stavkajočih natakarkov in delodajalcev se se danes pri inspekciji dela na banski upravi pričela pogajanja, ki pa so se po nekaj urah končala brez pravega uspeha. Natakarkji so zahtevali kolektivno delovno pogodbo, revirni plačilni sistem, 800 Din plače na mesec, 400 Din hranarine in odstotek konzumnega inkasa. Delodajalci so jim ponudili individualne delovne pogodbe, manjšo plačo, pristali pa so na to, da se 10 odstotkov konzumnega inkasa razdeli po želji natakarkov. Ker natakarkji niso pričeli stavkati šele po neuspehu pogajanj, so jih delodajalci popoldne pisмено pozvali, naj se vrnejo na delo, ker bi sicer smatrali delovne odnose za niti za prekinjene. V tem primeru jim službe odpovedo in bodo namesto njih najeli nove moči z dežele.

Popoldne so odprli tudi lokale, ki so bili doslej zaradi stavke zaprti. Nekateri stavkajoči natakarkji so se pojavili v lokalih an agretirali med pomožnim osebjem in natakarkji, ki se stavki niso hoteli priključiti, da bi opustili nadaljnje delo. Policija je proti njim ponovno intervenirala. Inspekcija dela je razglasila, da bo v dveh ali treh dneh zastopniki natakarkov in delodajalcev ponovno pozvala na sestanek. Splošno sodijo, da bo stavka trajala še ves teden.

Ustanova za zdravnike

Beograd, 10. avgusta. p. Državni kurtorij za zapuščino pokojnega primarija praške bolnišnice dr. F. Hineka, ki je bila določena l. 1841 za podpiranje zdravnikov, ki vrše brezplačno prakso v posebnih avstrijskih bolnišnicah, se je zavzel za to, da bi se ta zapuščina razdelila na tri države in sicer na Češkoslovaško, Jugoslavijo in Anglijo, tako da bi poleg drugih prejemali podpore tudi jugoslovanski zdravniki. Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje je pristalo na tako razdelitev podpor. Za podporo prihajajo prvenstveno v poštev kandidati, rojeni v Karlovcu, ki vrše brezplačno prakso na državnih bolnišnicah v Ljubljani. Zapuščina znaša v celoti 125.600 Kc v vrednostnih papirjih in 12.620 Kc v gotovini.

Izguba državljanstva

Beograd, 10. avgusta. p. Z naredbo notranjega ministra je bilo odvzeto Milanu Gabriću, rojenemu 7. oktobra 1894 v Gornjem gradu, sedaj aktivnemu poročniku Heimwehra v Gradcu, jugoslovensko državljanstvo, ker je stopil v vojaško službo tuje države brez dovoljenja naših oblasti.

Vremenska napoved

Zemunska vremenska poročila. Nad Zahodno polovico Evrope do črte Trst—Košice—Varšava leži val hladnega in nestabilnega zraka. V tem predelu prevladuje oblačno vreme z nekaj dežja. V Nemčiji, na Češkoslovaškem in v Avstriji je bilo mnogo neviht, posebno v gorskih krajih. V vzhodni Evropi je zrak dokaj toplel in suh ter prevladuje tam jasno vreme. V Jugoslaviji je bilo jasno in lepo vreme. Večerja je bilo več neviht samo v zetski in drinski banovini. Toplota se je nekoliko dvignila.

Zemunska vremenska napoved: Prevladovalo bo v glavnem jasno vreme v vsej državi. Pričakovati je neviht v severni polovici, posebno v dravski in saski banovini. Toplota bo padla v severozahodnih predelih in se dvignila v ostalih krajih. Zagrebška: Nastopili bodo južni vetrovi. Temperatura se bo dvignila. Zaradi tega je ponekod pričakovati neviht in nalivov. Izmenjava

Blizu 2500 let staro grobišče v Bohinju odkrito

Arheolog dr. Valter Šmid je blizu cerkve v Bitnjah našel v 21 grobovih poleg sežganih kosti in okostnjakov izredno lepe bronaste okraske

Na levi pogled na grobišče kmalu po pričetku razkopavanja. V ospredju jama, krematorij, kjer so Karni sežigali mrliče. Dalje posamezni odkopani grobovi. — (Skico je napravil carinik Berlot z Jesenic).

Bohinjska Bistrica, 10. avgusta. Ko je lansko poletje sloveči naš arheolog vseučiliški profesor dr. Valter Šmid odkril grobišče na Ajdovskem gradu, se je domislil kmetovalec Ivan Rozman, po domače Zvab v Bitnjah, da je pred leti krt vrgele na trati blizu bitenjske cerkve par korald in bronast prstan na svetlo. O tem je obvestil raziskovalca, ki si je to delo prihranil za letošnje počitnice. Profesor Šmid je pretekli teden prisel v Bohinjsko Bistrico. Najel je štiri delavce, kmet Zvab mu je razdvojil dovolil kopanje na trati, sin Martin se je sam ponudil za kopača, potem je raziskovalec našel še tri moše in naslednje jutro se je začelo kopanje.

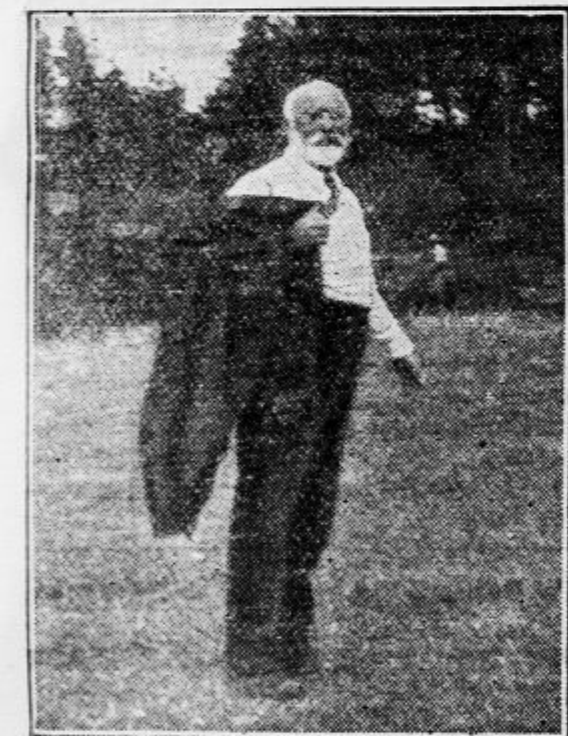
Ko ne bi vedeli, koliko izkušenj že ima profesor Šmid z razkopavanjem in s kako finim čutom zna odkrivati starinske zaklade, bi lahko govorili o sreči, to pot kar pomeni nenavaden srečanje, kajti takoj prvi dan je profesor Šmid našel na starinskem grobišču, ki ga je začel varno odgrabit. V teku štirih dni je s svojimi kopači odkril 21 grobov, v katerih je našel poleg okostnjakov tri splete in mnogo dragocenega, nenavadno fino izdelanega okrasja.

Učenjaku je bilo ob teh najdbah takoj jasno, da ima pred seboj sicer velik, pa po popolnosti nedotaknjeno grobišče iz petega stoletja pred Kristom. Grobišče je v neposredni zvezi z gradiščem na Ajdovskem gradu. Tam gori je bila naselbina ilirskih plemen Karnov in njihove kovačnice, tu spodaj na prisojni trati, kjer mimo šumi bistra Bohinjka, pa so imeli svoj krematorij sežigali so mrliče in njihove ostanke z okrasjem vred pokopavali v rodno zemljo; le za nekatere — najbrž za ugledne pokojnike — je veljala izjema, da jih niso sežigali.

Po odkritjih profesorja Šmida bo poslalo mnogo nove luči v zgodovino tega klasičnega predela naše zemlje, preko katerega so šli tokovi narodov in kjer se pravilica o zakladih v nedrjih zemlje tako piko srečuje z resnico.

Srečanje z raziskovalcem

Nedelja razliva svoje sončno bogastvo nad Bohinjskim kotom. Planine se skozi lahne koprne svetlikajo kakor iz marmornja. Bohinjsko jezero leži pokojno. Po prasnici cesti pa hitijo avtobusi in avtomobili, v megli prahu se izgubljajo izletniki in tu-

risti, ki z nahrbtniki otovorjeni pešajo v kraljestvo Zlatogora. Tam gori v dolini Ukanci, kjer sproščeno odmeva ukanje zadovoljnih izletnikov od strmih sten, nam pride nasproti visok častitljivi gospod. Ves Bohinj ga zida pozna, kakor so ga spoznali Vače, Vrhnika, Šentjurij, Pohorje in zgodovinski kraji na Dolenjskem in Notranjskem. Že zarana je neutrudljivi prijatelj prirode pihel k viru lepote, k slapu Savice. Prožnih korakov kakor s kratega sprehoda se čili šestdesetletnik vrača v dolino, ko se mi otopeni v dopoldanskem pregrevici šele pomikamo proti slapu. Domač pozdrav — in kar brz smo v pomenkih in v dogovoru, da se popoldne smidemo pri Markežu v Bohinjski Bistrici. Dotlej pa bo profesor Šmid izkoristil čas za obisk pri svojem dobrem prijatelju, znanstveniku dr. Ljudomilu Hauptmannu, ki prebiva pri Sv. Janezu.

Nemara vam bo, gospod profesor, po tem našem srečanju ves dan skvarjen? — se opravičujemo.

Nikakor ne. Drugače bi bil pa skvarjen vam, če ste me želeli obiskati.

Zaklad v škafli in papirju

Popoldne ob štirih nas je prijazni učenjak pričakal ob avtobusu pri Sv. Janezu in pohiteli smo do Markeža. Tam je čudno polno gostov, več kakor marsikdo drugod v Bohinju, da so profesorju komaj še našli skromno, samotno sobo.

Zdaj vam bom pa hitro razkazal in potem gremo, vsaj od daleč še pogledat kraj, kjer kopljem; tudi z vlaka je dobro viden. Med bitenjsko cerkvijo in črvarjico na mali ravni lahko opazite rjav blek, tam kopljem. O bitenjski cerkvi pravijo, da je najstarejša v Bohinju.

Pri tem pa slavni raziskovalec še razvija majhne javojčke časopisnega papirja, ki jih ima po troje ali več shranjenih v škafli. Se se drži prst vseh izkopanih predmetov in s prestjo so pomešane ožgane kosti davnih pokojnikov. Prah si in v prah (ali bolje: v muzej) se boš napotil...

Tu pogledite, to vam je polkrožna fibula s štirimi krogličami iz stekla. Tu je ostanek lončene posode z rebri, ki je značilna za tretjo dobo Este, kakor pravimo znanstveno. Čolnasta zaponka iz brona. Tu nekaj jagod iz jantara. In glejte ne-

navadno zanimivo zaponko: okrogla je, spletna, imenujemo jo očalarka. Bila je v ognju, zato je tako črna patinirana. Z vnetostjo in ljubeznijo kakor da razgreba samo suho zlato nam raziskovalec razkriva nadaljnji drobšč svojega zaklada. Tu je polkrožna zaponka s tremi glavami in nenavadno zanimiva zaponka s polkrožno ploščico.

Kako sem prišel do vsega tega, vprašate? Najprvo smo našli krematorij: bila je navadna jama, na katero so Karni naložili drv, potem so nanje naložili mrliča in ga sežigali. Pepel in ostanke kosti so zagrebali v jamo, 70 cm do 1 m globoko. Če danes izkopljemo zadosti kosti, lahko strokovnjaki določijo spol pokojnika. Dosele smo našli tri cele okostnjake, ki niso bili sežgani. Vidite, tu so deli skeleta. No, bila je pač takrat moda — obratno od današnje — da se nekateri niso žali sežigati. Silno kažejo najdenine v Italiji in na Vačah.

Ogledujemo zaponko z obročki: na veliki trikotni plošči visijo še trije trikotniki z buncicami, četrti je odlomljen — bogve katere deviške prsi je krasilo to lepo delo. Kakor kačji svitek je zapetnica, spletna iz treh ozkih bronastih pasov, ki se zožujejo in pretakajo drug v drugega. Kako lepe linije, kako mičen izdelek! Dandanašnji vidite enake v izložbah draguljarjev.

Ženske so nepoboljšljive. Danes se krasijo prav tako, kakor pred dvatisočpetsto leti.

Da, vidite, arheologi smo pa z njimi zadovoljni. Čim več je okrasja, tem bolj so nam ljube, čeravno na razdaljo več kakor dveh tisočletij...

Ruda, kupčija tebe redé...

Zapone z bucikami korale iz jantara, preluknjena zaponka, kjer so na nitkah visele jantarjeve jagode, — o, to je pa res že kar cela starinska draguljarna. Odkod toliko jantara? Profesor nam mimogrede pojasnjuje:

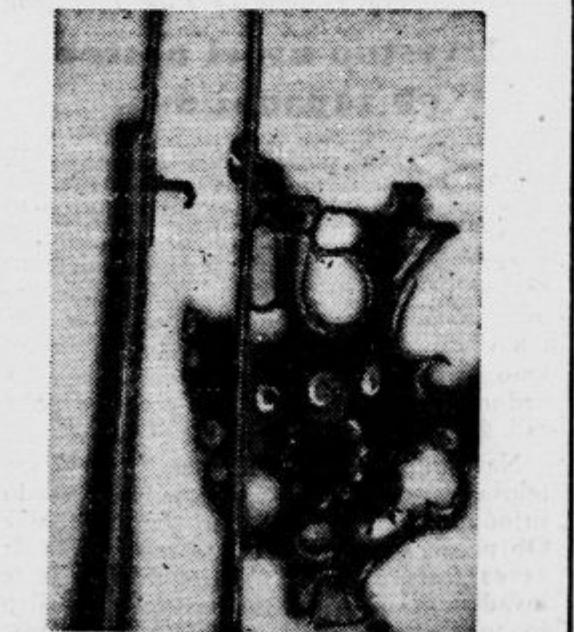
Od Ptujja in Celja je tod vodila trgovska pot na Oglej, iz Ogleja je prihajal jantar. Karni so pod Bačo in tod okrog pridobivali rudo in z njo barantali. V Tolminu so enaki grobovi, enaka najdišča. Z jantarem imam prav posebno veselje. Dedetca mi pridno pomagajo iz odkopane prsti izbirati korale, potem jim kupim kilo čokolade, da je veselje. Jaz pa se veselim, ko bo jantar očistil in bo zasijal v krasni rdečkasti barvi... Tu v Bitnjah so sami premožni grobovi.

»Ruda, kupčija tebe redé!« je torej veljalo tudi že za tisto davno dobo? — Prav gotovo, to lahko zapišete. Vodnik je duše pšel na Koprivniku nad Bohinjem in je spoznal ne samo rudniškega magnata Zoisa, temveč tudi marsikaj iz davnine.

Že nam učenjak sredi razgovora v deseti tehta nenavadno lepo zaponko:

Ta določa stoletje! Imenujemo jo Certosa po znanem samostanu v Italiji. In tu glejte dve majceni desnici iz brona. Prsti so razprti. To je bilo varstvo zoper uroke. Kako ne bi bili ljudje v tisti davni dobi babjeverni, ko so se še verniki papeža Pija IX. strašno bali njegovih oči. Profesor Mraz, moj prijatelj, ki je bil precej temen v obraz, mi je pripovedoval, kako je nekoč v Atenah potikal na stanovanju svojega prijatelja. Ko mu je prišla kuharica odprati in je zagledala njegov temni obraz, mu je šinila z obema rokama nasproti in kliknila po grščico: »Vseh deset pretov v tvoje oči!... Karni in Karni so nosili po dve desnici ali po dve levici zoper uroke. Dvakratno bolj pomaga... Tu pogledite noč prav posebne vrste, s polkrožnim rezilom, iz železa. Morda je lovski nož, natančneje še ne vem.

In še in še nam učenjak razvija čudniški papir in nam odkriva vedno nove predmete, med njimi nenavadno lepo gosnikasto zaponko, polno koralk, potem zaponko s krogličami, ki vse na verižkah, zvezinaste in navadne obročke, čolnaste, podolgovate zaponke in še marsikaj zanimivega, kar mu bo dalo najmanj štirinajst dni truda s čiščenjem in proučevanjem. V vsakem zavoju je najdba iz posameznega groba. Od sedmih jutraj do šestih zvečer je učenjak na delu ob grobišču, vestno nadzoruje sleherno kretanje kopačev, ki jih pusti kopati le do gotove globine, potem pa sam seže v zemljo s svojimi pripravami in spravi na dan sleherno dragotino.

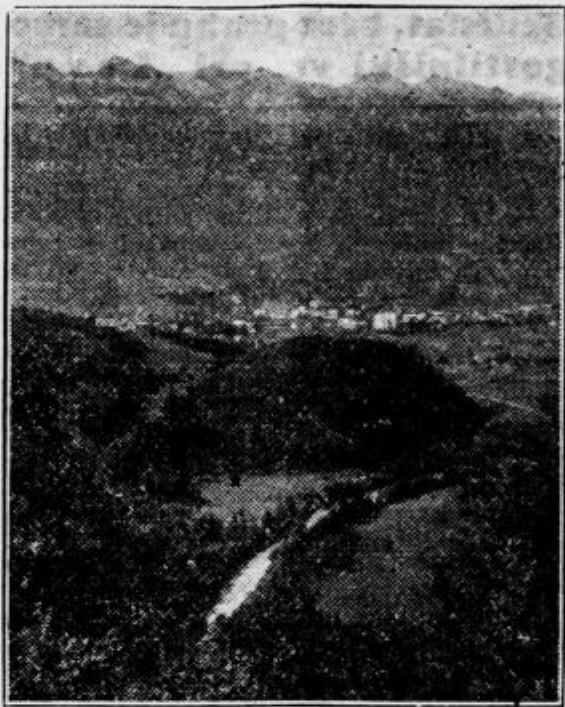

Velika zaponka, ki se je nosila na prsih

Nikarar mu ne vidite. Ni mogoče. Sproti zabeleži vsebino vsakega groba. In vsak večer potem zadovoljen shranjuje najdene dragocenosti v zavojke in škatle in je vesel, da mu je bilo z banovinsko podporo in s podporo trgovske zbornice omogočeno najeti kopače. Domovini odkriva zaklade, Ljubljanski muzej bo z njimi obogatil, sam zase pa ne potrebuje.

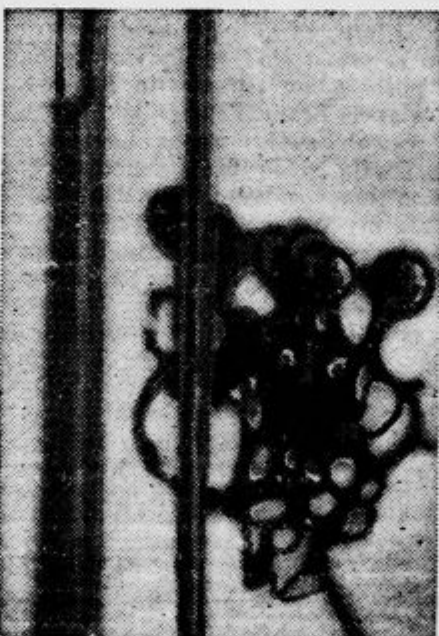
Na Ajdovskem gradu

Dolge sence so že legale po Bohinjskem kotu, vrhovi Črne prsti in Bogatina in Triglavskega pogorja so se ostro nazobčani risali na sinjem nebesju, ko smo se šli potrudili na Ajdovski gradec. Ne da bi v njem gledali Črtomirovo lastnino, marveč ostanke karnskega gradišča. Z globanastega hrička, na katerega se povzpne v nekaj minutah od proge, je mičen razgled po Bohinjski dolini, kakor tudi na to stran proti Soteski. Streljaj daleč, na hričiču, ki se močno odraža nad cesto, je ne-

Ajdovski gradec, zadaj Boh. Bistrica

koč bilo dvoje gradišč, tam so Karni imeli svojo opazovalnico, videli so vse tja doli do Soteske. Kadarkoli se je pojavila nevarnost, so lahko nemudoma s signali obvestili naselbino na Ajdovskem gradu, da se je pripravila za obrambo za nasipom in obzidjem, katerega sledovi so ostali do današnjih dni. Majhne, bele kamenite goličave so ostanke po lanskem odkopavanju. Se vidimo tloris nekdanje karnske bajte, sledove preproste topline, kjer so polagali rudo na ogelje in jo preprosto talili, potem pa iz nje ustvarjali najfinjša cizelirana okrasja in posodo. Že ta in oni je nepovabljen brskal po Ajdovskem gradu. Po Karnih so tudi Rimljani obdržali Ajdovski gradec za svojo strateško postojanko. A danes je komaj še sled za rimskim stolpom. Kakorkoli so bila nestrokovnjaka izkopavanja že pred 100 leti škodljiva, vendar pričujo, da je Ajdovski gradec od nekdanj veljal med Bohinjci za po-

Posebna lepa zaponka z obročki in krogličami

membrno zgodovinsko torišče. Zato ni bilo čudno, da je France Prešeren postavil nanj Črtomirovo trdnjavo, zidano na skalo si-vo...

Lepo je postati v toplem poletnem večeru, ko se od vseh strani zgrinjajo sence v Bohinj, na zgodovinskem razgledniku v družbi učenjaka, ki z živo besedo odgrinja davnino naših tal:

Tod so bivali Karni, keltsko plemo, segali so do Ogleja, do Trsta, do Tilenata. Karniola, Karinthia, Karnske Alpe — povsod v imenih so še sledovi za njimi. Sodim, da je tudi Bohinj karnskega porekla. Pisanih sledov za njimi nimamo. Ne vem še, kakšni so bili, toda prav naglo se nam razgrinja način njihovega življenja in umiranja. Tod so hodili in se borili, prekrasna zemlja jih je že davno privabila k sebi, da so si ustvarjali bogastvo tam, kjer so še danes skriti zakladi. Priroda oblikuje značaje, zato bi želel, da so bili vsaj približno takšni, kakor je današnji bohinjski rod, ki ga mora biti vsakdo odkrito vesel. Pohvalite Bohinjce, vas prosim. To so dobri, pošteni ljudje, spoznal sem jih, morda bolje, kakor kdo drugi. Res, hvala jim in priznanje...

Ko smo se v prvem mraku vračali iz Bohinja in mimogrede uzrli tisto rjavo kupo razkopane zemlje na trati blizu bitenjske cerkve, je nekdo začuden rekel:

Tako dolgo je tu ob stezi ležalo zakopano in priti je moral ravno profesor Šmid, da je vse to odkril...

Pa res, priti je moral ravno profesor Šmid. Naj bi še dolgo prihajal iz Gradca na domača gradišča in grobišča. — en.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Edina narodna manjšina, ki se je po vojni še povečala

Pomen narodno obrambnega zbora v Kočevju

Prvič po več ko 50-letnem plodnem delu bo imela Družba sv. Cirila in Metoda v nedeljo v središču narodno ogroženega ozemlja na Kočevskem, v Kočevju, svojo veliko skupščino.

Tu, na otočku, obdanem krog in krog od slovenskega življa, kjer že stoletja bije boj za obstanek naš slovenski kmet in slovenski mali človek, na tem otočku, kjer so Nemci v zadnjih letih začeli iskati pristno nemško raso in oholo dvigati glave, na tem otočku je treba letos zbrati vse, kar je slovenskega, kar bije in čuti slovensko in jugoslovensko, da damo povdarka našemu hotenju: biti gospodarji na slovenski zemlji.

Zavedajmo se dejstva, ki je širši javnosti gotovo neznano, za nas vse pa je naravnost sramotno, da smo na tem otočku mi Slovenci v položaju manjšine. Mi se moramo potegovati za slovenske šole, mi za slovensko besedo in petje v cerkvah, mi za obstoj slovenskih kmetov, obrtnikov in gospodarstvenikov. Nemci to že imajo in se čutijo izizivane, samo če gredo slovenska društva s slovensko besedo in pesmijo v kočevsko zaledje. Slovenci otroci so morali še do nedavnega v nemške šole, polno je še cerkva po Kočevskem, kjer se služba božja vrši le v nemškem jeziku, druge se bore za murvice, da smejo po enkrat mesečno imeti slovensko mašo in peti v cerkvi slovenske pesmi. In celo v Kočevju samem, kjer sta dve tretjini Slovencev, ostali pa so mešanici in dosejenci Nemci, sta sleherno nedeljo po dve nemški in ena sama slovenska maša — po skoro 20-letni osvoboditvi. Vse gospodarstvo in večina posestev je v nemških rokah. To stanje se dan na dan slabša, ker spravljajo Kočevjarji našega človeka v odvisnost s posejili in mu nato kaj hitro posestvo zarubijo in pazijo, da ga kupijo Nemci. Slovenci so med tem, bodisi kot inteligenti na vaseh ali pa preprosti kmetje in delavci, prepuščeni samim sebi, popolnoma osamljeni. Odlvisni od Kočevjarjev, niti moralno, niti gmotno podprti od ostalih Slovencev, prezirani od Nemcev, se počasi potujčujejo. Leto in dan ne vidi naš človek na Kočevskem tujega slovenskega obraza, kajti le redko so sejanisti, ki pridejo v oddaljenejša selišča, kamor vodijo le kolovozi. In če se zgodi čudež, da kateri izmed Slovencev tja zaide, navadno prav rad postreže — z nemščino. Leto in dan se po teh vaseh ne čuje slovenska pesem, ne vrši se slovenska prireditev. Polno vasi je še po vsej kočevski deželi, kjer še sploh ni bilo slovenske kulturne prireditve.

Pač pa more naš človek dnevno opazovati, kako svoje brate obiskujejo nemški študentje iz Reicha in Avstrije, kako hodijo na obiske razne gospodične, ki vrše tu posebne naloge, kaj delajo tu razni nemški učenjaki, ki potujejo tod v »naučne« svrhe. Videti morejo sleherno nedeljo gruča Kočevjarjev iz Kočevja, ki gmotno dobro podprti hodijo iz vasi v vas, iz kraja v kraj s kočevsko pesmijo, z nemško besedo in igro.

Ne laže torej »Berliner Lokal Anzeiger«, ki je pisal, da je čudež prave manjšine nemška manjšina na Kočevskem, kjer se število Nemcev ni skrhlo, temveč celo povečalo, kjer nemška posest ne gine, ampak se razširja.

Čas je torej, da se zganemo vsi Slovenci brez razlike in da zdramimo vso jugoslovensko javnost, da začne paziti na delo, ki ga skoro nemoteno vrši tujec sredi naših jugoslovenskih zemlji ter pripravi nam in našim potomcem skupno z našim zna-

nim sosedom pogubo.

Zatorej: 15. avgusta 1937. vsi v Kočevju, da manifestiramo našo voljo, da damo delavcem na narodno-obrambno polju novih pobud in našemu človeku na Kočevskem dvignemo samozavest.

14. avgusta zvečer bodo po vsej kočevski deželi zažareli kresovi. Njihov žar naj bo žar nove dobe za Slovence na Kočevskem.

15. avgusta nas bosta jutrnji turist in pa poseben vlak pripeljala v okrašen kočevsko mesto. Tam bo sprejem, nato pa bomo v povorki, ki jo bodo tvorili konjenica, vojaštvo, sokolstvo v krogih, narodne noše, delegati Družbe sv. Cirila in Metoda ter ostale nacionalne in narodne organizacije v krogu in civilu in katero bodo zaključili vovzi in kolosari, krenili skozi mesto k Dijaškemu domu, kjer bo velika skupščina CMD.

Po skupščini bo skupno kosilo za delegate, Sokoli bodo imeli skušnjo za telovadbo, ob 15. uri popoldne pa bo pred šolo v Kočevju sokolski nastop domačega društva, pri katerem bo sodelovala vrsta Ljubljanskega Sokola, ki si je v Beogradu osvojila meč kralja Aleksandra I., in pa naša junaška vojska.

Po nastopu bo na dvorišču Dijaškega doma velika narodna sokolska veselica. Razšli se bomo zvečer eni z vlakom ob 19.20 uri, drugi pa s posebnim vlakom, ki bo odšel iz Kočevja okoli 21. ure.

Na en dan bosta torej v narodno ogroženem Kočevju združeni kar dve narodni slovenski manifestaciji.

Slovenci! Jugoslovenci! V zbor, da podpremo delo CMD in Sokola, da damo Družbi vzpodbude za novo delo, kočevskemu Sokolu pa pobudo za čim večji razmah in podporo za dograditev Sokolskega doma, za katerega so pred tednom izkopali temelje in začeli z zidanjem.

Skupščinarji, pojdit v Kočevje polnoštevilo! Sokoli, pokazite tudi v Kočevju svojo disciplino in pomagajte edincem, ki je gotovo najbolj potrebna pomoč, saj dela na narodno-ogroženem ozemlju! Narodne organizacije, podprite delo narodno-obrambnih delavcev na Kočevskem. Vzgojitelji, pokžite, naberite si vtisov s kočevske dežele za skorajšnji pouk mladine v bližnji jeseni. Mladina, pojd v Kočevsko in delaj to, kar delajo nemški mladinci, ko prihajajo v te kraje.

15. avgust 1937. naj bo narodni praznik vseh Slovencev iz Kočevja in kočevske dežele.

Nacionalni javnosti

V nedeljo bo v Kočevju skupščina naše Cirilmetodove družbe ter javna prireditev Sokolskega društva v Kočevju. Podpisane nacionalne organizacije pozivajo nacionalno javnost, predvsem svoje članstvo, da se udeleži v čim večjem številu obeh prireditev in izrazi s tem svoje priznanje in svojo zahvalo nacionalnemu delu, ki ga opravlja CMD in Sokol na kočevskem ozemlju.

Bran-i-bor, osrednje društvo, Družba sv. Cirila in Metoda, Jadranska Straža, oblastni odbor, Jugoslov. nac. akad. klub »Edinstvo«, Jugoslov. napr. akad. društvo »Jadranc«, Legija koroskih borev, Narodna Odrma, oblastni odbor, Savez dobrovoljca, sreska organizacija, Savez jugoslov. emigrantskih udruženj, Strelesko okrožje, Udrženje četnikov, pododbor, Udrženje rezervnih oficirjev, pododbor, Udrženje vojnih invalidov, oblastni odbor.

Smrtno nevarne rané Sokolov, napadenih od zločinske tolpe v Semiču

Boksar, nož in kamen v rokah napadalcev

Semič, 10. avgusta

Sokolsko elarje, ki je v nedeljo popoldne zbralo v Semiču trume Sokolov in Sokolice iz bližnje in daljne Bele krajine, bo po vsem udeležencem še dolgo ostalo v spominu po surovem krvavem nasilju, ki so ga nad skupino Sokolov v Vinico zagrešili neki nahujskani divjaki. Istega dne se je v Črnomlju vršil katoliški prosvetni tabor in napredni Črnomalci so s svojim mirnim, dostojanstvenim zadržanjem pokazali, kako se mora človek zlasti v razburkanih časih, kakršna preživljamo dandanes, vesti nasproti akcijam idejnih nasprotnikov. V Semiču pa so bili ob istem času udeleženci mirne, veličastne sokolske manifestacije priče krvavega izpada, ki nazorno izpričuje, koliko podvirjanosti je zlasti v krogih one podočeljske mladine, od katere bi zavoljo njenih varuhov, vzgojiteljev in vodnikov kaj takega najmanj pričakovali.

Popoldanski nastop pri Sokolskem domu je potekel v najlepšem redu. Bil je lep, uspešna oddelja sokolskega dela v tem najbolj razvijenem kotu Slovenije. Mimo drugih govornikov je ne slavnosti nastopil tudi prvi podstarosta SKJ br. Engelbert Gangl, čigar vznešene besede so segle vsej izbrani množici globoko do srca. Mlad nastopajočimi in gledalci je bilo mnogo gostov iz Črnomlja in z Vinice. Ko so se proti večeru začeli gostje razhajati, se je najprej skupina Sokolov iz Črnomlja, ki je hitela k večernemu vaku na postajo, lahko od blizu prepričala, koliko črne mrtnje tli v peti. Ko so Črnomelci šli na Sokolsko trn v peti. Ko so Črnomelci šli na Sokolsko trn v peti. Ko so Črnomelci šli na Sokolsko trn v peti.

— A ste prišli žret semiškega vina, zdaj pa pajejte?

Črnomalci se niso zmenili za neslanost, ki je bila pač najmanj na mestu v kraju, kamor si gospodarski in tujsko-prometni interesi prizadevajo, privabiti čim več gostov, niso pa slutili, da se bo malo kasneje odigrala pred Sokolskim domom krvava tragedija. Okrog 21. se je skupina viniških Sokolov, ki jo je vodil mladi starosta br. Oskar Malič, s svojim vozom odpravljala proti domu. Vsa družba je bila že zbrana na svojih mestih, zadnji je prihitel starosta. Voz je bil čez dan spravljen v neki gostilni v vasi. Po tablici, ki je nosila Maličovo ime, so ga bili najbrž že pred večerom vzeli zabritni napadalec na piko in čakali samo še ugodne prilike, da napadejo Viničane. V hipu, ko se je starosta skušal pognati na voz, je iz temne sence onkraj ceste planil za njim neznanec in ga udaril od zadaj.

— Kdo pa je? Kaj pa bočeš? je zaklical Malič in etopil za njim.

V varnem okrilju košatega drevja ob cesti pa je bila skrita cela tolpa oboroženih

napadalcev. Ko se jim je Malič priklonil, so ga v hipu okoliili in za nekaj sekund so ga razvili ogrožena, neenaka borba. Ko je Malič od težkega udara zastokal, mu je prvi skočil z voza na pomoč njegov brat Jože, za njim pa še kmetič fant Adolf Radmelič in ostali viniški Sokoli. A komaj se je Jože približal napadalcem, ga je nekdo s težkim boksarjem treščil po glavi, nato pa ga je še od zadaj nekajkrat udaril s težkim kamnom. Radmeliča je po nekdo z nožem usekal čez vrat, da mu je prerezal dovodnico in mu je kri curkoma lila na tla. Nož mu je preekal tudi kite, da se mu je glava kar povesila na ramo.

Ko so opravili delo, so se junaški napadci razbježali, a semiški Sokoli, ki so na vik in krik prihiteli iz doma, so begunce še prepoznali, da se najbrž ne bodo mogli izogniti roki pravice. Vse tri ranjene so prenesli najprej v Sokolski dom in šele tam so spoznali, kako hude poškodbe je dobil tudi starosta Malič. Globoko rano mu je nož zasekal v hrbet, da so bila ranjena tudi pljuča, drugi sunek pa je bil namenjen v trebuh, a k sreči je napadalec nož zdrsnil ob kosti, da poškodba ni tako nevarna. V Sokolskem domu so žrtvam nudili prvo pomoč, nato pa sta dve Sokolici z vozom prepeljali v Črnomelj najprej Radmeliča, ki je bil najbolj nujno potreben zdravniške pomoči. Dr. Šober mu je zašil rano, a zaradi velike izgube krvi ga ni bilo mogoče prepeljati v bolnišnico, temveč je moral ostati v domači oskrbi. Nato je dr. Šober še s svojim avtom pohitel po oba brata Maliča in ju prav tako prejel v Črnomelj. A medtem ko so bile Jožetove poškodbe le lažje značaja, da je lahko sam odšel domov, je moral Oskar Malič ostati v Črnomlju, kjer leži na domu svoje sestre, ker je tudi za prevoz v bolnišnico preslab. Za njegovo in Radmeličovo življenje so resno v skrbeh, zlasti ker se je bati komplikacij.

Dogodek je po vsaj okoliici vzbudil veliko razburjenje. Napad na viniške Sokole spada

in pričakujemo, da bodo oblastva krivce, ki so znani, prišla in kaznovala, kakor se za takšno razbojniška dejanja spodoti.

Popoln užitek in popolno sigurnost
Vam nudi PERMA TEX, ker je
izdelan iz čistejšega mlačnega gumija,
ter je zato kot diš in elastičen,
in se obrabi s let.

PERMA TEX
HIGIENSKA GUMIJA

Domaće vesti

* Vabila k zbiranju gradiva za novinar-
sko razstavo imajo predvsem med dija-
štvom prav dober uspeh in zato naša mla-
dina zasluži prav posebno pohvalo. Mnogo
elastični odziv je pa pri odraslih, saj smo od
njih dobili le malo gradiva iz svetovne vojne,
še manj pa starih dijaških listov, a od
nikoder še ni malomeščanskih »Čenč« ali
celo seznamov, katere stare tiskarne in časo-
pise imajo naše društvene knjižnice. Ker
smo takorekoč že pred otvoritvijo razstave,
ponavljamo svojo prošnjo za zbiranje
najraznovrstnejšega gradiva, ker bi radi
vsaj nekaj društev pohvalili izmožnost zbiranja
njih imen v listih. Pripraviš li odbor slo-
venskega novinarstva Ljubljana Velesejem.

* Imenovanje rektorja ekonomske-ko-
mercialne visoke šole v Beogradu. Prof.
dr. Aleksander Jovanović, nekdanji izredni
profesor za narodno ekonomijo na bograd-
skem vseučilišču in organizator oddelka
za ekonomske studije pri Narodni banki,
je bil imenovan za rektorja ekonomske-ko-
mercialne visoke šole v Beogradu. Prof.
dr. Jovanović se je rodil leta 1896 v Dol-
njem Milanovcu, gimnazijo je dočrtil v
Beogradu, pravne studije pa leta 1920 v
Parizu. Spisal je precej znanstvenih raz-
prav in učbenik narodne ekonomije, ki je
izšel zdaj že v drugi izdaji.

* Slavnosti jugoslovnskih Slovkov so
bile v ponedeljek zaključene v Baškem Pe-
trovcu. Dopolne so zborovali delegati Ma-
tice Slovaške, ki so stali tudi razne
predloge o proslavi 100-letnice prihoda Slo-
vakov v jugoslovnske kraje. Popoldne so
bile razne sportne prireditve. Gostje iz
CSR se bodo na poti v Beograd ustavili v
Stari Pazovi, da obiščejo tam naseljene
rojake, iz Beograda pa bodo napravili izle-
ta na Avalo, Oplenac in Kragujevac. Na
Oplenču bodo počastili spomin pokojnega
kralja Uroševca.

* Upokojitev predsednika proforskega
društva. Profesor Radoje Knežević, ki je
služboval na II. moški realni gimnaziji v
Beogradu in je že nekaj let predsednik
proforskega društva, je upokojen.

* Kongres pravnikov v Novem Sadu bo
od 3. do 5. oktobra t. l. Prijave je poslati
društvu »Pravnik« do 5. septembra in s
prijavo nakazati na ček. rač. št. 11.870
znesek 60 din kot kongresno članarino, ki
je za vse člane enaka; za rodbinske člane
je članarina 50 din. Položnica za ta naka-
zila bo priložena tudi prihodnji številki
»Slovenskega Pravnika«, v kateri bo tu-
di priobčeno vse ostalo. Zaprošena in ob-
ljubljena je četrtinska vožnja, ki bo ve-
ljala tudi za izlete. Predviden je skupni
izlet na Fruško goro.

Pri lenivem črevesju in slabem že-
lodcu z nerazpoloženjem za jed zaradi
zapeke naj se uporablja že oddavna
poznana naravna Franz-Josefova gren-
čica. Zelo pogosto je ugotovljeno, da je
»Franz-Josefova« grenčica zlasti ko-
ristno domače sredstvo, kajti gre za to,
da se prebavi kanal v jutru izčisti s kakim
salinskim sredstvom za iztrebljanje.

Ugi. reg. o. or. št. 485/36

* V dnevi od 14. do 16. t. m. bo v Zagre-
bu jugoslovnski gasilski kongres. Za ude-
ležbo je dovoljen članom (icam) in nara-
ščaju gasilskih organizacij 75% ni popust
na drž. železnice. Vsak naj kupi na od-
hodni postaji »z vozovnico do Zagreba in
za Din 2.« — Legitimacije O. Br. K. 14, ki
jo pa mora v Zagrebu (prostor novega ve-
sejstva) dati zigosati. Seboj morajo člani
vzeti tudi člansko legitimacijo s sliko.
Povratek je brezplačen. Za člane, ki se
pravočasno prijavijo Savski zajednici, je
preskrbljeno brezplačno prenočišče. Za
nečlane (negasilce) je dovoljen 50% po-
pust in morajo poleg obraza O. Br. K. 13,
za Din 2, — kupiti celo vozovnico. Tudi te
obrazce morajo v Zagrebu zigosati, da ve-
lja brezplačen povratek. Železniške olajša-
ve veljajo za vožnjo v Zagreb od 10. do 17.
t. m. in za povratek od 15. do 30. t. m. Iz
Ljubljane se odpeljejo v noči od sobote na
nedeljo ob 0.45 in se zabremo ob 7.20 zjutraj
na Ciglani v Zagrebu. Pozivamo tovaršne
gasilce in tudi ostalo občinstvo, da se ude-
ležijo zleč v čim večjem številu. Gasilska
zajednica dravske banovine.

* Rogaska Slatina bo nudila svojim gos-
tom v soboto z uprizoritvijo »Seviljskega
brivca« in v nedeljo s »Prodano nevesto«
velik umetniški užitek. Obe predstavi sta
prvovrstni, zasledeni za najboljšimi močmi
ljubljanske opere. V »Prodani nevesti«
stopi poleg primadone g. Zlate Gjurgin-
čeve in tenorista Gostića g. Josipa Krizaj-
čana zagrebške opere, ki je naš najboljši,
tudi v tujini priznani Kecal. Obe predsta-
vi bo dirigiral kapelnik Nefat. Vstopnice
so že v prodaji pri »Putniku«.

* Smrt zaslužnega zdravnika. V Sabcu je
umrl v starosti 63 let upokojeni upravnik
bolnišnice Mihajlo Dunjić. Pokojni je vodil
okrožno in pozneje banovinsko bolnišnico
v Sabcu od leta 1910 do lani, ko je bil
upokojen. Kot kirurg si je pridobil velik
sloves, spoštovanje in zaupanje pa je užil
v Sabcu in širši okolici tudi kot po-
žrtovane delavce v raznih dobrodelnih in
kulturnih organizacijah. Bil je med sousta-
novitelji društva za varstvo narodnega
dediščina v Sabcu in tudi član glavnega od-
bora te organizacije v Beogradu. Po njego-
vem prizadevanju in po njegovi zaslugi je
bilo blizu Sabcu ustanovljeno letovišče in
okrevališče za revno otro. Nekaj let je Du-
njić vodil tudi narodno knjižnico in čital-
nico v Sabcu. Hrabro in požrtovovalno se je
udeleževal na frontah med svetovno vojno
in dosegel je čin rezervnega podpolkovni-
ka.

* Smrt dveh vzornih gospodarjev in na-
rodnjakov. Na Vrtači pri Semicu je v ne-
dugo umrl veleposelnik in vinogradnik g.
J. Plut. Bil je skrben, izredno delaven gos-
podar in po svojem zdravem humorju kot
»dolenjska korenina« znan po vsej Do-
lenjski. Zapustil je soprogo, dva sinova in
hčerko, soprogo trgovca in gostilničarja g.
Derganca v Semicu. Vrlega moža so po-
ložili k večnemu počitku v tork zjutraj.
— V Vrbljenju pod Krimom, v svojem roj-
stnem kraju, je umrl v ponedeljek g. Mar-
tin Furlan. Njegovo ime je tesno združeno
z gospodarskim in nacionalnim življenjem
naših Barjanov. Rodil se je leta 1861. In je
od svojega očeta Franja podedoval čvrsto
narodno zavednost in veliko gospodarsko
pojednost, s katero je tudi drugim mnogo
koristil. Ponovno je bil izvoljen za župa-
na in njegov dom je bil zmerom središče
vsega vaškega življenja. Trikrat je na nje-
govem posestvu gorelo, a domačija je
ostala na zavidljivi višini. Skrbnemu gos-
podarju je mnogo pomagala dobra živ-

ljenjska družica Jera iz Svetovne družine.
V srečnem zakonu je bilo 12 otrok, živi pa
jih še 8. Velike so bile pokojnikove zaslu-
ge pri domačem gasilskem društvu, kjer
je dolga leta opravljal najvestnejše bla-
gajniške posle. Zaradi nesebičnega delo-
vanja ga je gasilska zajednica izvolila za
častnega člana. Martin Furlan je bil eden
izmed prvih pobornikov nacionalne misli
na Barju in ves okoliš ga bo težko pogre-
šati. Zaslužnega pokojnika bodo pokopali
danes popoldne v Tomišlju. V častnem
spominu bosta ohranjena oba vrta moža,
rodbinam pa bo izraženo iskreno sožalje.

* Zagrebški natakariji v mezdni borbi.
Kakor pred tedni v nekaterih jadranskih
letoviščih, tako so se zdaj stavkajoči na-
takariji tudi v Zagrebu poslužili sredstva,
ki je lastnikom restavracij in kavarn naj-
bolj neprijetno. V Veliko kavarne je prišlo
popoldne kakih 50 stavkajočih natakarijev.
Zasedli so prostore, kjer sedijo po navadi
proti večeru stalni gostje. Lastnik kavarne
je klical policijo na pomoč, a do interve-
ncije ni prišlo, ker so se stražniki pre-
pričali, da se natakariji dostojno vedejo ter
da pijejo črno kavo in kisel vodo. Natakari-
jevi je prihajalo vedno več in za stalne
goste ni bilo prostora. Spet je klical last-
nik na pomoč policijo, a ko je dobil odgo-
vor, da ni prav nobenega povoda za kak-
e ukrepe proti tako mirnim in dostojnim gos-
tom, se je jel sam razgovarjati z natakari-
ji. Prosil jih je, naj plačajo in zapu-
stijo lokal, ker ga namerava zapreti. Ta-
krat je lastniku kavarne telefonirala tudi
zavarovalna družba in zahtevala, naj zapre
svoja okna, ker bi lahko prišlo do kakih iz-
gredov. Lastnik kavarne je odgovoril, da
ne bo zaprl, zavarovalnica pa mu je za-
grozila z odpovedjo zavarovanja. Potem so
okna le zaprli in na ulici se je zbralo
mnogo ljudi. Natakariji so še vedno sedeli
v kavarni, lastnik pa je kratkoma uga-
snil luč. Ker so se pred kavarno zbirale
vedno večje množice, je prišla policija in
natakariji so mirno zapustili temne lokale.
Komaj pa so odšli, so kavarne spet raz-
svetlili in odprli. Vodstvo natakarske stav-
ke tabori v Ilici v gostilni »Ruski jarc«.
Tam je zelo živahno in, kakor smo že po-
ročali, nameravajo natakariji tam otvoriti
tudi svojo zadržno kuhinjo.

* Strašna borba 75-letnega starca z raz-
bojnik. V Drjanu v bjelovarskem okraju
so napadli neznani razbojnik hišo posest-
nika Josipa Hanževčiča. Ki je star 75 let.
Hanževčič je premožen posestnik,
baje je imel doma precej denarja in, ker
so se v zadnjem času okrog vasi potikali
neki sumljivi, je starček spal v svojem
skednju sredi dvorišča, da bi imel pogled
na dvorišna vrata in na vhod v hišo. Ono
noč so se dvorišna vrata odprla in proti
hiši je teklo troje ali četvero moških. Star-
čeva žena se je zbudila in klicala na po-
moč. Hanževčič je pograbil koso in z njo
naskočil razbojniku. Pred hišnimi vrati
je prišlo do strašnega, krvavega spopada.
Starček je mahal po napadalcih s koso, do-
kder se ni zaradi silnega udarca zrušil na
tla. Drugo jutro so na rjivi poleg hiše našli
dva mrtva razbojnika, a tudi stari Han-
ževčič ima na glavi tako hudo rano, da ni
upanja na okrevanje. Enega razbojnika
je starček zadel s koso v srce, drugega
razbojnika pa je imel prezezan vrat. Ubila
razbojnika še nista identificirana.

* Sumljivo udeleževanje indijskega ta-
kirja. Begrajski hotel »Ekselsior« je pred
dnevi dobil dva čudna gosta. V hotelsko
knjigo se je vpisal Abdul Hamid-Kan,
indijski fakir, s svojo soprogo, ki je Čehi-
nja. Mlada žena napravi na človeka čuden
vpliv, videti je hipnotizirana. Policija dom-
neva, da jo je fakir v Pragi hipnotiziral in
potem odvedel s seboj. Sumljiv fakir skuša
z nekimi listinami dokazati, da se je
med potjo v Beograd z mlado, bogato Čehi-
njo poročil. Od mlade žene na more polti-
ja dobiti nobenih pojasnil. Policija je sumlji-
vega moža zaprla, njegova žena pa je za-
časno v varstvu nekega zdravstvenega za-
voda. O čudnem paru poizvedujejo tudi pri
praški policiji.

* Prenapolnjena bolnišnica v Šibeniku.
Največji zdravstveni zavod Dalmacije, šib-
enška bolnišnica se bori z velikimi te-
žavami. Od občin ne more izterjati milio-
njskih dolgov in vsi njeni prostori so že
davno prepolni. Najhuje je v kirurškem
oddelku, kjer ležita na postelji po dva bol-
nika, a ležijo bolniki tudi na tleh in po
hodnikih. Skrajni čas bi že bil, da bi se
nekaj storilo za to bolnišnico, na katero je
navezan velik okoliš.

* Opozorilo. Opozorjam vsakogar, poseb-
no pa svoje znanke in prijatelje, da ne po-
sajajo denarja tujim osebam, ki bi se mo-
rebiti sklicevale na moje ime. Fanny S.
Copeland, lektorica angleškega jezika na
ljubljanski univerzi.

* Vprašajte svojega zdravnika, tudi on
vam bo priporočal redno uživanje domače,
povsem naravne »KOSTRIVINSKE« mine-
ralne vode!

* Tovarna JOS. REICH sprejema mehko
in skropilno perilo v najlepšo izdelavo 8

Vaše zdravje čuva „Lasta“ sladna kava

* Sumljivo udeleževanje indijskega ta-
kirja. Begrajski hotel »Ekselsior« je pred
dnevi dobil dva čudna gosta. V hotelsko
knjigo se je vpisal Abdul Hamid-Kan,
indijski fakir, s svojo soprogo, ki je Čehi-
nja. Mlada žena napravi na človeka čuden
vpliv, videti je hipnotizirana. Policija dom-
neva, da jo je fakir v Pragi hipnotiziral in
potem odvedel s seboj. Sumljiv fakir skuša
z nekimi listinami dokazati, da se je
med potjo v Beograd z mlado, bogato Čehi-
njo poročil. Od mlade žene na more polti-
ja dobiti nobenih pojasnil. Policija je sumlji-
vega moža zaprla, njegova žena pa je za-
časno v varstvu nekega zdravstvenega za-
voda. O čudnem paru poizvedujejo tudi pri
praški policiji.

* Opozorilo. Opozorjam vsakogar, poseb-
no pa svoje znanke in prijatelje, da ne po-
sajajo denarja tujim osebam, ki bi se mo-
rebiti sklicevale na moje ime. Fanny S.
Copeland, lektorica angleškega jezika na
ljubljanski univerzi.

* Vprašajte svojega zdravnika, tudi on
vam bo priporočal redno uživanje domače,
povsem naravne »KOSTRIVINSKE« mine-
ralne vode!

* Tovarna JOS. REICH sprejema mehko
in skropilno perilo v najlepšo izdelavo 8

Dolenjske Toplice

železnika postaja Straža-Toplice pri
Novem mestu. Radioaktivno termalno
kopališče. Sijajni uspehi pri zdrav-
ljenju revmatizma sklepov in mišic,
boleznih živčnega sistema, ženskih bo-
lezni, raznih težav v dobi mene, or-
ganizmičnih motenj srca in krvnega
obkroga, raznih poškodb, zlomljenih
kosti t. t. d. Izredno nizke sezone
cene: Za 10 dni Din 700.—. Polovična
vožnja. Avtozveza iz postaje do
kopališča.

Pojasnila daje uprava,

Iz Ljubljane

* Železniškim upokojencem in vde-
vam v vdolno. Izšla je uradna glede nara-
čila železniškega premoga. Vsak upokojenec,
ki želi naročiti železniški premog, naj se
zglasi pri svoji najbližnji postaji. Glavni
kolodvor v Ljubljani sprejema naročila od
1. do 7. ter od 11. do 17., in 21. do 27. vsa-
kega meseca. Zaradi zastanka sprejema ta
mesec v omenjenih dneh izjemno od 8.
do 12. in od 14. do 18. ure, v nadaljnjih me-
secih pa v uradnih urah od 10. do 12. ure.

* Promenadni koncert. Turistični od-
bor priredi v četrtak 12. t. m. ob 19.30 pro-
menadni koncert pred šolo v Mostah. Izra-
la bo godba Narodnega železniškega
glasbenega društva »Sloga« pod vodstvom
dirigenta g. Bučarja Julija.

* K akciji za poglabitev ljubljanskega
kolodvora. V naše večerjane poročilo o
prvi seji propagandnega odbora akcijske-
ga odbora se je vnapila pomota. Za vodstvo
filmskega odbora po akcijski odbor poleg
g. Metoda Badiure naprosil še prof. Janka
Ravnika.

* Kratka, toda huda nevihta je več-
raj popoldne spet obiskala Ljubljano. Vse
dopolne je že vladala mučna soparica.
Kmalu popoldne pa so se zgostili oblaki in
prvim težkim kapljam je sledilo nekaj si-
lovitih treskov. Tudi pozneje je še parkrat
močno treslo, vendar mestni reševalci in
gasilci niso bili poklicani na pomoč. Po ne-
vihti se je ozračje prijetno ohladilo, nebo
pa zjasnilo.

Senčnat, brez prahu je samo gostilniški vrt pri „Levu“

* Trije policijski stražniki odhajajo iz
Ljubljane. Kakor so listi že pred dnevi
na kratko poročali, so bili nedavno trije po-
licijski stražniki po službeni potrebi preme-
šeni iz Ljubljane, in sicer odhajajo g. Nino
Kretič v Novi Sad, g. Tone Kajin v Niš in
g. I. Jelušič v Split. Vsi trije stražniki, ki
te dni odhajajo na svoja nova službena
mesta, so bili v Ljubljani deležni splošnih
simpatij tako pri svojih tovariših in pred-
postavljenih, kakor tudi pri občinstvu. Vsi
trije so uživali velik ugled in spoštovanje
kot zavedni nacionalni ljudje, ki niso ni-
koli tajili svojega prepričanja, a g. Kajin
je bil med drugim tudi delaven in zaslužen
odbornik »Soča«. Ko se poslavljajo od
Ljubljane in od svojih družin, jim iskreno
želimo srečnega bivanja v novih krajih,
katerim so dodeljeni, hkratu pa zatrdno
upamo, da se kmalu spet vrnejo med nas.

* Prošnja usmiljenim srcem. Čevljarji
pomočnik brez posla, ki mora preživljati
sedemčlansko družino, a je ostal na cesti
brez vseh sredstev in podpor, prosi usmi-
ljena srca pomoči. Naslov je dobrotnikom
na razpolago v našem uredništvu.

* Turistični avtoizlet v Opatico, Sušak
za 70 Din. Informacije Putnik, Ljubljana,
Galjeva ulica 3, telefon 24.72.

Iz Celja

* Zagonetna smrt zidarja Bračka. Te
dni so prepeljali v celjsko bolnišnico 62-
letnega, pri stavbenem podjetju F. Nerad v
Celju zaposlenega zidarja Ivana Bračka iz
Zadobrovi pri Škofiji vasi. Bračko je imel
počeno lobanjo in je izjavil, da mu je bila
v ponedeljek pri delu padla opeka na glavo.
Dne 9. t. m. pa je povedal, da ga je
poškodoval njegov sin v prepiru. Bračko
je večeraj jutraj podlegel poškodbam. O za-
davi je uvedena preiskava. — Na Polzei
se je ponesrečil 54-letni drvar Miha Germ.
Pri delu mu je padel hlood na levo nogo in
mu je zmečkal. Germa so prepeljali v celjs-
ko bolnišnico.

* Uboj zaradi petih dinarjev. Pred
malim časom sta se zagovarjala danes 26
letni posestnikov ein Martin Kovarčič in 20
letni hlapec Franc Pšeničnik, oba iz Črnca
pri Brezicah, zaradi uboja. Letos 27. junija
se je zbrala večja družba gostov v gostilni,
ki jo ima v najemu Ivan Bahčič v Črncu.
Med 21. in 22. so stopili v gostilno Martin
Kovarčič, Franc Pšeničnik in Franc Peter-
kovič in sedli k mizi, za katero je sedel
Mihael Verstovšek. Kovarčič je naročil za
sebe pol litra vina in plačal zanj 5 din.
Ko so ga ostali pozvali, da bi rajši pili
skupaj, je Kovarčič na to pristal, naker so
naročili štetan vina. Gostilničar je stotil
Kovarčičovo vino v štetan in odšel v klet,
kjer je napolnil steklenico. Ko se je vrnil
z vinom iz kleti, je bilo na mizi že priprav-
ljenih 15 din, tako da je bilo vino s tem
denarjem in 5 din, ki jih je bil dal Kova-
rčič, plačano. Kovarčič se je začel takoj
razburjati, da je v primeri z ostalimi fanti
preveč plačal. Ko so čez pol ure popili
štetan vina, je stopil Verstovšek na dvori-
šče. Med tem se je začel Kovarčič spet
burjati, da je preveč plačal. Ko se je Ver-
stovšek vrnil v gostilno, je stopil Kovarčič
k njemu, ga nahučil in ga z vso močjo
udaril za uho. Verstovšek se je brez besed
okrenil in stopil na dvorišče. Kovarčič,
ki je silil za Verstovškom, je gostilničar
zadržal in zaklenil dvoriščna vrata. Med
tem so odšli fantje skozi sprednja vrata na
cesto, naker je gostilničar zaklenil tudi ta
vrata in ugasnil svetilko. Verstovšek se je
bil med tem skril na verando za vogaloin
in se je pripognil, ko je opazil, da prihaja
Kovarčič in Pšeničnik iz gostilne. Ta-
koj nato je Pšeničnik opozoril Kovarčiča, da
je Verstovšek na verandi. Nato sta Pšeni-
čnik od vrta ograje, Kovarčič pa od veran-
de odrgala po eno lato. Kovarčič pa je iz-
vlekel tudi žepni nož. Tako oborožena sta
navajala na Verstovška in ga z več zamahi
pobila na tla. Prizadejala sta mu s svoj
lahke poškodbe nad desno ključnico, udi
6 cm dolgo rano na levi strani glave, 8
cm dolgo rano na desni strani glave in 5
cm dolgo, do kosti segajočo rano ob spo-
dnjem robu desnega uda. Verstovšek se
razbil lobanjski svod. Verstovška so takoj
našli in ga odpeljali v breziško bolnico,
kjer pa je kmalu po prevozu izdihnil. Mar-
tin Kovarčič je bil obsojen na 3 leta robije
in izgubo častnih pravic za dobo 3 let,
Franc Pšeničnik pa na 2 leti in 4 mesece
strogega zapor.

* KINO METROPOL, prinaša danes ob
16.15, 18.15 in 20.30 uri »DOVOLJI MI JE
ZEN« (Joan Crawford).

Iz življenja na dežel

* BLED. Zvočni kino predvaja do petka
»Ireno«. V filmu nastopi mlada Slovenka
Geraldina Katnikova. Od petka dalje za-
bavni film »Zenske vladajo«.

* CRNOMELJ. Sokolski zvočni kino v Čr-
nomlju predvaja drevi ob pol 9. in jutri ob
4. popoldne ter pol 9. zvečer film »Pisem
z neba«. V glavni vlogi Jan Klopura in
Marta Eggerth. Predigra »Miki Miške« in
Foxov tednik.

Iz Maribora

* Tiskovna tožba proti »Neodvisnosti«.
Večraj dopoldne se je pred tiskarjnim
okrožnim sodiščem pričela razprava v to-
skovni tožbi ljubljanske Prosvetne zveze
proti uredniku tukajšnje »Neodvisnosti«
Stanku Hitiju zaradi nekega članka, ki ga
je objavil navedeni list o ljubljanskem ra-
diu, ki je, kakor znano, v eksploataciji
Prosvetne zveze v Ljubljani. Razpravo je
vodil s. o. g. Lenart. Obtožbenica je zagovar-
jal g. G. Jelenc. Prosvetno zvezo pa je
zaštopal dr. Schaubach. Razprava je bila
v svrhu sondiranja terena za poravnavo
preloženja.

* Mariborski mali kazenski senat je
obsojil večraj 44-letnega Cirila Strniša iz
Murskega na 10 mesecev in 20 dni stro-
gega zapor radi vloma v Lobjnikovo trgo-
vino v Radvanju, ko je odnesel raznega
blaga v vrednosti okoli 3000 din. 21-letnega
književca Valentina Medveča iz Maribora
pa na 15 mesecev strogega zapor radi
vloma v stanovanje Herte Severjeve v
Dravski ulici 11, ko je odnesel zlatnine in
druge predmete v vrednosti 2500 din.

* Puška ni igrača. Z lovsko puško se
je po neprevidnosti ožestilila 19-letna de-
lavka Marija Cepe iz Jelovca pri Mariboru.
Pri pregledovanju obovne lovske puške je
ravnila tako nerodno, da se ji je puška v
roki sprožila in jo je strel zadel v desno
ramo. Reševalci so jo morali prepeljati v
splošno bolnišnico. Poškodba je precej
resna.

* Mrtvec na cesti. Pri Spodnji Koreni
v Slov. gor. so našli na banovinski cesti
48-letnega kovaškega mojstra Jakoba Bud-
jo mrtvega. O tem je bila takoj obveščena
orožnica postaja ter je bila odrejena
zdravniška preiskava. Ugotovilo se je, da
je Jakob Budja zavil precejšnjo količino
alkohola in da je umrl na posledicah srčne
kapi.

* Prepojeni vlomilec. V stanovanje v po-
kopenju nadučitelja Franca Kotnika v
Copovi ulici 8 se je splazil mlajši možič,
zbral obleke in 14 moških eraje ter jih
stlačil v nahrbtnik z namenom, da pobegne.
Medtem se je pojavila služkinja in je ne-
znanec skozi okno pobegnil. Sedaj poizve-
dujejo za prepojenim vlomilec.

* Pobegli slaboumnež. V nekem dvo-
rišču na Meljski cesti so izsledili Franca

Smrtna nesreča pri podiranju zidu

Komaj sprejet na delo je obležal med ruševinami

Ljubljana, 10. avgusta
V podaljšku Kotnikove ulice blizu mest-
ne pitalne, kjer je dala Ljubljanska
gradbena družba podreti neki star zid, je
prišlo danes popoldne do hude obratne ne-
sreče, ki je kmalu tirjala življenje 29-let-
nega delavca Marjana Zagarja, po rolu z
Zage pri Jesenicah na Gorenjskem. Nesreča
je toliko bolj tragična, ker je Zagar šele
davi nastopil službo pri družbi, nekaj mi-
nut po 14. pa so ga mestni reševalci že
nezavestnega prepeljali na kirurški odde-
lek.

Delala sta s tovarišem Jakobom Keč-
kom, ki je po rodu iz Stare cerkve pri Ce-
zanjevi v Ljutomerem okraju, stanuje v
Cerkveni ulici 21 in je bil prav tako
šele davi sprejet na delo. Ko sta kopala,
se je težko zdorje zrušilo nanju in ji po-
kopalo pod seboj. A medtem, ko je Keček
dobil samo lažje vnanje poškodbe in ga je
gradivo samo stisnilo preko života, je
Zagarju težko breme stalo medenico in mu
raztrgalo tudi notranje organe. Betonski
zid, visok blizu 1.80 m, je bilo treba podre-

Sokolini nadelu

Bratje, sestre —
v Kočevje zbor!

V nedeljo praznuje naše Sokolsko dru-
štvo v Kočevju svoj vsakoletni praznik,
združen s telovadnim nastopom. Letošnji
praznik Sokola v Kočevju je še tem bolj
pomemben, ker so se ravno zdaj pričela
prva dela in so zapele lopate za zgradbo
Sokolskega doma.

Na isti dan je sklicana v Kočevju tudi
velika skupščina naše najstarejše narodno-
obrambene organizacije Društvo sv. Cirila
in Metoda, kjer bodo zbrani delegati iz vseh
krajev naše ožje domovine, da pregledajo
svoje dosedanje delo na narodno obramb-
nem polju in store potrebne sklepe za bo-
dočnost.

Naša sokolska dolžnost je, da ob tej
priliki manifestiramo povezanost sokolsko
vzgojne in narodnega dela z velikimi ci-
li in intencijami Ciril-Metodove družbe in
to ravno v Kočevju.

Vabimo zaradi tega vse naše članstvo,
predvsem pripadnike ribniško-kočevskega
okrožja, da se obeh prireditev udeleži v
čim večjem številu. Udeležba je v slavnost-
nostnem kroju z društvenimi prapori ali
v civilni obleki z znakom.

Odhod iz Ljubljane z vlakom ob 7.50.
Zdravo!

Uprava Sokolske župe Ljubljana.

**Izvrstno uspel nastop
ob zapadni meji**

V nedeljo je imel žirovski Sokol letni
nastop, ki je uspel nad pričakovanje. Po-
leg domačega Sokola so se udeležila nasto-
pa sokolska društva: iz Doljnjega Logata
z nepričakovano lepim številom udeleženc-
ev, iz Planine pri Rakeku, iz Gorenje vasi
in iz Savodnjega-Oselice. S Sokoli iz vseh
teh krajev je prispelo že veliko število So-
kolu naklonjenih prijateljev. Svojo za-
vednost so ob tej priliki še posebno poka-
zali Žirovci s svojo navzočnostjo.

Nastopilo je nad 300 članov vseh vrst
telovadcev. Pred nastopom je imel navdu-
šujoč govor prosvetar br. Janez Oblak.
Ob pesmi sokolskih legij se je dvignila dr-
žavna zastava visoko na drog. Sledila je
telovadba. Vsi oddelki so nastopili z najlep-

Gospodarstvo

Obilna ameriška letina bombaža pritiska na ceno

Sprico naraščajoče porabe bombaža in ugodne konjunktore v bombažni industriji največjih potrošnih držav je bila letos v prvem četrtletju cena bombaža na svetovnem trgu prav čvrsta. Ko pa je postajalo vedno bolj jasno, da bo letošnji svetovni pridelek bombaža rekorden, je pričela zadnje mesece cena postopno popuščati. V ponedeljek je ameriški poljedelški urad objavil svojo drugo cenitev letošnjega pridelka bombaža v Zedinjenih državah, ki potrjuje vest o izredno obilni letini. Objava teh podatkov je imela za posledico, da je pričela cena bombaža na svetovnem trgu znova popuščati in je bil v ponedeljek zabeležen v Liverpoolu tečaj 5,98 nasproti 8,14, kolikor je znašal najvišji letošnji tečaj 16. marca. S tem je cena bombaža zopet padla na nizki nivo, ki je bil zabeležen lani sredi leta.

Ameriški poljedelški urad ceni letošnji pridelek bombaža v Zedinjenih državah na 15,59 milijona bal nasproti 12,39 milijona bal, kolikor je znašal pridelek v lanskem letu. Letošnji pridelek zaoznanja le za letom 1931, ko je znašal 17,09 milijona bal. Takrat so bile Zedinjene države pristiljene znatno omejitvi produkcijo.

Ni pa samo obilna letina Zedinjenih držav, ki pritiska na ceno. V zadnjih letih se je naglo razvila tudi produkcija bombaža v mnogih drugih državah, zlasti v Kitajski, Rusiji, Braziliji, pa tudi v Mali Aziji in ostalih južno ameriških državah. V Kitajski je znašala leta 1932/33 produk-

cija 2,20 milijona bal, lani pa že 3,76 milijona bal. Produkcija v Rusiji se je v istem času dvignila od 1,78 na 3,30 milijona bal in v Mali Aziji od 0,07 na 0,43 milijona bal. Pri vsem tem pa je treba še upoštevati, da tekstilna industrija v rastoči meri uporablja umetna tekstilna vlakna, ki povzročajo manjšo porabo bombaža. Vsi ti momenti vplivajo na razvoj cene in je zelo verjetno, da bo navzlic nadaljnji rastoči potrošnji cena bombaža ostala na sedanjem nizkem nivoju, zlasti, ker se je letos površina bombažnih kultur tudi v Egiptu v primeri z lanskim letom povečala za 15%. V Braziliji prav tako za 15% in v Indiji za 5%.

Pri tem je značilno, da izvenameriški bombaž vedno bolj spodbuja ameriškega. Predvojno so Zedinjene države krile še 57% svetovne potrebe bombaža, v letu 1936/37 pa le še 42%; v letu 1937/38 je znašala skupna svetovna potrošnja 30,9 milijona bal, od tega pa je odpadlo le 13,1 milijona bal na bombaž iz Zedinjenih držav in 17,8 milijona bal na ostali bombaž. V zadnjih dveh letih se je svetovna potrošnja bombaža povečala od 25,4 na 30,9 milijona bal, to je za 5,5 milijona bal ali za 21,5%. Pretežni del te večje potrošnje pa odpade na izvenameriški bombaž, čigar potrošnja se je v teh dveh letih dvignila za 26%, medtem ko je potrošnja ameriškega bombaža narasla le za 16,6%.

Ogromni dobički rudnika v Trepči

Iz Londona poročajo, da je imela družba Trepča Mines Ltd. v drugem letošnjem četrtletju 359.864 funtov dohodka in 126.006 funtov izdatkov (brez davkov in odpisov), tako da je znašal dobiček samo v tem četrtletju 203.858 funtov, t. j. 48 milijonov Din. V prvih treh četrtletjih bilančnega leta 1936/37 (od 1. oktobra 1936 do 31. junija 1937) pa je znašal presežek dohodka nad izdatki, t. j. dobiček brez odpisov in davkov 763.680 funtov, t. j. 182 milijonov Din. Do konca leta 1936/37 bo torej dobiček te družbe dosegel kakih 220 milijonov Din; če upoštevamo davke in odpise, tedaj je pričakovati, da čisti dobiček za leto 1936/37 ne bo mnogo manjši nego 200 milijonov, in to pri glavnici, ki znaša le 1,125.000 funtov ali 268 milijonov Din.

Kako se je v zadnjih letih naglo dvigal čisti dobiček te družbe nam pričajo naslednje številke: v letu 1933/34 je znašal čisti dobiček družbe 161.000 funtov (38,5 milijona Din), naslednje leto 307.000 funtov (73 milijonov Din), v letu 1935/36 je 402.200 funtov (96 milijonov Din). V tekočem bilančnem letu pa, kakor rečeno, ne bo mnogo manjši nego 200 milijonov.

Iz podatkov, ki jih objavlja družba za drugo letošnje četrtletje, je razvidno, da se produkcija ni v večji meri dvignila in da je naraščanje čistega dobička predvsem posledica visokih cen. V aprilu, maju in juniju so v Trepči nakopali 160.670 ton svinčeno-cinkove rude nasproti 153.337 ton v predhodnem četrtletju.

V zadnjem času se je pričela naglo razvijati tudi produkcija družbe Kopaonik Mines, ki ima svoja rudnike v bližini Trepče in spada v isti konglomerat, kakor družba Trepča Mines. Po izjavi, ki jo je te dni podal Chesler Beatty, predsednik družbe Kopaonik Mines, ki je tudi predsednik družbe Trepča Mines, se je produkcija v Kopaoniku dvignila iz na 300 ton dnevno. V juniju so rudniki v Kopaoniku pričeli pošiljati rudo v topilnice v Trepči, da se tam pridobi svinčeno-cinkove rude nasproti 153.337 ton v predhodnem četrtletju.

Gospodarske vesti

Naš turistični promet v prvem polletju. Po uradnih statističnih podatkih trgovskega ministrstva je bilo v prvem polletju letošnjega leta v naši državi 396.697 turistov, t. j. za 15.694 več nego v prvem polletju lanskega leta. Po številu došlih turistov znaša povečanje tudi le 4,0%. Število nočnih pa je znašalo v prvem polletju 1.442.576, t. j. za 5.665 manj nego lani. Povečanje števila turistov se

nanaša tako na domače kakor tudi na inozemske turiste. Pri tem pa je značilno, da je znatno nazadovale število turistov iz Avstrije, Češkoslovaške, Švice, Poljske in Rumunije, medtem ko se je precej dvignilo število turistov iz Nemčije pa tudi iz Anglije in Francije. Iz Nemčije je prišlo v prvem polletju 36.046 turistov, t. j. za okrog 23.000 več nego lani v prvem polletju. Avstrijcev je bilo 15.935 (lani 22.132), Čehoslovakov pa 12.326 (lani 19.942). Omeniti je še turiste iz Anglije, ki jih je bilo 4.543 (lani 2.870) in turiste iz Francije, ki jih je bilo 3.141 (lani 2.595). Skupaj je bilo letos v prvem polletju 390.447 domačih turistov (lani 285.091) s 1.011.195 nočninami (lani 998.489). Inozemskih turistov pa smo imeli v prvem letošnjem polletju 96.250, t. j. po številu 10.337 več nego lani. Manj razveseljivo pa je dejstvo, da je število nočnih inozemskih turistov padlo navzlic večjemu številu na 431.381, kar je za 18.371 manj nego lani. Gornja statistika nam potrjuje, da so bile upravičene pritožbe naših tujih prometnih organizacij, ki so ugovarile, da prihajajo Nemci k nam v velikem številu predvsem, da izkoristijo razpoložljiv kontingent plačilnih sredstev, ki po doličbe pri nas izplačane dinarje za turistične marke, odpotujejo drugam. Kakor znano, je izplačevanje sedaj tako urejeno, da dobe nemški turisti ob prihodu le del protivrednosti mark v dinarjih, ostane pa v enem tednu odnosno v 14 dneh.

Pred otvoritvijo nove železarnice v Zenici. Iz Zenice poročajo, da bodo v kratkem končana dela pri montaži strojev v novi veliki železarni. V pričetku prihodnjega meseca bodo lahko pričeli s poskusnim obratovanjem. Skupina naših inženjerjev in delavcev, ki jim bodo poverjeni glavni posli pri novi grobi prosti, se je že vrnila iz Nemčije. Naši inženjerji in delavci so bili šest mesecev pri tvrdki Krupp v Magdeburgu, kjer so ves čas praktično delali, tako da so se lahko izvežbali pri delu na grobi prosti. V zvezi z otvoritvijo nove železarnice se nadaljuje priprave za fuzijo med industrijo železa d. d. v Zenici ter državnim rudnikom in topilnico železa v Varesu ter državnim rudnikom v Ljubljani. Vsa tri podjetja naj bi se združila v eno veliko železarsko podjetje. Priprave za fuzijo so že toliko napredovale, da se bo združitve v kratkem lahko realizirala.

Pred ukinitvijo kliranga s Francijo. Iz Pariza poročajo, da je o priliki nedavnega poseta guvernerja Narodne banke v Parizu in o priliki njegovih razgovorov s francoskim finančnim, trgovskim in zunanjim ministrom prišlo do načelnega sporazuma glede ukinitja kliringskega plačilnega prometa med obema državama. Namesto kliranga se bo uvedel zopet sistem neposrednega plačilnega prometa. V francoskih gospodarskih krogih pričakujejo, da bo v kratkem ukinit klirang z Jugoslavijo.

Rudarska produkcija v Juliju. Po uradnih statističnih podatkih se je v Juliju naša produkcija železne rude dvignila na 49.900 ton (lani 36.700, predl. 23.700). Produkcija bakrene rude se je povzpela na 74.300 ton (lani 57.900, predl. 68.400), produkcija svinčeno-cinkove rude pa na 80.300 ton (lani 68.800, predl. 69.600). Znatno je narasla tudi produkcija bauxita, ki je znašala v Juliju 48.400 ton (lani 36.000, predl. 32.600).

Izvoz našega aluminija. Za prejšnji teden smo poročali, da je nova tvornica aluminija v Lovoju v Šibeniku dne 3. t. m. poslala prvo pošiljko aluminija (25 ton) v Belgijo. Sedaj poročajo iz Šibenika, da je podjetje poslalo 9. t. m. drugo pošiljko aluminija prav tako v Belgijo. Tvornica je sklenila pogodbo z neko londonsko tvrdko za dobavo 1500 ton aluminija. To naročilo bo glede na letno kapaciteto 1000 ton za poslobo podjetje za polprilno leto. Ker podjetje lahko prodaja večje količine, bodo v kratkem pričeli z deli za povečanje produkcijske kapacitete.

Spremembe v naši kemični industriji. Že v novembru lani je občini zbor družbe »Zorka« prve jugoslovenske d. d. za kemično industrijo v Zagrebu, odnosno v Subotici, sklenil, da prenese svoj sedež iz Zagreba v Beograd, svoje obrate pa iz Subotice v Sabac. Nadalje je bilo sklenjeno tudi povišanje delniške glavnice od 5,75 na 15 milijonov Din. Sedaj poročajo iz Zagreba, da je družba »Danica«, d. d. za kemične proizvode, ki ima v Koprivnici tvornico za žveploeno kislino, superfosfat in druge kemične proizvode sklenila v korist »Zorka« opustiti produkcijo. Odpovedala je že vsemu personalu, tako uradništvu, kakor delavstvu, in ne bo nadalje obratovala. V zvezi s prenosom sedeža in s povečanjem glavnice je družba »Zorka« izvedla protokolacijo v Beogradu. Kot člani uprave so bili vpisani: Ivan Hribar iz Ljubljane, docent dr. Baš iz Prage, in Jan Dvořák iz Prage, Ovetko Gregor iz Beograda, A. S. Hovie iz Zvečana (Kosovska Mitrovica), dr. Nikola Kostrenčič iz Zagreba, dr. Sigmund Litman iz Subotice, Eudor Lefevre iz Dunaja, dr. Artur Marić iz Zagreba, dr. Milan Marić iz Zagreba, dr. Maks Mayer iz Curia in dr. Windischer iz Ljubljane.

Madžarska bo dovolila uvoz 15.000 vagonov drv. Že večeraj smo poročali o ukrepih, ki jih pripravlja madžarski trgovski minister, da prepreči nadaljnjo porazitvijo drv za kurjavo. Sedaj poročajo iz Budimpešte, da bo madžarska vlada dovolila uvoz 15.000 vagonov drv, predvsem iz Jugoslavije in Rumunije. Da prepreči nadaljnje naraščanje cen, je vlada določila maksimalne prodajne cene za drva.

Prižad znižal ceno za pšenico. Prižad je večeraj znižal ceno za odkup pšenice za 10 Din, in sicer od 180 na 170 Din za meterski stot, baza vlažilec »Tisa«.

Licitacije. Dne 11. t. m. bo pri tehniški komisiji br. 1 na Vrhniki licitacija za dobavo 6.000 kg nafte. Uprava Vojno-tehničnega zavoda v Kragjevcu sprejema ponudbe za dobavo 300 kg tečnega usnja.

Dobave. Komanda mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 20. t. m. ponudbe za dobavo akumulatorskih baterij ter testenin, in sicer mornarska komanda Šibenik za dobavo 10.000 kg in komanda pomorskega arzenala v Tivtu za dobavo 5.000 kg.

Borze

10. avgusta

Na ljubljanski borzi so se danes v privatnem klirangu trgovali avstrijski šilingi po 8,56 in angleški funti po 238. V zagrebškem privatnem klirangu je bil promet avstrijskih šilingov po 8,54 (v Beogradu po 8,5107) in angleških funtih po 238 in v grških bonih po 80,7250. Nemški kliranski čeki stanejo v Ljubljani 12,85, v Beogradu 12,8238 in v Zagrebu 12,87, odnosno za konec septembra 12,85 in za 15. oktober 12,8650.

Na zagrebškem elektnem tržišču je Vojna škoda pri mirni tendenci notirala 406 do 407 (v Beogradu promet po 403,50). Tudi v ostalih državnih vrednotah ni prišlo do zaključkov.

Devize

Ljubljana. Amsterdam 2394,16 — 2406,75, Berlin 1745,03 — 1758,90, Bruselj 730,45 — 735,52, Curih 996,45 — 1008,52, London 216,16 — 218,21, New York 4307,25 — 4343,56, Pariz 162,79 — 164,23, Praga 151,33 — 152,43, Trst 227,70 — 230,78. Curih. Beograd 10, Pariz 16,3450, London 21,71, New York 435,50, Bruselj 73,30, Milan 22,9250, Amsterdam 240,0750, Berlin 175,20, Dunaj 81,35, Stockholm 111,95, Oslo 109,10, København 93,90, Praga 15,18, Varšava 82,70, Budimpešta 88,1650, Atene 3,95, Bukarešta 3,25.

Effekti
Zagreb, Državne vrednote: Vojna škoda 406 — 407, 4% agrarne 52,50 den., 6% bgluske 76 — 78, 6% dalm. agrarne 74,25 — 75, 7% invest. 89 den., 7% stabiliz. 86,50 den., 7% Drž. hip. banka 100 den., 7% Blair 83,50 — 84,50, 8% Blair 93,75 — 94,50; delnice: Narodna banka 1150 bl., PAB 195 den., Trboveljska 250 den., Gutmann 40,50 den., Sečerača Ošjek 190 — 200, Osečka ljevaonica 400 bl., Dubrovačka 385 do 400, Oceania 275 den., Jadranska 400 den.
Beograd, Vojna škoda 406,50 — 407 (406,50), 4% severne agrarne 52,25 den., 6% bgluske 74,50 den., 7% Blair 84 — 84,50, 8% Blair 93,75 — 94, Narodna banka 1200 den., PAB 190 — 200.

Blagovna tržišča

2170

+ Chiofo, 10. avgusta. Začetni tečaj: Pšenica: za sep. 114,25, za dec. 113,25, za maj 114,25; koruza: za sept. 105, za dec. 70,75.

+ Winnipeg, 10. avgusta. Začetni tečaj: Pšenica: za sept. 125, za dec. 128,875.

+ Novosadska blagovna borza (9. t. m.). Tendence neizpremenjena. Pšenica ne notira. — Oves: baski, sremski in slavonski 170. — Ječmen: baski in sremski novi 63/64 kg 132,50 — 135. — Kuruza: baski, sremska 92 — 93; banatska 89 — 90. — Moka: baski in banatska »0« in »0« 260 — 270, »2« 240 — 250, »5« 220 — 230, »6« 190 — 200, »7« 160 — 170, »8« 120 — 125. — Otrobi: baski, sremski, in banatski, v jutastih vrečah 88 — 92.

BOMBAST

+ Liverpool, 9. avgusta. Tendence komaj stalna. Zaključni tečaj: za avg. 5,77 (prejšnji dan 5,99), za dec. 5,79 (6,02), za april 5,88 (6,10).

+ New York, 9. avgusta. Tendence komaj stalna. Zaključni tečaj: za okt. 10,41 (10,84), za dec. 10,43 (10,86), za maj 10,58 (10,93).

ZIVINA

+ Mariborski živinski sejum. Na sejem 10. t. m. je bilo prignanih skupno 714 glav živine, in sicer 16 konj, 12 bikov, 170 volov, 487 krav in 29 telet. Prodanih je bilo 427 glav. Povprečne cene so bile naslednje: debeli voli 4,50 — 5,75, poldebili voli 3,75—4,90, plemenski 3,40—4,75, bikli za klanje 3,30—4,50, klavne krave 3,70 — 4,75, plemenske 3,15 — 3,80, klobasarije 2,15 — 3,50, molzice 3,25—3,60, breje 3—3,50, mlada živina 3,50—4,75, teleta 4—5,50 Din za kilogram žive teže.

V taboru litijskih skavtov

Litija 9. avgusta. Letošnje počitnice so pričeli naši skavti, vključeni v stegu kralja Matjaža, taboriti v Mednem pod Šmarno goro. V prijateljski družini z ljubljanskimi, mariborskimi, vidmoškimi in drugimi skavti so se uveli v življenje pol platninih streh. Zjaj pa tabore na Bregu pri Litiji. Lepo ravno so si izbrali ob iztoku reke v Savo. Čez noč je zraslo tam razsežno belo mesto, kjer številna mladež uživa zrak, sonce, prijetno savsko kopel in zeleno naravo.

Za točno izvedbo skavtskih predpisov in tabornega programa, skrbita načelnik br. Duško Plenčar in župni delegat iz Ljubljane br. Mano Seifert. Mladina se utrjuje, delna pa je bila že več neviht, ki so ji napravile precej škoda. Skavti so zgradili preko potoka Reke most, ki ga priložno uporabljajo tudi kmetje z Brega in okolice. Zadnje močne nevihte, ki so dvignile Reko do roba, pa so že dvakrat odplovile most.

Tudi za praktično življenje je upravni odbor s požitvornim stališčem br. Plenčarjem oskrbel vse udobnosti. Sredi polja so si uredili vodovod, plinsko in tudi električno centralo. K nabavi številnih novih šotorov jim je pripomogel za vse dobro

naklonjeni predilniški ravnatelj g. Josip Douth. V vzorni litijski tabor so prišli že številni zunanji občiski. Prihajali so skavti iz vseh krajev Slovenije, ki so kar najbolj hvalili naše platneno mesto. Prišli so korporativno člani ljubljanskega stega III., ki ga vodi br. Miroslav Zor. Prinesli so našim prelepo darilo: totom kralja Matjaža. Zjaj stoji ljubljanski totom na častnem mestu nad prestolom starešine ob tabornem ognjišču. Najbolj živo je ob nedeljah popoldne, ko prihajajo ljudje v trumah. Zanimivo je, da na obiskujejo tudi hribovski kmetje in se kar moči pohvalno izražajo o vzgoji skavtov in tabornem življenju. Pa tudi ob večerih, ko zagori taborni ogenj in se zbere vsa posadka k zabavi in odmoru, je vedno dovolj obiskovalcev. Tedaj odmevajo vesele pesmi in se čujejo mnoge nalljvke. Od večera do večera se razvijajo tudi taborni poetje, ki v posređenih rimah in dotipih opisujejo dnevne dogodke.

Dodaj so napravili taborniki že neka posređenih izletov, na Sv. Goro, na Dolenjsko, v Temeniško dolino, v stiški samostan. Kratki pohodi v prelepo litijsko okolico pa so na dnevnem redu.

Da so naši mladi izdatni jedci, več povedati vrla skavtska mama ga. Kraljeva, ki ima na skrbi te vedno lačne zelodce.

Včerašnjo nedeljo je bila v taborišču gala prireditve. Ljudi je je kar trilo. Mladina je izvajala bogat program, v imenu starešinskega sveta je izrekel dobrodoščilo predsednik br. Jože Zupančič, ki je tudi odtal vodilne emernice skavtskih predpisov. Prehitro minevajo dnevi, ko bo morala mladina zapustiti zelene zasavske livade in se povrniti v šolo. Zgledno življenje v tabornu pa jo bo gotovo utrnilo telesno in moralno, da bodo postali in ostali dobri, plemeniti ljudje. Tako jim nalagajo predpeli in tako žele njih voditelji in starši!

Naraščajoča draginja v Italiji

Rim, 10. avgusta d. Zastopniki mesarskih organizacij se pogajajo s fašističnim odborom za določanje cen o zvišanju cen mesa za 10 odstotkov. Kakor se čuje, bodo mesnice dva dni na teden sploh zaprte. Sedaj je prišlo na trg tudi enotno mlo za gospodinjstvo, ki ga izdelujejo brez glicerina ter iz nadomestila za maslobo. Ostale vrste mila so bile tako podražene, da so dejansko izgubile iz prometa. Tudi cene za maslo, makarone in mnogo zdravil so se povišale za 3 do 5 odstotkov.

Italijanska osamosvojitev v preskrbi s celulozo

Rim, 10. avgusta AA. Predsednik vlada je odobril načrt o popolni gospodarski osamosvojitvi Italije v preskrbi s celulozo. Načrt je vladi predložilo znano podjetje Snia-Viscosa, in bo v najkrajšem času izveden s pomočjo vseh kmetijskih in industrijskih organizacij.

Bencinski monopol v Turčiji

Carigrad, 10. avgusta AA. Turška vlada je sklenila uvesti monopol na petrolej in bencin, da bi preprečila spekulacijo tujih podjetij s tema proizvodoma.

Iz državne službe

Beograd, 10. avgusta. p. Premeščen je prištav Ivan Presker iz notranjega ministrstva k sreemsku načelstvu v Novem mestu.

Letalska nesreča v Londonu

London, 10. avgusta. AA. Pri letalskih vajah v Londonu se je sredi ponedeljka neko novo letalo. Oba pilota sta se ubila. Stavka.

Kinematografska razstava v Benetkah

Benetke, 10. avgusta. br. Denes je prosvetni minister Dino Alfieri otvoril V. razstavo kinematografske umetnosti na Lido. Razstavo so priredili v novi kinematografski palači.

Kočevarska ohcet

Naši Kočevarji se radi ponašajo s svojim germanskim poreklom, ki ga vsaj nekaterim niče ne odreka, in pogosto trdijo, da je vsa njihova kultura čisto germanska, zlasti pa, da imajo njihove šege in običaji čisto nemški značaj. Pri tem pa pozabljajo, kako so svoje običaje prinesli od vsch strani, največ pa povzeli od Slovencev. Zlasti veliko reklamo delajo za svojo »kočevarsko ohceto«, za katero trdijo, da je docela germanska značaja.

O njej že Valvazor poroča, danes pa je v svojem sijaju še skoraj vse izgubila in se ohranja le v tradiciji. Zanimivo pa je, da vedo o njej povedati mnogo več meščani kot podeželani, kar priča o prizadevanju, da se umetno ohrani.

Enako kakor slovenski fantje so se tudi Kočevarji včasih zelo zgodaj ženili, prevzemali posestva in se na ta način odtegovali vojaški službi. Zato so se leta z reformno vojaško obveznostjo pomaknila navzgor za nekaj let. Kakor drugod po svetu sledi tudi na Kočevskem poroka kot posledica ljubezenskega znanja. Kakor naši trdni slovenski kmetje, enako so tudi Kočevarji včasih sklepali zakonske zveze svojih otrok po premoženjskih razmerah in so se kaj malo brigali za srčna nagnjenja svojih sinov in hčera. Ko je oče spoznal, da je v premožni rodni primeren življenjski drug za njegovega otroka, je poslal tjakaj povpraševati kako starejšo ženo, navadno beračico, včasih pa tudi starejšega moškega ženitnega mešetarja. Če je bil odgovor pritrdilen, so se zbrali šele pravi snubači, katerih število se suče od 3 do 5; to so navadno strici ali ostali sorodniki ženina in neveste.

Nevesta pričakuje snubače nestrpno pri oknu; ko pa jih zagleda, pobeigne čim hitreje pred njimi in se dobro skrije, kajti petično in povrhu še zalo nevesto je treba iskati. Ko jo snubači najdejo — domači so jim prece precej določno namignili, kje naj iščejo — jo odvedejo v hišo, kjer se začne pogajanje radi dote, ki jo bo nevesta imela. Pri tem pa se včasih tudi lepo zamišljena zaroka razdere, če so oča pretrdi za zahteve snubačev, dekletove solze in materine prošnje. Če pa snubci nevoljno odidejo iz hiše, ni to za dekle nič častno in le prerado se zgodi, da ostane »zarjavela devica«, kajti pri fantih je zgrubila ves kredit, ko so zvedeli, da jo doma premalo cenijo; dekle mora namreč imeti tem več dote, čim zaljša je. Edino upanje ji še ostane, da premoči kakega starejšega vdovca, pri katerem bo dobila sicer mnogo korenja, toda malo smetane. Da se pa to ne zgodi, zato poskrbijo ženske, kar jih je v hiši, od največje do najmanjše. Če gre vse po sreči, sledi zaroka: ženin in nevesta si sežeta v roke in se prvič vpriso staršev poljubita. Glede poljuba pa velja, da mora biti dolg, ker je merilo za bodočo skupno življenjsko srečo. Nato da ženin bodoči gospodinjji okraša krožnik ali kako drugo kuhinjsko posodo, nevesta pa ženinu židano ruto, ki jo imenujejo »bidrle«. Sledi veselo vriskanje snubcev. V hiši odpro vsa okna, kajti to vriskanje mora silšati vsa vas, saj je slovesno razglasenje zaroke.

Ženin in nevesta težko pričakujeta poročno dne v velikih pripravah. Največ porok je poleti ko so vsi možje doma, kajti pozimi so večidel kot krošnjari po

širnem svetu. Navadno je poroka v nedeljo, ponedeljek ali torek. Nekaj dni pred tem slovesni dnem se zbora pri nevesti njene prijateljice, da ji pomagajo »kravljaj« pintu. Tudi ženinovi prijatelji pridejo vasovat; ko so že vsi zbrani, se zaslisi zunaj petkanje konjskih kopit. Vs' skočijo na noge, da sprejmejo ženina. Nato začno delati sopke za svate. Kdor dobi šopek, ta je povabljen na svatbo. Pri tem zapoje tudi prikljubeno pesmico:

»S ischt hait a junkwra wreli gebanen, Wreli bnt shi nimermeat!
Wreli kon shi bol noch shainen, Junkwra bnt shi nimermeat.«

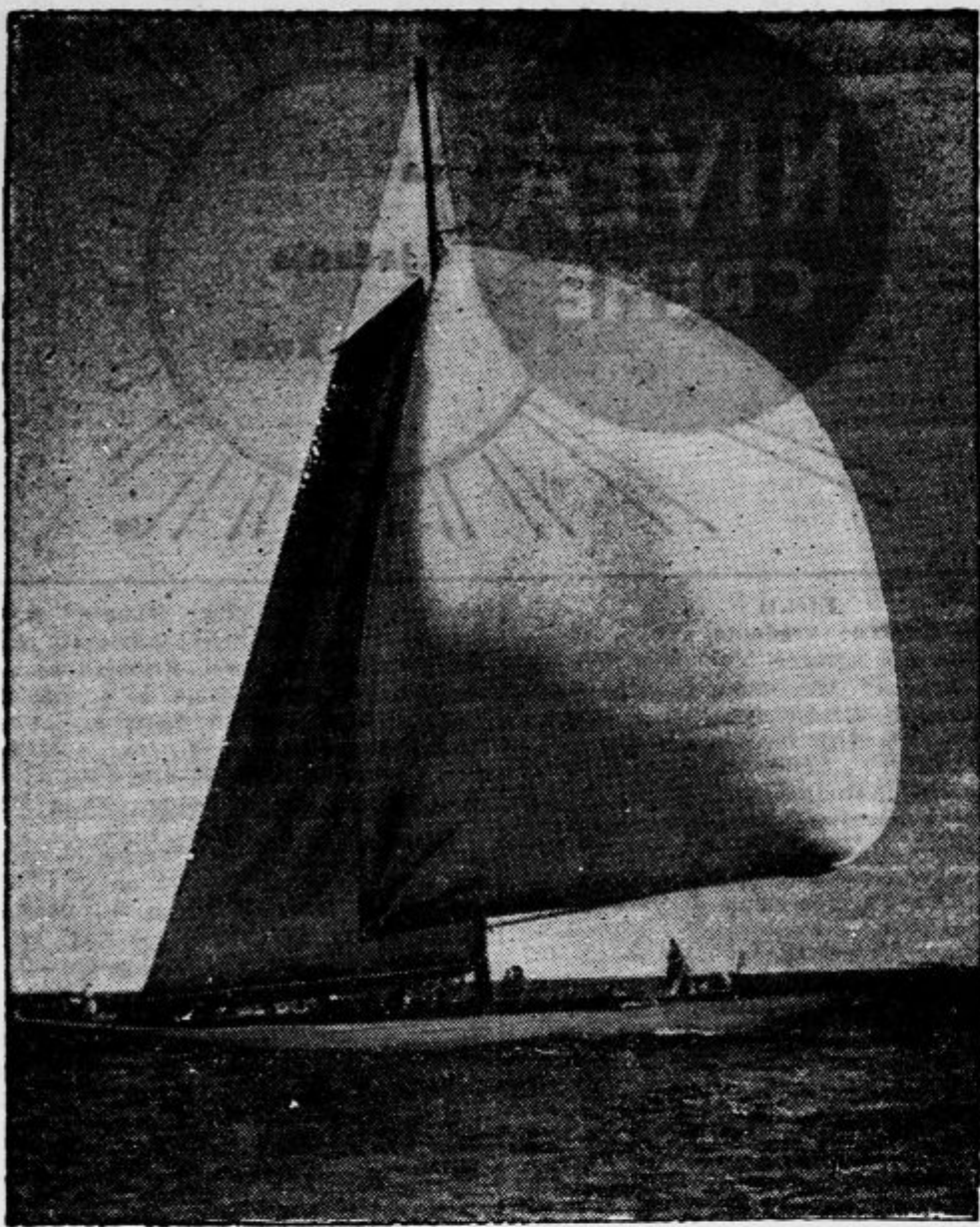
(»Danes je deklica bila vesela, vesela ne bo nič več. Vesela pa more še biti, spet deklica pa nikdar več«).

Na dan poroke mora biti ženin zgodaj na nogah, zbrati prijatelje in priti pred nevestin dom. Vendar ta dan nima nobene besede. Poglavar, ki ga morajo vsi poslušati, je »starašinar«. Ta pristni slovenski starešina ima velike skrbi; povabiti mora svate, skrbeti za jedajo in pijačo in gledati, da je vse v najlepšem redu. Je navadno kak bližnji sorodnik ženinov, najpogosteje stric. Nevestina hiša je zaprta, zato zakliče starašinar: »Dajte nam našo lepo nevesto! Nevestin oče odpre vrata ter pravi: »Tu jo imate! Pri tem pa porine skozi vrata staro nevestino teto, s katero mora ženin trikrat zaplesati pred hišo, dokler starešina ne spozna, da so ukajeni; nato svojo zahtevo ponovi. Sedaj pride iz hiše nevestina družica, ki ima na glavi venec iz testa. Z njo zapleše ženinov drug. Na tretji poziv se šele pojavi prava nevesta z velikim vrčem vina, ki ga »zroči« ženinu. Ta nekaj časa pije, nato pije še nevesta ter vrne vrč ženinu, ki ga zažene

na tla, da se raztreši. Sedaj ženin in nevesta zaplešeta, nato pa se vsi razvrste v poročni sprevod. Vsi svatje so bogato okrašeni, najbolj pa nevesta: če je devica, sme nositi na glavi bel venec, vendar pa kontrola ni prestroga in so marsikdaj ženin in svatje in radovedneži ob cesti v zmoti o kreposti prezale neveste. Ta mora imeti s seboj torbico, v njej sukanec, denar in žitna zrna, da bo bodoče dni vsega dovolj pri hiši.

Na čelu gre dgmacha godba, nato pa se razvrste svatje. Če se je nevesta fantom kdaj zamerila, jo na poti čaka še neprijetno fantovsko maščevanje. Za ovinkom na kakem drevesu ji v pozdrav obesijo slamnato strašilo, oblečeno v žensko obleko. Če je bila pa priljubljena, fantje cesto zapro, da mora ženin, ki mu ob tej priliki izroče odkupno pismo, poseči v žep in svojo nvesto odkupiti od fantov; nato sme z nvesto naprej, kot po slovenskih vaseh. Pri poroki v cerkvi nevesta naskrivaj izpusti jabolko, da se zakotaki po cerkvi, to pa z namenom, da bi imela lahke porode. Po poroki se žena najprej povzpne na konja k možu in z njim pije poročno vino iz vrča, ki ga nato odvzre. Nato odidejo na ženinov dom. Če morajo pri tem skozi tuje vase, se morajo povsod pri »strangi« odkupiti. Pred domačo hišo postavijo nevesti vrsto pogojev, na katere mora pristati, preden jo puste v hišo.

Z razpetimi jadrli v zmago

Slavita dirkalna jahta ameriškega milijonarja Harolda Vanderbilta »Ranger« velja za favoritko v sedanjih tekmah za ameriški pokal

Po 23 letih se je vrnil iz Rusije

Doživljaji našega rojaka v ruskem ujetništvu

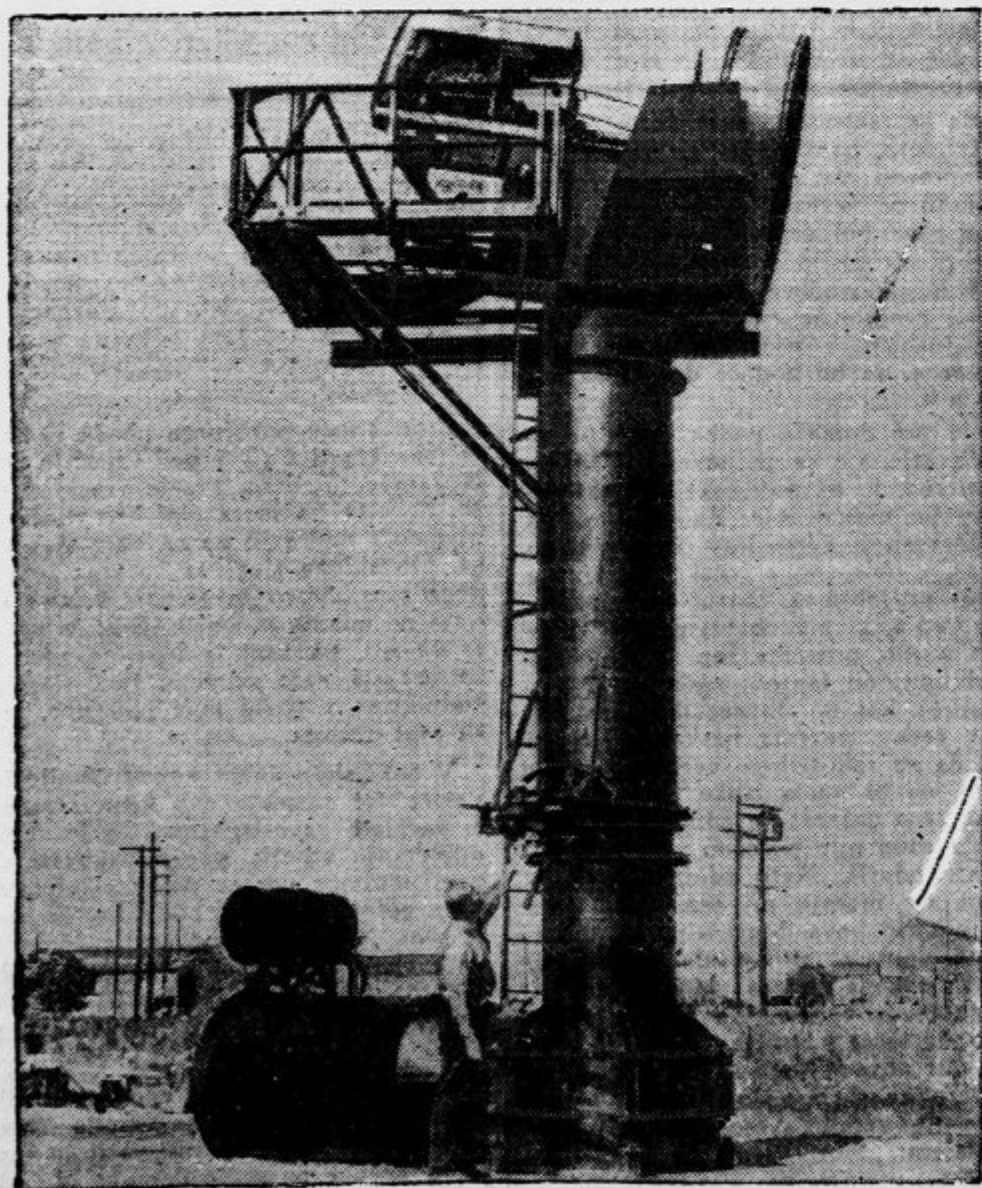
Italijanski in turški drugi listi poročajo obširno o nenavadni usodi nekega našega rojaka iz ugledne škedenjske rodbine Silvestra Godine, ki se je po 23letni odsotnosti vrnil pred kratkim iz Rusije. Med boji v Rusiji je Silvester Godina, ki se ga prav dobro spominja še mnogo pri nas živih Tržačanov, kot avstrijski častnik začel v rusko ujetništvo. Danes šteje 48 let. Po njegovem nenadnem povratku so njegovo hišo stari prijatelji, znanci in častniki kar oblegali. Godina pripoveduje zanimive stvari o svojih doživljajih.

Rusi so ga internirali najprej v taborišču v Marnisku. Svojcev o svoji usodi ni mogel obvestiti. Tudi potem, ko se je vojna končala, si je dolga leta zaman prizadeval, da bi dobil dovoljenje za povratek v domovino. Boljševiki so ga bili kakor ostale avstrijske častnike, ki so jim prišli v roke, celo obsojili na smrt in samo intervenciji ameriškega konzula je uspelo, da ga niso ustrelili. Nekaj časa je Godina delal kot namestnik ameriškega konzula. Po uporu 1. 1930. je ostal sprva brez dela, potem so ga zaposlili pri neki zdravstveni komisiji in ga poslali v ozemlje Novosibirsk, kjer naj bi pomagal pokopati okrog 120.000 trupel po žrtvah državljanske vojne in justifikacij. Končno mu je uspelo, da je svoji ženi poslal sporočilo, da je še živ. V honorarjih, ki so vladale tedaj v Rusiji, si je mogel rešiti življenje samo po zaslugi italijanskega poslanstva, ki ga je kot Tržačana smatralo za italijanskega državljana. Izgubil pa je zopet službo in se je preživljal s pisanjem pisem, ki bi jih neprisiljeni ljudje radi poslali deportiranim svojemcem.

Puder po 4000-letnem receptu

V Londonu je začela neka tovarna kosmetičnih preparatov izdelovati puder, katerega recept je nastal pred kakšnimi 4000 leti. Pri izdelavi se držijo točno navodil, ki so jih našli v nekem staroegiptskem papirusu nekako iz l. 2000. pred našim štetjem. Papirus govori o negi ženske lepote s posebnimi praški. Da-li so mlade stare Egiptčanke bile lepe samo zavoljo tega pudra, tega seveda ni mogoče ugotoviti, toda londonska tovarna ima od svoje domislice vsakako lepe dobike.

Stolp proti slani

To čudno napravo si je izmislil kalifornijski inženier Grable za borbo proti slani. S tem stolpa »brizga« segret zrak po načinu znanih vrtnarskih vrtilnih brizgal. Zrak segreje podzemne vode. Naprava se boje dobra obnaša.

Surogati za surogatne zobe

Na letnem zborovanju nemških zobozdravnikov je eden izmed vodilnih strokovnjakov v tem področju, prof. Schönbeck, poročal o novih nadomestkih za zobe, ki utegnejo v zobozdravniški vedi povzročiti pravi prevrat. Zlato in kavčuk, pravi prof. Schönbeck, postaneta v bodočnosti za te namene bržkone odveč. Uporaba zlata za zobe pomeni veliko razsipnost. Samo v Nemčiji gre letno za kakšnih 15 milijonov mark zlata v zobe. Nadomestek za to zlato imajo danes v dveh novih zlitinah, izmed katerih sestoji ena iz srebra in paladija, druga pa je posebno trda zlitina jekla, ki vsebuje vitalin. Kar se tiče kavčuka in gume, ju je v zobozdravniški praksi mogoče nadomestiti z določenimi smolami. Končno je prof. Schönbeck poročal, da so tudi aluminij začeli v veliki meri porabljati za izdelavo umetnih zob. Posebno plombe iz aluminija so se dobro obnesle.

Dva junaka

Strojevodja Bridge in kurjač Salisbury sta vodila vlak proti Blackburnu na Angleškem. Nekoliko kilometrov pred postajo Harwoodom je iz kurilne odprtine švignil plamen in objel Bridgeovo obleko, ki je začela takoj goreti. Bridge pa zavrnega vzvoda ni izpustil iz rok, ker je vlak baš privozil na postajo in kurjač se ni bil dosti večje za upravljanje stroja. Kurjač pa se je izkazal isto tako za junaka, kajti poskušal je, da bi gorečo obleko svojega tovariša pogasil z lastnimi rokami. Prešlo je več minut, preden mu je to uspelo. Vse ta čas se Bridge niti za trenutek ni umaknil od vzvoda in kontrolnih instrumentov. Obleka mu je zgorela do kože. Ker na postaji Harwoodu zdravnik ni bilo pri roki, se je strojvodja odločil, da se odpelje z vlakom do Blackburna. Ko so tam oba moža potegnili z lokomotive, je jima visela sezgana obleka in koža v krpah s telesa. Spravili so ju takoj v bolnišnico in upajo, da bodo jima rešili življenje.

Kakor v tropskih deželah

V Lyddu v angleški grofiji Kentki so mravlje pregnale osemčlansko družino iz njene podeželske hiše. Živali so hišo napadle v tolikšnih množinah, da ni ljudem preostalo nič drugega, nego da so jo naglo odkurili. Prenočiti so morali v šotorih. Šele potem, ko je zdravstvena oblast hišo temeljito očistila mravelj, se je družina lahko vrnila vanjo.

Motorji naj odločijo izid vojne

Japonci mislijo svoj sedanji spor s Kitajci odločiti z veliko uporabo motoriziranih oddelkov vseh vrst. Tako so poslali, kakor so poročale zadnje vesti, okrog 500 velikih tankov samo v Peking. Pričujoča slika nam kaže slično pošiljko v Tienčinu

Petrolej

Rusija in Zedinjene države bi lahko preprečili vsako vojno

Na mednarodnem geološkem kongresu v Moskvi je geolog Gubkin poročal med drugim o svetovnih zalogah nafte. Po njegovih podatkih ima samo Rusija in samo v znanih petrolejskih poljih 3877 milijonov ton nafte, k temu bi bilo pristoiti še kakšnih 2500 milijonov ton stekločega zlata, ki ga bodo lahko še odkrili. S tem je Rusija na čelu vseh dežel, ki se morejo postavljati z nahajališči nafte. Ima namreč 54,8 odstotka vse svetovne zaloge, med tem ko so Zedinjene države s 25 odstotki na drugem mestu. Zedinjene države imajo 1765 milijonov ton nafte, Rusija in Zedinjene države skupaj imajo torej 79,8 odstotka vse svetovne zaloge te dragocene tekočine. Če bi se v primeru kakšne vojne ti dve sili sporazumeli za skupno postopanje, tedaj bi bile na drugi strani, kar se tiče nafte, začle kaj kmalu v neroden položaj.

Izmed ostalih dežel, ki imajo naravne zaloge nafte, stoji Irak na tretjem mestu s 395 milijoni ton, Iran na četrtem z 299 milijoni ton, Venezueli z 235 milijoni ton. Rumunska nahajališča so še manj izdatna.

Serum zoper zastrupitve z gobami

Pariski listi poročajo, da je profesor tamkajšnje medicinske fakultete dr. Binet odkril popolnoma zanesljiv pripomoček zoper zastrupitve z gobami. Ko je raziskoval kri oseb, ki so se na ta način zastrupile, je ugotovil, da je v njej pogostoma celo petina manj groznega sladkorja nego normalno, to pa je tudi vzrok slabosti, krčev in naglega propadanja telesne sile, ki ga kažejo takšni zastrupljeni.

Prof. Binet je poskusil potem paralizirati strup gob z dovajanjem glikoze v kri. Svoje poskuse je delal dolgo časa s kuni, ki jim je vbrizgaval strupa iz posušenih gob. Med tem, ko so vse druge živali v kratkem pokazale iste pojave kakor ljudje, ki so se zastrupili z gobami, so ti pojavi popolnoma izostali pri živalih, ki jih je Binet obvaroval s serumom, katerega glavna sestavina je bil grozdni sladkor. Tudi njegovi poznejši poskusi z ljudmi so imeli popoln uspeh. Prof. Binet poudarja zlasti to, da je njegov pripomoček nad vse preprost. Tudi na deželi, kjer je največ zastrupitev z gobami, je mogoče njegov postopek hitro uporabiti. Grozdni sladkor se da dobiti iz medu.

V strelskih jarkih vladnih čet med nacionalističnim napadom na madridski fronti

V strelskih jarkih vladnih čet med nacionalističnim napadom na madridski fronti

Vojna in potres

Vse nadloge se zgrinjajo nad kitajskim ljudstvom

Iz Hozeškega okrožja na jugozapadu Sanghaja so prišle vesti o katastrofalnih sunkih. Ze 1. avgusta so začutili tam lažje sunke, ki jim je sledil čez nekoliko dni silen potres. Ze ta sam na sebi je povzročil ogromno škodo, toda z njim so začeli delovati ognjeniki, ki so razlili preko pokrajine velikanske toke lave. Tako se je

valil deset kilometrov dolg tok lave preko gričev in dolin, zajel je več vasi in jih zasul z vsem, kar je bilo v njih živega. Podrobnosti o vsem tem še niso znane, vendar pa poročajo, da sta potres in lava popolnoma uničila prastara mesta Tungo, Cining in Tungput. Od Tungoja ni ostal niti kamen na kamnu. Število smrtnih žrtev je v teh mestih veliko. Velikanska je škoda na nasadih in poljih, tako da je računati s tem, da bo v nesrečnem ozemlju nastala lakota. Mnogo krajev je odrezanih od sveta, širna ozemlja so ostala brez vode. Vodne žile so zavoljo potresa nenadno usahnile. Razen lave so se dvigali iz nenadno nastalih žrel na več krajih hozeškega okrožja strupeni plini. Prebivalstva se je lotila nepopisna panika in beži na vse strani. Računati je tudi s tem, da bodo nastale kuge, ker je med razvalinami, v vodnjakih in vodnih tokih zelo mnogo gnilih človeških in živalskih trupel.

Vojna ladja in komarji

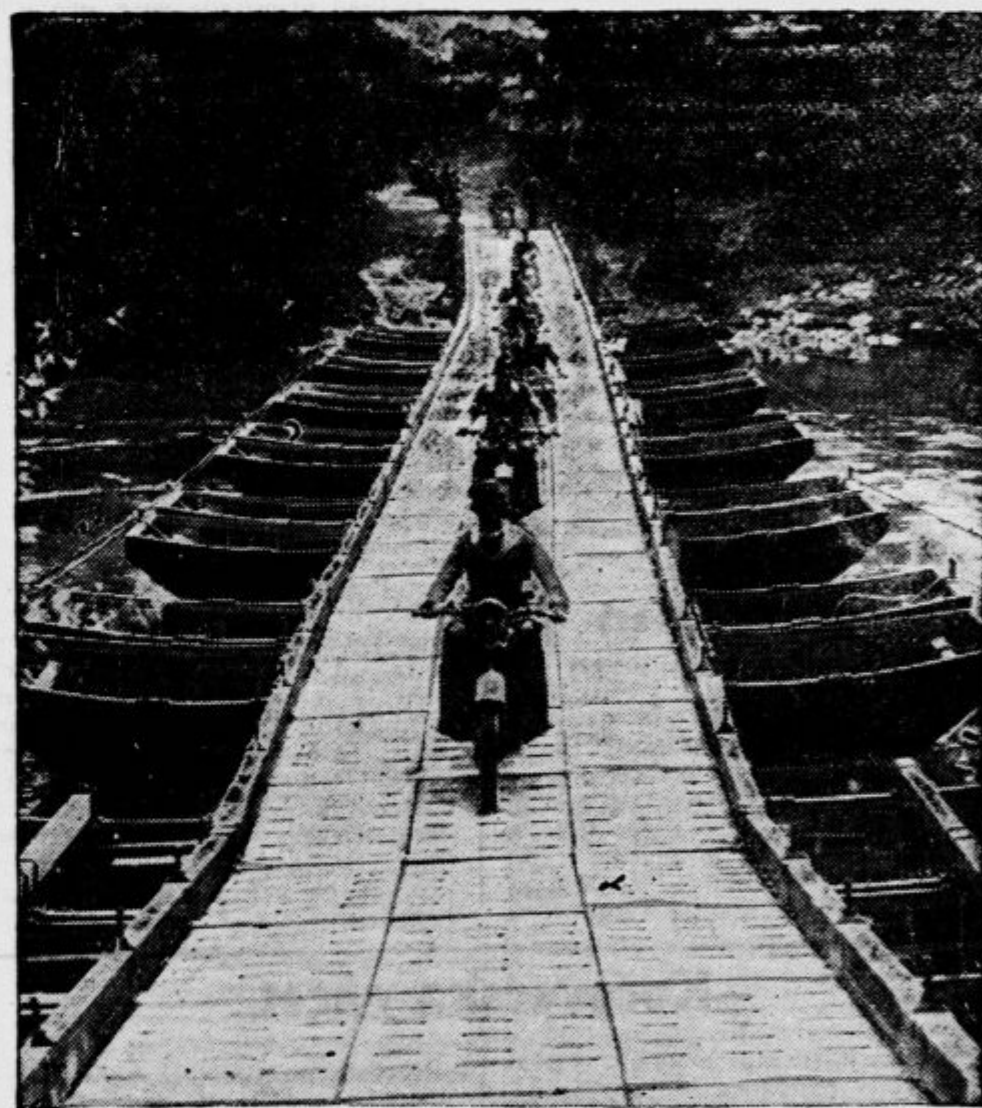
Prvič je velika vojna ladja odplula po Amaonki navzgor. Gre za britsko oklopno »Apollo«, ki se je pripravljala mnogo tednov za ekspedicijo po največji reki sveta. Ker je na tem veletoku posebno mnogo žuželk, zlasti komarjev, ki povzročajo mrzlico, so »Apollona« obdali s svojevrstno zaščitno napravo. Razpeli so okrog bojne ladje ogromno mrežo z ozkimi luknjicami, ki naj bi posadko ubranila vseh žuželk. V tej fini, zelenkasti mreži je ladja videti malo čudna in nič preveč bojovita, vendar svoj namen, da bi obvarovali posadko vsakovrstnih bolezni, so s to pripravo menda dosegli.

Neguš se ne odpove prestolu

Londonski listi so v nedeljo poročali, da se namerava negus formalno odpovedati abesinskemu prestolu in se preseliti iz Anglije na celino. Abesinsko poslanstvo v Londonu je te vesti sedaj zavrnilo. Poslanstvo pravi v svoji izjavi, da se bo Haile Selasie še nadalje boril za to, da se njegovi deželi vrne neodvisnost. Še vedno je prepričan, da bo s pomočjo Društva narodov svoj smoter tudi dosegel.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Z manevrov italijanske vojske v Benečiji

Svoje letošnje velike manevre v Benečiji je italijanska vojska priredila pred vsem v znamenju motoriziranih enot. Na sliki vidimo oddelke motociklistov, ki prečka Piavo na pontonih pri Livenzi

Pet kilometrov metuljev

Ob koncu julija so iz Nemčije poročali o ogromnih rojih metuljev, ki so leteli preko severne Nemčije proti jugu. Sedaj poročajo iz vzhodnega Holštajna in Meklenburga o nenadnem preobratu glede smeri teh rojev. Sedaj ne letijo več od severa proti jugu, temveč preko Vzhodnega morja z juga proti severu. Tako so te dni ob holštajnski obali opazovali ogromen roj kapusovih belinov, ki je letel proti otoku Femarnu. Ta roj je v dolžino meril več nego pet kilometrov. Zakaj letijo metulji sedaj v drugi smeri nego prvotno, ne vedo natančno, domnevajo pa, da so spremenili smer zavoljo deževja, ki vlada v Nemčiji.

Hiša iz stekla

Velik konzern ameriških steklarn gradi v New Yorku ob vogalu 5. in 56. ceste veliko poslopje, kjer bo imel svoj novi sedež. Zidovi tega poslopja so, če izzamemo železobetonski okvir, popolnoma iz stekla oziroma iz ogromnih steklenih klad. V okvirih iz neke specialne zlitine nikla. Skozi ta stekla ne pride noben šum s ceste z notranjo zgradbo.

A NEKDOTA

L. 1815. je bil grof H. avstrijski poslanik v Parizu. Moč je hudo šktil in o njem so pravili, da vidi vse krivo. Pravkar je bil Napoleon pobegnil z Elbe, pristal je v Cannesu in se je s svojo vojsko blizil Parizu. Na tamkajšnjem dvoru se je vse pripravljalo za beg. Grof je tedaj vprašal Talleyranda: »Kako stoji stvar?« — »Kakor vidite,« je odgovoril Talleyrand kratko.

VSAK DAN ENA

»Petrus gre slabo, zelo slabo. Ti bi mu lahko posodil 1000 Din. Potrebuje jih res nujno.«
»Cemu?«
»Dolguje jih menila

Kulturni pregled

Poljaki in slovanske kulture

Iz razgovora s poljskim slavistom dr. J. Golabekom

Te dni je obiskal Ljubljano docent varšavske univerze dr. Józef Golabek, pisec najobsežnejše, l. 1932 v Varšavi izišle študije o dramatik in pisatelju Ivi Wojnowiću. Simpatični poljski znanstvenik se že dolgo dobo bavi s proučevanjem jugoslovanskih literatur. Na varšavski univerzi zavzema stolico za zgodovino slovanskih slovstev, ki jo je dosegel prav na podlagi svo-

je temeljite in izčrpne monografije o Wojnowiću. Dr. Golabek je v Ljubljani obiskal svojega starega prijatelja in sodelavca, zagrebškega vsučiljskega profesorja dr. Frana Ilesiča in predsednika Društva prijateljev poljskega naroda prof. dr. R. Moleta. Na obisku pri piscu teh vrstic, ki je prvi prikazal Slovincem njegovo dalo o Wojnowiću, je bil takoj dogovorjen razgovor o vprašanju, koliko se Poljaki zanimajo za slovanske narode in njih kulturo.

Ko sva se bila sestala na nebotičniku — pod nami je ležala Ljubljana v večernem soncu, vsa slikovita in nenavadno jasna v tej močni osvetlitvi — so se vprašanja in odgovori razpletali sami po sebi. Prisotni prof. Ilesič je sekundiral na obe strani; konvergenca: slovenska, poljska in češka.

Poljski slavisti

— Slovanske študije niso na Poljskem organizirane tako dobro kakor na Češko-slovansko, — je dejal poljski znanstvenik. — V Pragi imajo Slovanski inštitut, ki jih osredotočuje in vodi, pri nas se pa vse to dogaja čisto individualno. Na Poljskem deluje lepa vrsta odličnih slavistov. Večji poljski organizacije slovanskih študij predstavlja Slovanski inštitut na Jagiellovski univerzi v Krakovu; tu zavzema pomembno mesto vaš rojak prof. dr. Wojciech Mole. Toda krakovski inštitut ni tako urejen in — kar je posebno važno — ni finančno tako podprt kakor praški. Svoje naloge pa izvršuje skrbno in pravilno.

— Na Poljskem imamo pet državnih univerz in eno zasebno. V vseh je dobro prekrbljeno tudi za slavistiko, t. j. za slovansko filologijo. Izmed krakovskih slavistov je treba imenovati velikega polonista K. Nitscha in vnelega prijatelja slovanskega juna T. Lehra-Splawinskega, v Poznani deluje Henryk Ulański, v Varšavi St. Slonski, v Vilni Erwin Koschmider, v Lvovu Witold Tasiak. Mimo teh delujejo še mnogi mlajši, n. pr. Mieczysław Malecki, avtor znanih dialektoloških študij iz Istre, Hrv. Primorja i. dr., St. Rospond, ki je spisal knjigo o Jugoslaviji, strokovnjak za lužičko-srbsko filologijo Stieber, dalje Kuraśkiewicz v Vilni i. dr. Naši slavisti izdajajo časopise »Rocznik slawistyczny« (Krakov), »Prace filologiczne« (Varšava), »Lud slowianski« (za filologijo, zlasti dialektologijo Slovanov in za etnografijo) in »Slavia occidentalis« (Poznanj), za jezik in kulturo zapadnih Slovanov. Izmed specialistov moramo posebej omeniti St. Slonskega kot eno največjih avtoritet v starocerkvenoslovščini. V ostalem pa sedanji poljski slavisti nadaljujejo tradicijo Jana Boudoina de Courtenaya in Jana Rozwadowskega, dveh velikih vzornikov v slovanskih študijah.

Slavia na drugih znanstvenih področjih — Za slovansko etnografijo sicer ni stolice, vendar se raziskavanja poljskih etnologov stalno srečujejo s slovanskimi problemi. Edina izjema je univerza v Vilni, kjer zavzema stolico za slovansko etnografijo Kaz. Mościnski, sourednik »Luda« v Varšavi se bavi s temi proučevanji ga Cezary Boudoin de Courtenay-Jendzejewicz, v Lvovu Adam Fischer, pisec tri zvezke obsega »Etnografia slowianska« in urednik časopisa »Lud«. Izmed antropologov je poleg Ciesewskega najzaslužnejši za slovanske študije Jan Czekanowski, ki je obdelal etnologijo Slovanov. Tudi arheologi dajejo slovanoznanstvu pomembne izsledke, tako n. pr. v Lovu Leon Kozłowski (bivši ministr. predsednik), v Varšavi Włodzimierz Antoniewicz, posebej pa Jose Kolstrzevski v Poznani, znan po nedavnih važnih izkopavanjih v Biskupinu i. dr. Ta znanstvenik je s svojim nemškim spisom o nekdanji meji med Slovani in Nemci ovrgel nemško tezo in dokazal, da je tekla meja mnogo dalje na zapadu, kakor so trdili Nemci. Z literarno zgodovino je prav za prav najslabše; v Krakovu, Varšavi in Lvovu so stolice za ukrajinsko literarno zgodovino, v Krakovu tudi še za rusko. Na varšavski univerzi je bila nekaj let stolica za slovanske literature (prva profesorja: dr. Ilesič in Bojan Penev), pozneje ni bilo več strokovnjakov in je ostala nezaseljena. Sedaj sem jaz v tej panogi najstarejši strokovnjak; drugo docenturo te vrste zavzema v Krakovu W. Bobek, ki je pa tudi lektor poljskega jezika na Komenskoga univerzi v Bratislavi. Za to etroko se je pripravil H. Batowski, ki pa se bo rajši habilitiral za slovansko zgodovino.

Jugoslavija na Poljskem

— Zanimanje za Jugoslavijo je na Poljskem razveseljivo veliko, pozna in ceni jo mnogo ljudi, ki so bili v vaših krajih, zlasti na Jadranu. Poljsko-jugoslov. liga ima mnogo članov, posebno dosti simpatizerjev imate v Poznani, kjer izhaja »Przegląd polsko-jugosłow.« Tudi tečaji srbohrvaščine so vedno dobro obiskani, takisto predavanja (n. pr. prof. dr. Ilesiča). Če poročajo listi o Jugoslaviji, so vedno objektivni; »Gazeta Polska«, »Kurier Warszawski«, krakovski »Ilustr. Kurier Codzienny« imajo večkrat lepe članke in dobre informacije o Jugoslaviji. »Biblioteka Jugosłowiańska«, ki jo vodi zaslužni prof. J. Benešić, je mnogo pripomogla h globljemu spoznavanju. Zlasti je zanimal prevod Gunduličevega

»Osmana«, lepo so se uvedle Cankarjeve »Nowele«. Doselej je izšlo 10 zvezkov, med njimi H. Siennicka »Uroda Jugosławij«. Izmed prevajalcev je omeniti zlasti Ant. Bogusławskiego, ki pravkar prevaja večji izbor srbskohrvatskih narodnih pesmi. Razen mojega Wojnowića je izšla v zadnjih letih študija Papierkowskega o Aleksii Santiciu, St. Borowski je izdal s komentarjem »Duśanow zakonik« in neke srednjeveške zagrebške statute (pravkar se mudi v Črni gori), Wladisław Gluck pa poljsko knjigo o sarajevskem atentatu (z novim grai-vom). Papierkowski v Lublinu izdaja biblioteko prevodov iz jugoslov. literatur (do slej 3 zvezki srbskih pesnikov), mnogo prevodov prinaša revija »Kamena« (Chelm). Za slovansko literaturo žal ni toliko zanimanja; jaz sem ob neki priliki opozoril v predavanju na poljsko snov v Bitenčevih »Sudnich pegah« in obdelal slovensko literaturo za zbirko »Spłosna literatura«, dr. Ilesič je l. 1932 predaval v Varšavi o Slovincih. V radiu so večkrat koncerti jugoslov. glasbe. V gledališčih so uprizarili po vojni Wojnowićovo »Maskarado izpod kupljaj«, v Krakovu, Lvovu, Varšavi »Smrt majke Jugowic« v Poznani in Katowicah Križevno »V agoniji« v Varšavi. Medsebojne kulturne stike organizirata še lektorica Zofia Kawecka (Poznanj) in ravnatelj gimnazije v Katowicah Vilom Františ. Omeniti je še politične tečaje v Gdyni (prof. Ilesič) in najnovejši sklep poljskega prosvetnega ministrstva, ki je pravkar ustanovilo podkomisijo za poljsko-jugoslov. kulturno zблиžanje s šestimi sekcijami (znanost, umetnost, glasba, etnografija, literatura in šolstvo).

Dr. Golabek o svojem delu

— Kaj pripravljam? Hotel bi spisati vseučiljske priročnike za vsako slovansko literaturo, ki jih na Poljskem tolikanj pogrešamo, toda smoter je daljen, pot življenja pa prekratka. Sedaj je v tisku moja knjiga o lužički literaturi (15 tisk. pol), ki bo obravnavala zlasti povojno slovstvo kot izraz volje tega naroda do življenja in kulture. Tu omenjam tudi A. Bohoriča, ki je v svoji slovnici zabeležil lužičko-srbski »na-naš iz 16. stoletja. Z deslet let pripravljam študijo o Krylovu; letos jo dovršim. Takisto sem pripravil za tisk otežno literaturo, teoretično študijo o rimi in študijo o bajki; med najbližnjimi načrti je spis o temi: glasba in literatura. Hotel bi spisati monografijo o slovanskem pesniku Hviezdoslavu, češkem pisatelju J. Zeyerju in o vašem Ivanu Cankarju; slednja mi ugreje delati največ težko, dasi Cankarja že dalje časa prebiram in tudi Finžgarjev roman »Pod evobodnim solncem« sem prečital z velikim užitkom v originalu. Slovenski jezik je nam rač od sile težak.

V ostalem bi hotel najti mnogo mladih ljudi, ki bi na Poljskem nadaljevali slovanske študije. Verujem, da je Poljska poklicana, da prevzame v slovanskem svetu mnogo večjo vlogo; do tega ima ne le pravo, marveč tudi dolžnost. Pri tem pa se mora varovati slehernih abstraktnih idej in sanjarij: slovansko delo potrebuje samo realizem.

In še marsikaj zanimivega je povedal doc. dr. Golabek. O tem, kako rad je med nami v Ljubljani. O svojih vtiskih po svetu. In kako se veseli Bleda, kjer namera prebiti teden dni pred vrnitvijo v domovino — novemu delu nasproti. — o.

Zapiski

MARTIN RÁZUS

Slovanska literatura je izgubila 8. t. m. pesnika in pisatelja Martina Rázusa. Njegovo ime je bilo v češkoslovanski republiki popularnejše kakor imena drugih slovanskih pesnikov, saj je Martin Rázus stal dolga leta v ospredju političnega življenja. Takrat, ko bodo politični boji okrog njegove osebe že zdavnaj pozabljeni, bo še vedno živele Rázusovo literarno delo kot plod močnega oblikovalnega talenta in izpoved »junaka svoje dobe«.

Martin Rázus se je rodil 18. oktobra 1888 v Vrbiici blizu Lipt. Sv. Mikuláša. Potekel je iz siromašne protestantske rodbine. Po dovršeni srednji šoli se je posvetil teološkemu študiju, ki ga je dovršil na škotski univerzi v Edinburgu. Potlej je služboval kot pastor v raznih slovanskih župnijah. Literarno se je pričel uveljavljati okrog revije »Prudy«, v kateri so takrat sodelovali Ivan Krasko, Janko Jesenský, Vladimir Roy, Ivan Gall — sama pomembna imena slovanske Moderne. Ta skupina je bila pod očitnim vplivom češke literature, idejno se je približevala realizmu T. G. Masaryka in njegove šole. L. 1917 je izdal Rázus pesniško zbirko »Z tichých i burňavých dob«, v kateri izpoveduje svojo slovečnost, svoj odpor zoper vojno in narodnostno zatiranje. V češkoslovansko republiko je vstopil kot prepričan pristajač češkoslovanskega narodnega edinstva. Žal, da je pozneje močno kolebal v svojem prepričanju, vendar je še l. 1929, ko je prvič kandidiral za poslance, stopil v koalicio z narodnimi demokrati. Pozneje se je pridružil slovanskim agrarcem, nato pa Hlinki, s katerim je vodil nekaj let izrazito avtonomistično politiko, dokler se ni l. 1935 razšel tudi s Hlinko. V enem svojih zadnjih člankov je izjavil med drugim: »Ostajam skoraj sam. Sam, kakor sem hodil dole v literaturi in v politiki, da, celo v cerkvenem življenju, če iz zavamej majhno število prijateljev. So ljudje, ki jih množice nezasuženo dvignejo kvsku in so drugi, ki jih zavrejo...«

Sredi neprestanih političnih bojov je Rázus našel dovolj časa in zbranosti za literarno delo. L. 1929 je izdal pesniško zbirko in dva obsežna romana. L. 1930 je objavil roman s snovjo iz 17. stoletja »Julijka«. L. 1936 je izšel njegov veliki roman »Křmárský král«, kmalu nato pa dramatska pesnitev »Ahasver«.

Z Martinom Rázusom je izgubila slovanska literatura v enoletnem presledku še drugega pomembnega pesnika iz zadnje predvojn. generacije. Prvi je bil Rázusov tovariš iz »Prudov« in takisto protestantski teolog Vladimir Roy, ki je tudi umrl šele kot petdesetletnik.

Iz francoske literature, pariški literarni listi označujejo za posebno zanimivost med najnovejšimi knjigami spis Augusta Lumièreja »Les Horizons de la médecine«, ki je izšel v zbirki »Sciences d'Aujourd'hui« (Pariz, Michel). Lumière se že štiričisto let bori zoper oficelno, »klaslično« smer v sodobni medicini in zastopa teorijo, da je lakati varok večina normal-

ni in patološki pojavov v koloidalni koncentraciji tkanja in sokov sloveškega telesa. V knjigi »Les Horizons de la médecine« se Lumière bavi z vsemi poglavitnimi problemi sodobne medicine, ki jih obravnava s svojega vidika in obenem naznačuje možnosti, ki na tej poti še čakajo medicino. Ta problematični spis odličnega francoskega zdravnika, ki si je pridobil velikih zaslug s svojimi deli o tuberkulozi in o raku, bo vzbudil obsežne in morda plodovite diskusije v medicinskih krogih. — Pri Grassetu je izšla knjiga Alphonsa de Châteaubrianta »La gerbe des forces« (Nouvelle Allemagne). Medtem, ko ogromna večina francoskih pričevanj o hitlerjevski Nemčiji izvezena negativno, je grof de Châteaubriant, eden izmed predstavitev francoske politične desnice, skoraj navdušen za hitlerjevske presnove. Po sodbi tega avtorja je kancelar Hitler velik državnik, neke vrste heroj, skoraj svetnik. Revolucija, ki jo je pričel, ne poganja samo Nemčije novim usodom nasproti, marveč ugreje celo obnoviti obraz in dušo Evrope. Châteaubriant pa meni, da bo francoski genij našel za Francojo originalno rešitev velikega problema, ki se zastavlja vsem občestvom sveta. Po njegovem mnenju popravlja nemška revolucija zmote, ki

so se naskopile v zadnjih četrty stoletjih in akna izločijo sleherni občestveni skupnosti, sleherni igralec s osebnimi mnenji ter dati ljudem novega duha, skrajnosti, ki bo bližji Sparti kakor pa Atenam. Francoski desničarski publicist vidi največji uspeh nemške »revolucije« prav v tem, da se oblikuje novega človeka, ki bo mnogo preprostejši in zaradi tega podobnejši drugim. Je to ogromna zavestna vrnitev k primitivnemu človeku, ki bo bližji kakor smo mi nebu, vodi, gozdom in živalim: pomeni beg od vsega zapletenega in abstraktnega k preprostu in naravnemu. Zaradi tega misli de Châteaubriant, da ima reakcija, ki jo izvajajo totalitarne države, zlasti Nemčija, »prvotno kulturno važnost«. Na poti je nov človek, ki je mnogo bližji barbaru — da ne rečem otroku — kakor človek 19. stoletja in ki je mnogo manj individualiziran. Toda Pierre Dominique v svojem poročilu o tej knjigi dobro vprašuje: Ni li individualizacija izvor vseh raziskavanj, vse filozofije, znanosti in umetnosti? Vsekako kaže Châteaubriantov spis, kako blizu so si v svojih pojmovanjih »nove« revolucionarje in stari aristokrate, z druge strani pa slišimo iz te knjige stare glasove romantizma in reakcionarne filozofije Josepha de Maistra.

S P O R T

Plavalno prvenstvo pod drobnogledom

Zanimivi tehnični podatki o našem plavalnem naraščanju

Juniorsko plavalno prvenstvo je prav zanimivo v statistični luči, ker nam pod drobnogledom pokaže dobre in slabe točke udeležencev klubov, obenem pa tudi tehnično vrednost posameznih rezultatov, kakor tudi pregled najboljših posameznikov. Na podlagi tega pregleda je kaj lahko priti do zanimivih zaključkov.

Začnimo s tehničnim pregledom, in sicer

pri juniorjih

Z rezultati na 50 m prosto v splošnem ne moremo biti zadovoljni, tem manj, ker je bila to prva finalna točka in so bili torej tekmovalci spočiti. Rezultat bi bil zadovoljiv, če bi vsa prva šestorica plavalna pod 30 sekundami. Edino izjemo tvori Štuka (Jug) s prav dobrim rezultatom 27,8, v predtoku celo 27,6, kar je tudi za seniorja nadpovprečno. Še kolikor toliko zadovoljuje Curtini (Viktorija) z 29,3. V tej točki razen pri zmagovalcu nismo zaznali napredka. Znatno boljše je na 200 m prosto. Tu je prva trojica plavalna pod 2:30, kar je za juniorje zelo dobro. Za Defilipsa je čas 2:28,2, ki ga je dvakrat ponovil, očitno nezadovoljiv in za rekorderja na 400 m preslab. Sploh se nam zdijo Defilipsi glede stila neekonomični in neizdelani. Je pa velik naravni talent, ki bi moral priti v roke dobremu trenerju. Schell v bazenu še nikdar ni dosegel tako dobrega časa (2:29,3). Sramota za časomerice je, da niso stopali Curtinji, ki je prav gotovo plaval pod 2:29. V prosti stafeti je ZPK beležil lahko zmago s povprečnim rezultatom 1:58,3 (povprečno 29,6), dočim so vse ostale stafete plavale nad 2 minute. To je najboljši dokaz, da naš plavalni sport nima med naraščanjem sprinterjev, ki naj bi v doglednem času dostojno zamenjali seniorje.

V prsni panogi je bolj rožnato. Prav vsi finalisti so plaval »metuljčka«, izgledenega zlasti prva trojica, ki je bila tudi za razred boljša od ostalih. Med nastopajočimi pa je zmagovalec Binder (Ilirija) prav gotovo izreden talent, ki med sovratniki v Jugoslaviji nima enakovrednega tekmeča. V prsni panogi gleda Jugoslavija lahko brez skrbi v bodočnost, kajti še čas sestega — 1:28,4 — je prav dober.

Sorazmerno največji je pa napredek pri hrbtaših. Lanski prvak Schell (Ilirija) je dobil skoraj dva popolnoma enakovredna tekmeča in je naslov obdržal le zaradi večje rutine. Kakor zmagovalec, sta tudi Negotvečič (V) in Belan (ZPK) plavalna pod 1:19 (Viktorija) tudi tokrat niso stopali!?, ostala trojica pa pod 1:22! Krasno borbo je prinesla mešana stafeta. Že po predtekhi je bilo jasno, da bo zmagovalec izšel le med Viktorijo ali Ilirijo, ki sta s časoma 3:51,5 oziroma 3:55,2 kot edina dosegla rezultat izpod 4 minut. V finalu je šlo zato, če bosta hrbtini in

prsi plavač Ilirije prinesla svojemur crawlistu dovolj naskoka nasproti odličnemu Curtinju. Že se je zdelo, da bo prednost 5—6 m zadostovala, toda Curtini je izgubo ne le nadoknadil, temveč je prinesel celo 3 m prednosti s sijajnim časom 1:04. Če bi bila Ilirija imela crawlista s časom izpod 1:10, bi bila zmaga njena. Rezultati Viktorije (3:48,4), Ilirije (3:51,2) in ZPK (3:55) spadajo med najboljše na prvenstvu in je tudi tukaj pri vseh zabeležiti očitne napredek.

Kvalitetne rezultate so pa dale

juniorke.

Njihova je zasluga, da je bilo letošnje prvenstvo visoko nad dosedanjimi. Največ zaslug ima Jadran s svojimi nadvse odličnimi sprinterkami, v klasičnih panogah pa Ilirija in Viktorija. Kvalitativno najboljša točka je bilo 50 m prosto. Tu so se Jadrančice Petrošič, Beara in Radica močno približale rekordu Lampretove (33,8) z zares krasnimi rezultati 34,2, 34,6 in 34,9. Izreden je njih spurt, ki je dal videz, da so sotekmovalke ostale na mestu, dasi so tudi njih rezultati dobri. Na 100 m prosto je bila Beara razred zase in je le za 2 desetinki sekunde zaostala za rekorderom 1:15,6, ki ga je nedavno postavila v Ljubljani v tekmovanju za Jadranški pokal. Ostali časi so le povprečni in se tekmovalkam pozna, da jim manjka vzdržljivosti. V prosti stafeti seveda ni nihče dvomil o Jadranovi zmagi, toda doseženi čas (povprečno le 35,9) je bil izpod pričakovane.

V prsni panogi je bil vrstni red za prva 4 mesta odločen že s predteki. Wernerjeva, Finčeva I, Orličeva in Binderjeva so poseben razred, ki ga ostale še daleč ne dosegajo. Čisto svojo skupino pa tvori zopet Wernerjeva, katere končnemu spurtu ni dorela nobena. Tudi ta točka je pokazala — zlasti pri prvih štirih — velik napredek.

Vse, kar je pri juniorkah pod 1:40, smemo v hrbtenem stilu smatrati za dobro, pod 1:36 pa za nadpovprečno. Zato je tudi ta točka v vsakem pogledu uspeša. Sijajna je Smolikova z ednim rekordom tega tekmovalca 1:27,6 (1:25,9 najbrž ne bo priznana), a tudi Beara je z 1:31 plavala za 0,2 sek. boljše od rekorda. Wernerjeve in končno Finčeva II s svojim doslej najboljšim rezultatom 1:34,3. Odlični časi, vredni državnega prvenstva!

Tudi mešana stafeta je imela nadpovprečno in slabšo skupino in le zaradi prve je tudi tu očitne napredek. Kakor je sigurno zmagovalec Viktoriji odločila Smolikova, je Wernerjeva zagotovila Iliriji 2. mesto pred Jadranom. Če bi bila Ilirija imela v stafeti zdravo Groschlevo, bi se razvila velika borba za prvo mesto. Viktorijin čas 4:33,6 bo težko izboljšati.

M. P.

(Konec jutri.)

Ali bo SK Ljubljana šel v Zagreb?

Še 10 dni je do prve tekme v ligi, naš predstavnik pa nima prebite pare

Državno prvenstvo je pred vrati. Še nekaj dni — in naši fantje bi morali potovati v Zagreb po prva točke. Moštvo se za ta start resno pripravlja, trenira in žrtvuje svoje proste ure samo za uspeh in napredek slovenskega nogometa.

Ljubljancani! V takem položaju ne smemo dopustiti, da bi omajali pod težo breza na ter tako upropastili vse lepe nade v boljšo bodočnost našega nogometa.

Naše žrtve v primeri z moštvo so neznatne. Samo malo moralne in finančne pomoči upravičeno pričakujejo naši fantje in golovo nam bodo prinesli uspehe.

Zaradi tega naj bo v četrti sestanek v salonu pri Šestici ob 20. — zbor za slovenski nogomet. Pokažimo da SK Ljubljana ni potrebna likvidacija.

Blíža se —

ljubeljska dirka

Naši motociklisti so zdaj pred svojim največjim vsakoletnim dogodkom — pred ljubeljsko dirko. Vse priprave za to veliko mednarodno prireditve so v glavnem končane. Upravni odbor MK Ilirije se že seli na Ljubelj, kjer je v nekaj dneh vse očičelo. Mnogi vozači so že dospeli, vedno pa se prihajajo nove skupine. Neoficelno so že pričeli trenirati, čeprav je vodstvo tekmovalca določilo trening šele za 14. t. m. Mnogi pripravljajo svoje občutljive dirkalne stroje, ki jih morajo prilagoditi ostremu ljubeljskemu zraku. Iz vsega tega se da torej sklepati, da bo borba to pot zelo ostra, morda bolj kot kdajkoli poprej. Borbenost bodo še povzdignile krasne častne nagrade prirediteljev, ministra dr. Rogiča, Autokluba, Touring-kluba, sekcije Kranj in slednjiš tvečki Bata in Standard. MK Ilir-

kovrednega nasprotnika. AM bodo metali Hladu, Kšut, Gujanik, dolgoprosol Podpetan ter Moderer, Mühleisen odtelital celjske sprinterje in stakace? Odločitev bo v nedeljo dopoldne na Glaziji. Kdor koli bo zmagal, bo zmagal temo. Borbe bodo izenačene. Celjani, ne zamudite prilike!

Razpis

velikih meddubskih kolesarskih dirk na dirkališču, ki bodo v nedeljo 29. t. m. ob 15. pod pokroviteljstvom generalnega zastopnika tovarne »Diamant-Werke« g. A. Führa s sledečim sporedom, ki se prične s pozdravnim krogom vseh nastopajočih dirkačev:

Dirka novincev, t. j. dirkačev, ki na dirkališču še niso vozili. V primeru številnejših prijav se vozi v dveh skupinah, kjer se upoštevajo prvi trije od vsake skupine za finale. Prva vožnja 3 kroge, finale 5 krogov. Nagrade: 1. diploma, 2., 3., 4. kolajne.

Dirka prvorazrednih dirkačev. Startajo 3 moštva po 3 dirkače, ki se izberejo po žrebu razen priznanih favoritov. Vsako moštvo vozi po 3 kroge; tretjeplasirani izpadejo, medtem ko startajo drugoplasirani še dva kroga. Prvi iz teh pristopi k prvolasiranim, a ostala dva odpadeta. Ta četvorica žreba med seboj za dva para, ki spet startata po 2 kroga. Vsak prvi pride v finale za prvo oz. drugo mesto (po dva kroga), vsak drugi pa v finale za tretje oz. 4. mesto. Nagrade: 1. in 2. praktične nagrade, 2., 4. kolajne.

Dirka juniorjev. Predvožnje po 3 kroga. Prvi štirje od vsake skupine pridejo v finale, ki se vozi 5 krogov. Nagrade: 1. in 2. spominska darila, 3. diploma, 4. in 5. kolajne.

Glavna dirka (dirka ciljev). Vozi se 20 krogov. Vsak 5 krog bo cilj, ki se klasificira po točkah, in sicer ima vsak prvi na vsakem cilju 5 točk, vsak drugi 4 točke, tretji 3 točke, četrti 2 točki, peti 1 točko. Nagrade: 1. pokal, 2. tubular, 3. prakt. darilo, 4. in 5. kolajne.

Zasedovalna dirka juniorskih parov. Startajo štirje pari, ki se med seboj poljubno izberejo, vsak na nasprotni strani dolžine in širine dirkališča. Vožjo 10 krogov in se klasificirajo po boljše doseženem času. Nagrade: 1. par praktična darila, 2. par diplome, 3. in 4. par kolajne.

Izločevalna dirka. Število krogov bo tolikšno, kolikor je v tej točki startajočih dirkačev. Po vsakem krogu zadnji odpadde. Preostali štirje se, ko prevozi še »mrtvi krog«, klasificirajo v zadnjem krogu. Nagrade: 1. in 2. praktična darila, 3. in 4. kolajne.

Damska dirka. Startajo dame v 3 krogih z ženskimimi kolesi. Nagrade: 1. 2. in 3. praktična darila.

Dirka nad 45 let starih kolesarjev. Vozi se na turističnih kolesih 3 kroge. Nagrade: 1. 2. 3. praktična darila.

Dirka mešanih dirkačev (juniorjev in prvorazrednih) s fingiranim defektom. 2 kroga. Vsak dirkač mora v prvem krogu na prostoru 50 m do cilja menjati rezervni tubular na zadnjem kolesu. Vsaka tuja pomoč ima za posledico diskvalifikacijo. Po zamenjavi rezervne se vozi še končni krog. Rezervni tubularji morajo biti pri startu na ramah dirkačev kakor pri cestni dirki, prav tako se mora na ramah nositi tudi zamenjani tubular. Seveda se pred vožnjo te točke zamenjajo na zadnjem kolesu navadne maticе s krilati. Nagrade: 1. tubular, 2. praktično darilo, 3. in 4. kolajne.

Opomba: Pri teh dirkah se bo že tretjič vozilo za prehodni pokal mestne občine Ljubljanske, ki si ga je prvič v letu 1933. priborilo kolesarsko društvo »Sava«; leta 1935. pa Hermesova kolesarska sekcija. V trajno last preide, če si ga moštvo kluba pripori dvakrat zaporedoma ali trikrat v presledkih.

J. Z. S. S. — Zbor smučnih učiteljev. Prosim vse smučke učitelje, da se zanesljivo udeležijo važnega sestanka v četrtek 12. t. m. ob 20.30 v restavraciji Bellevue. S. Pelan.

Šolski ravnatelj Božidar Valenta †

Ljubljana, 10. avgusta. Včeraj zjutraj je umrl v Ljubljani upokojeni šolski ravnatelj g. Božidar Valenta v 85. letu starosti. Bolehal je že dolge mesece in smrt ga je rešila hudega trpljenja. Spadal je v vrsto onih starih, že zelo redkih učiteljev, ki so orali ledino osnovnega šolstva in posvetili vse svoje sposobnosti uveljavljanju moderne pedagogike.

Rodil se je v Trebnju na Dolenjskem 10. oktobra 1852. kot sin sodnega uradnika. V Ljubljani je dovršil višjo realko in, ker ga je mikal učiteljski poklic, je dovršil še učiteljske študije in postal učitelj leta 1876.

Njegova prva služba je bila v Veliki Dolini pri Krškem, od koder pa je že po nekaj letih prišel za nadučitelja v Krško. Tam je služboval več let, potem pa je prišel v Ljubljano za vodjo tedanje manjšinske nemške mestne šole. Upok. je bil l. 1924 po 48-letnem vzornem službovanju. Vse posvečen šoli ni nikdar hrepenel po častnih mestih in v dolgoletni službi na nemškem zavodu je ohranil svojo nacionalno in napredno prepričanje. Do konca svojega življenja je bil naporen naprednih listov. Kot dober »pevec se je do svoje visoke starosti udeleževal v zboru Glasbene Maticе. Osebene vrline in odlike vzornega vzgojitelja so ga povsod priljubile in tudi v najvišjeje mesta mu je bilo izraženo priznanje. Odlikovan je bil z redom sv. Save in podeljen mu je bil naslov šolskega ravnatelja.

Jutri, v sredo popoldne bo nastopil svoj zadnji pot. Vel. št. so ga poznali, ga bodo ohraipili v najlepšem spominu.

Rafael Sabatini:

MORSKI KRAGULI

Gusarski roman

Da, brez najmanjše težave so izbrali tistih dve sto moslemov, ki jih je hotel imeti; težko je bilo le zavržati množico tistih, ki bi se bili radi udeležili nove pustolovščine.

Sir Oliver ni delal po že pripravljenem načrtu. Takrat, ko je z višine Spartelskega rta opazoval zlo sovražno ladjo, ga je bila mahoma obšla misel, kako lepo bi bilo udariti s takšnim vozilom tja do Anglije, pasti kakor strela na cornsko obalo in predložiti izrojenemu bratu račun. Kakor si ljudje, ko sanjajo, zidajo gradove v oblakih, tako se je tudi on igral s to tvorbo svoje domišljije. V bojni vročici ga je misel spet minila, toda vrnila se je in postala trden sklep, ko je nepriznato zagledal pred seboj Jasperja Leigha. Kapitan in ladja sta mu ponujala možnost, da uresniči svoje sanje. Morda se ozre tudi za Rozamundo in jo prisili, da sliži resnico iz njegovih ust. Razen tega je bil tu še sir John Killigrew. Oliver ni nikoli zamisljivo vedel, ali mu je bil sir John v preteklosti prijatelj ali sovražnik, a vsekakor se je bil storil sir John orodje, da je dosegel za Lionela podelitev Oliverjevih pravic, sira Oliverja pa dal kot od-

pačnik razglasiti za mrtvega. Ker je sir John mimo tega podpiral žentev med Lionelom in Rozamundo — nu, glede na vse to sme pač tudi njega obiskati, da mu razloži smisel njegovega početja.

Sir Oliver je hitro ukrenil, kar je bilo treba, in že naslednje jutro je španska karaka — nekdanja »Nuestra senora de las Llagas«, ki so bili njeno ime seveda skrivno odstranili z deske, razpela jadra — in pod vodstvom kapitana Jasperja Leigha odplula na široko Atlantsko morje. Galeje so pa pod poveljstvom Biskaina el Borela počasi odveslale na vzhod proti Alžiru, držeč se obale, kakor je bila gusarska navada.

Veter je bil načrtno sira Oliverja naklonjen. Že deseti dan po tem, ko so bili obhuli predgorje Sv. Vincencija, se je pokazal očem Lizzardski rt.

ČETIRTO POGlavJE

Zaskok

Krasna ladja, ki so jo bili zgradili najspretnjejši ladjedelci brez ozira na denar, je v Falski luci ob znožju hribov, s katerih je gledal grad Arwenack, ponosno trzala za sidrno verigo. Bila je opravljena za dolgo pot; že nekaj dni so ji skladali v trebuh blago in strelivo, in po ulicah ribiške vasi je bil nenavaden dirndaj, kakor da bi vsi slutili živahnega kupčijskega prometa, ki se je tu obetal. Sir John Killigrew je upal, da zdaj vendar že položijo temeljni kamen krasnemu pristanišču svojih sanj.

Prijateljstvo s plemičem Lionelom Tressilianom je bilo nemalo pomebno načrta. Lionel je bil predložen svetovskemu ugovoru sira Oliverja zoper namena sira Johna; da, Lionel je bil celo podpril vitezovo nasprotno spomenico pri parlamentu in pri kraljici, in kakor je bil nekdanji ugovor sira Oliverja zasejal kal sovražstva med Arwenackom in Penarrowom, tako je zdaj postala Lionelova podpora začetek tesnemu prijateljstvu med obema hišama. V zahvalo za to pomoč je sir John podpril Lionelovo potezanje za Rozamundo Godolphinsko, in zanesljiva, hitra združitev godolphinske gospoščine s Tressilianskim posestvom je pomenila plemiču Lionelu več od škode, ki jo je morala nova luka prizadejati Helstonu in Truru.

Ne glede na to žrtve pa Lionelovo snubljenje ni kakor ni gladko in rado napredovalo. Godolphinska graščakinja ni prav nič milostno gledala nanj, da, največ zato, da bi se iznebila nezaželenega snubca, si je bila izprosil od sira Johna Killigrewa dovoljenje, da je spremlja njegovo sestro na Francosko.

Plemič Lionel je bil ves čas njene odsotnosti kaj slabe volje. Tolažilo ga je samo zatrdjevanje sira Johna, da mora nazadnje vendarle zmagati. Tudi on je obrnil Corwallu hrbet, da se razgleda po svetu.

Nekaj časa je ostal na dvoru v Londonu, kjer pa menda ni imel posebnih uspehov; nato je šel na Francosko, da se pokloni kraljici svojega srca. Kakor izvoli neprestano kapljanje vode najbolj

trdno stalo, tako so jele nazadnje vztrajnost in poniznost njegovega dvorjenja ter očitno globokost njegovega nagnjenja mehčati Rozamundin odpor. Vendar pa ni mogla pozabiti, da je to brat moža, ki ga je nekdanj ljubila in ki ji je umoril rodnega brata. Prikazen te stare ljubezni in kri Petra Godolphina sta nenehoma stala med njima. Tudi po svoji vrnitvi na Cornwallsko se je proti siru Johnu in njegovemu prigovarjanju sklicevala na to nepremostljivo oviro, ki ji preprečuje zvezo z Lionelom Tressilianom.

»Drago dete,« ji je oporekal vitez, »vsekakor morava misliti na tvojo prihodnost. Polnoletna si in delati smeš kar koli te je volja, a za žensko ni dobro, da živi sama. Dolder sem jaz na svetu in na Angleškem, si pod mojim varstvom. Stanuješ seveda lahko zmerom tu v Arwenacku, če hočeš. Kadar pa mene več ne bo, koga boš imela?«

»Samota mi je ljubša od družbe, ki mi jo vsiljuje.«

»Prazne čenče! Mar je to zahvala za fantovo odkrito vdanost, za njegovo potrpljenje in krotkost?«

»Bral Oliverja Tressiliana je vendarle,« je vztrajala Rozamunda.

»Kaj ni že dovolj trpel zaradi tega? Ali naj se na večne čase pokori za bratove grehe? In razen tega sta samo po polni brata.«

»Tudi to je še prebliznje sorodstvo. Ako me hočete po vsaki ceni omočiti, mi izberite drugega moža.«

MALI OGLASI

Služba dobi

Seoda 1 Din, davek 3 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Prodajalco
popolnoma sposobno v mehanični stroki, trgovina Pero Panjan, Hrastovica. — Ponudbe poslati takoj. 19710-1

Klavca
in čistila za perutnino, sprejem. Domo-branska c. 7. 19811-1

Drogerista
s vsemi predpisanimi pogoji za poslovanje v drogeriji, sprejem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Drogerista«. 30023-1

Natakarico
najraje zahtevno, počeno, pridno, zmerno kavičje, sprejem. takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobro, prometna gostilna«. 30020-1

Gospodično
nekoliko vrnile v pisarniških poslih sprejem za mesec dni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Začasna namestitve«. 30022-4

Perfektna kuharica
mlajša oseba, s letnimi prihodki, dobi mesto poleg sobarice za provinco. Ponudbe s fotografijo na naslov Bosnič, hotel Toplice, Bled. 30004-1

Perfektna sobarica
s dobriimi prihodki dobi mesto poleg hiše v provinci. Ponudbe s fotografijo na naslov Bosnič, hotel Toplice, Bled. 30005-1

Prodajalco
izvrjeno v železnici, galeteriji sprejem pod ugodnimi pogoji. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ljubljana«. 30017-1

Samostojne

kuharice
in dekleta za vsa hišna dela, dobe službe v posredovalnici Wolfova 40. Brezposelna dekleta dobe prenočišče. 30013-1

Slaščičarski

pomočnik
dobra moč dobi delo. Ponudbe na področju Jutra v Celju pod »Samostojne«. 30023-1

INSERIRAJ

V »JUTRU«

G. Th. Rothman:

VRTISMRČEK

in ŠILONOSKA

Nove pustolovščine

Trda tema je že, ko prideva čez nekaj ur do Zlatoglednične hiše. Ko se ustavi pred vrtnimi vrati, ni šilonoska nekaj prizna. »Rekla sem ti, da smem iti s teboj,« de jokaje, »a to je bilo laži: Zlatogledniče ni bilo doma, in jaz bi bila morala paziti na hišo! Oh, mislila sem, da se vrneva davno pred njole«

77

Trda tema je že, ko prideva čez nekaj ur do Zlatoglednične hiše. Ko se ustavi pred vrtnimi vrati, ni šilonoska nekaj prizna. »Rekla sem ti, da smem iti s teboj,« de jokaje, »a to je bilo laži: Zlatogledniče ni bilo doma, in jaz bi bila morala paziti na hišo! Oh, mislila sem, da se vrneva davno pred njole«

77

Trda tema je že, ko prideva čez nekaj ur do Zlatoglednične hiše. Ko se ustavi pred vrtnimi vrati, ni šilonoska nekaj prizna. »Rekla sem ti, da smem iti s teboj,« de jokaje, »a to je bilo laži: Zlatogledniče ni bilo doma, in jaz bi bila morala paziti na hišo! Oh, mislila sem, da se vrneva davno pred njole«

77

Trda tema je že, ko prideva čez nekaj ur do Zlatoglednične hiše. Ko se ustavi pred vrtnimi vrati, ni šilonoska nekaj prizna. »Rekla sem ti, da smem iti s teboj,« de jokaje, »a to je bilo laži: Zlatogledniče ni bilo doma, in jaz bi bila morala paziti na hišo! Oh, mislila sem, da se vrneva davno pred njole«

77

Trda tema je že, ko prideva čez nekaj ur do Zlatoglednične hiše. Ko se ustavi pred vrtnimi vrati, ni šilonoska nekaj prizna. »Rekla sem ti, da smem iti s teboj,« de jokaje, »a to je bilo laži: Zlatogledniče ni bilo doma, in jaz bi bila morala paziti na hišo! Oh, mislila sem, da se vrneva davno pred njole«

77

Trda tema je že, ko prideva čez nekaj ur do Zlatoglednične hiše. Ko se ustavi pred vrtnimi vrati, ni šilonoska nekaj prizna. »Rekla sem ti, da smem iti s teboj,« de jokaje, »a to je bilo laži: Zlatogledniče ni bilo doma, in jaz bi bila morala paziti na hišo! Oh, mislila sem, da se vrneva davno pred njole«

77

Trda tema je že, ko prideva čez nekaj ur do Zlatoglednične hiše. Ko se ustavi pred vrtnimi vrati, ni šilonoska nekaj prizna. »Rekla sem ti, da smem iti s teboj,« de jokaje, »a to je bilo laži: Zlatogledniče ni bilo doma, in jaz bi bila morala paziti na hišo! Oh, mislila sem, da se vrneva davno pred njole«

77

Trda tema je že, ko prideva čez nekaj ur do Zlatoglednične hiše. Ko se ustavi pred vrtnimi vrati, ni šilonoska nekaj prizna. »Rekla sem ti, da smem iti s teboj,« de jokaje, »a to je bilo laži: Zlatogledniče ni bilo doma, in jaz bi bila morala paziti na hišo! Oh, mislila sem, da se vrneva davno pred njole«

77

Trda tema je že, ko prideva čez nekaj ur do Zlatoglednične hiše. Ko se ustavi pred vrtnimi vrati, ni šilonoska nekaj prizna. »Rekla sem ti, da smem iti s teboj,« de jokaje, »a to je bilo laži: Zlatogledniče ni bilo doma, in jaz bi bila morala paziti na hišo! Oh, mislila sem, da se vrneva davno pred njole«

77

Trda tema je že, ko prideva čez nekaj ur do Zlatoglednične hiše. Ko se ustavi pred vrtnimi vrati, ni šilonoska nekaj prizna. »Rekla sem ti, da smem iti s teboj,« de jokaje, »a to je bilo laži: Zlatogledniče ni bilo doma, in jaz bi bila morala paziti na hišo! Oh, mislila sem, da se vrneva davno pred njole«

77

Trda tema je že, ko prideva čez nekaj ur do Zlatoglednične hiše. Ko se ustavi pred vrtnimi vrati, ni šilonoska nekaj prizna. »Rekla sem ti, da smem iti s teboj,« de jokaje, »a to je bilo laži: Zlatogledniče ni bilo doma, in jaz bi bila morala paziti na hišo! Oh, mislila sem, da se vrneva davno pred njole«

77

Trda tema je že, ko prideva čez nekaj ur do Zlatoglednične hiše. Ko se ustavi pred vrtnimi vrati, ni šilonoska nekaj prizna. »Rekla sem ti, da smem iti s teboj,« de jokaje, »a to je bilo laži: Zlatogledniče ni bilo doma, in jaz bi bila morala paziti na hišo! Oh, mislila sem, da se vrneva davno pred njole«

77

Trda tema je že, ko prideva čez nekaj ur do Zlatoglednične hiše. Ko se ustavi pred vrtnimi vrati, ni šilonoska nekaj prizna. »Rekla sem ti, da smem iti s teboj,« de jokaje, »a to je bilo laži: Zlatogledniče ni bilo doma, in jaz bi bila morala paziti na hišo! Oh, mislila sem, da se vrneva davno pred njole«

77

Kvalitetna znamka

Gornja kvalitetna znamka v moških kratkih nogavicah, moških dolgih nogavicah in bombažastih ženskih nogavicah se dobi od 15. oktobra t. l. dalje v vseh boljših trgovinah.

Jos. Ribičič:

Poslanec

Gospod Kobilca je legel na zofu, prekril žak roke na prsih, zamislil in vzdihnil: »No, vendar!«

Zakaj izpričano je bilo in z matematično točnostjo izračunano, da je zmagal v volilnem boju in postal poslanec.

Sam, malo naj se odpočije, potem pa naj pridejo nove skrbli. Za borse poslanke dijet, ki jih nenehoma znižujejo, bo skrbil še preveč! Ali saj se ni boril za čast in denar, boril se je za koristi, ali kakor se pravi: za dobrobit svojega volilnega okraja. Kjerkoli bo le mogel, bo povzdignil svoj glas za to dobrobit. Že se Kobilca vidi v poslanski klopi: Stoji, maha z rokami in vse ga poslušajo. Se tuji diplomati v diplomatski loži postanejo pozorni. Vse buli vanj. Tudi nasprotniki! Pazno poslušajo in pazijo, da bi našli kaj krivicega na njem. Ali on ne bo odnehal, pa četudi priletel vanj tintnik in mu pokvari obleko! ... Da, saj res, obleka! Kaj naj obleče, da ne bi kvaril splošnega utisa? Ali ima dostojno obleko? Vsaka ni za to, vsaj ne za otvoritveno sejo.

Ta misel Kobilco popolnoma zdrmla. Dvigne se in sede. Dolgo premišljuje. Nazadnje se mu obraz razjasni in gromko zakliče: »Mina, Mina!«

Pridirja žena v sobo in vpraša prestrašeno: »Kaj pa se je zgodilo?«

»Mina, pravi moč,« se ta mesec moram na otvoritveno sejo parlamenta. Kaj praviš, katero obleko naj oblečem, da bom tudi na zunaj napravil dostojen vtis?«

»Ježeš! se prestraši ona.« Na to pa še nistem mislila! Tvoja črna obleka je že tako oguljena, da res ne vem...«

»Ha, se Kobilca zmaganozono zasmehuje. »Jaz pa vem! Prinesi mi moj žaket!«

»Kakšen žaket?« se čudi ona.

»No, tisti, ki sem ga imel pri maturi. Sicer je tega že cela večnost, ali žaket je vedno moderen. In preveč se od tedaj tudi nisem odebil, za to so že drugi skrbeli! Mislim, da bo kar dober. Le poišči ga, da ga pomerim!«

»Ali, Francelj!« ugovarja ona v zadregu. »Kakšen žaket vendar? Saj nimaš nobenega žaketa!«

»Mina, Mina,« se zdaj pošali poslanec Kobilca. »Tebe pa spomin zapušta! Kaj se ne spominjaš? Saj sva se že tedaj rada imela, ko sem maturiral, in gotovo si me videla, kako sem se postavil v no vem žaketu. In tudi na poročni dan sem ga mislil obleči, pa nisem imel primernih salonskih hlač. Ali se ne spominjaš? Saj sva ga pred poroko ogledovala. Zadaj je imel blago pretrgano — odnesel ga je bil gumb, ki sem ga izgubil v noči po maturi. Z gumbom je šel k vragu tudi kos podloge. Mati mi je raztrgano blago, zašla, podlogo pa zakrpala s kosom podloge od neke očetove stare suknje. Barva ni bila ista, ali žaket je le postal spet uporaben. Zašito mesto, se je komaj poznalo. — No, kaj praviš k mojemu spominu? Le prinesi ga. Tisto zašito mesto zakrijeva z novim gumbom, pa bo kar dober!«

Ali ženi noče v glavo.

»Francelj,« reče, »Tebi se nekaj sanja. Ta volilna borba ti je živce pretresla! Na žaket, o katerem govoriš, se ne spominjam! Veruj mi, da se motiš!«

»No, veš kaj?« se zdaj zares razjezi poslanec Kobilca. »Sedaj pa skoro ne gre več za žaket, temveč gre za to, koga spomin zapušta. Če mene, potem je najbolje, da odločim poslansko čast.«

In je Kobilca vstal in ves zaskrbljen pretaknil vse omare, pobekal po vseh miznicah, pregledal vse kovčke in zaboje v podstrešju in še po zabojih v dvornci je stikal. Če bi bil žaket sivanka, bi ga našel! Vse zaman! O žaketu ne duha ne sluha!

JESENSKI LIPSKI SEJEM 1937

OD 29. AVGUSTA

DO 2. SEPTEMBRA.

60% popusta na nemških železnica, znatni popusti v drugih državah.

Vsa pojasnila dajejo:

Zvanični biro lajpčičkega sejma — Beograd — Knez Mihajlova 33/L.

in častni zastopniki:

Ing. G. TÖNNIES — Ljubljana, Tyrševa 33. — Tel. 27-62 in

Jos. Bezjak — Maribor, Gosposka ul. 25. — Tel. 20-97.

»Morda se pa res le meni tako zdi, morda mi je volilni boj tako razruval živce, da imam halucinacije in obstoji žaket le v moji domišljiji!« se je končno vdal in sklenil, da gre v parlament v črni, nekoliko obnošeni obleki.

★

Parlament! V klopih sede poslanci. Že teden dni rešujejo važne gospodarske zadeve. Vsak bi hotel pridobiti kaj za svoj okraj. Kriza je splošna, okraji revni. Državna blagajna ne more vsem ugoditi. Tam na levi pletira nekdo za odpravo svobodne trgovine. Pravi, da ne bo glasoval za proračun, če ne odpravijo havzirarje. Vso deželo so že preplavili in kraje zaslužek in kruh rednim trgovcem.

Vsa dežela je polna teh krošnjarjev, na vsakem koraku srečujemo lepo oblečene agente, ki niti niso naši državljani. Ti agenti prenašajo velike kovčega tekstilnega blaga tujega izvora v ogromno škodo domače trgovine in industrije. Vsi lokali so polni raznih havzirarjev, optanih z vsemogočimi predmeti. In da bo mero polna, se vlečejo po naših cestah cele karavane gosi in puranov, ki se zaženjujejo za razne obleke in perilo. Kdo preračuna škodo, ki jo s tem trpi naše trgovstvo in naša obrt? Odpravite te nezdrave razmere, gospodje tam na desni, potem bomo tudi mi glasovali za proračun!« je zaklical tisti poslanec in sedel. Levica ploska, desnica molči.

Pa se dvigne na klopi pred poslancem Kobilco lepo oblečen poslanec, zakaslija, zamahne z roko in vpraša predgovornika, če česa naj potem žive havzirarji? Ne čaka odgovora, temveč kar sam odgovori. Opiše vso črno mizerijo ljudi, ki so primorani, da se pečajo s prosto trgovino. S kraja v kraj jih preganja borba za življenje. Stradajo, štedijo in prinašajo vse mogoče trpljenje za svoje revne družine. Zbornica poslušaja in je ginjena.

Le Kobilca ne posluša. Z izbuljenimi očmi gleda v govornika pred njim, ki maha z rokami, da mu žaket kar tako odskakuje in trfota. V ta žaket ima Kobilca uprte svoje oči. Natančno tak je bil njegov žaket! Križ božji, saj je tudi zakrpan tam, kjer je bil nekdo gumb! Natančno tam. Če bi bila še podloga zakrpana — potem — potem... In si Kobilca ne more kaj, da ne bi počasi iztegnil roko in počasi dvignil krajce na govornikovem žaketu. Prav počasi in previdno. Končno ima krajce tako visoko, da lahko poku-ka. — Sakra! tudi podloga je zakrpana s krpo, ki jo ima gospod Kobilca v spominu. Ta žaket je bil njegov, o tem ni več dvoma!

Po seji stopi gospod Kobilca h govorniku ter mu reče:

»Čestitam, kolega! In, prosim, dovolite mi diskretno vprašanje: Od kod imate ta žaket?«

Kolega ga pisano pogleda:

»Kaj pa vas briga moj žaket? Pa če bi ga bil kupil tudi iz tretje roke, vas se to ne tiče! Brigajte se za svoje zadeve, vi — vi!«

★

Gospodu Kobilci ne gre žaket iz glave. Kamorkoli pogleda, povsod ga vidi. Spremlja ga na postajo se obesi v kupeju na obešalnik nasproti, koleša brzovlaka pojo neprestano: »žaket, žaket, Kobilceva glava je polna samih žaketov. Domača postaja se mu zdi izložba samih žaketov.«

Saj bom še znorel!« vzdihne Kobilca in izstopi.

Kaj pa ti je?« vpraša žena doma. »Saj si ves shujšan in bled! Ali si bolan?«

»Same sitnosti!« odgovori Kobilca. »S poslanecem iz istega kluba sem se skregal na živce in mrtve!«

»Zakaj pa za božjo voljo?«

»Zaradi žaketa, nosil je moj žaket! Veš tisti žaket, o katerem sem ti pravil!«

»Ježeš, Marija!« zavpije žena in bridko zajoka.

»No, no!« tolaži on. »Saj to ni take hudo! Je običaj, da se dva poslanca skregata. Mene le to skrbi, da vidim povsod žaket. Najbrž je to bolezen! Kaka nova vrsta živčne bolezni, veš! Moral bom h kakemu zdravniku, dokler je še čas!«

Žena že kar glasno ihti.

»No, zaradi tega ti ni treba jokati. Saj bo minilo. Živci pač!«

»Saj, saj ne jokam zaradi tega!« še glasneje zahti žena. »Zato jokam, ker sem jaz kriva! Ah, veruj mi, da se nisem spomnila... šele, ko si odšel, sem se domislila!«

No, veš kaj. Sedaj pa še ti začni s skrivnostmi. Kaj je, kar hitro povej!«

»Veš, ah, moj Bog... Pred leti... kaj jaz vem... morda pred petimi ali še več — sem nekemu Banačanu dala tvoj žaket za — za —«

Z izbuljenimi očmi se Kobilca skloni bliže: »Govori, govori, povej — za kaj si dala žaket?«

»Za dva lepa purana — zahtipa žena. »Saj veš, za tista dva, ki sem jih bila za desetletnico poroke...«

Kobilca se razveseli: »Ne, ne vem, ali vem, da nimam halucinacije in da je moj žaket res bil in da je še...«

RADIO

Sreda, 11. avgusta

Ljubljana 12: Plošče. — 12.45: Vreme, poročila. — 13: Cas, obvestila. — 13.15: Za vsakega nekaj (plošče). — 19: Cas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura: Sokol v Bački (dr. Moca Stojkov). — 19.50: Korošnice (plošče). — 20.10: Vesele zgodbe s tabora in potovanja (G. M. Zor). — 20.30: Oddelek zbora Glasbene Matice: Narodne iz Kokošarjeve zbirke po Adamičevi zbirki. — 21.15: Koncert Radio orkestra. — 22: Cas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Radio orkester.

Četrtek, 12. avgusta

Ljubljana 12: Obisk pri severnih Slovanih (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13: Cas, spored, obvestila. — 13.15: Radio orkester. — 19: Cas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura: O nacionalnem in književnem pomenu mostarske »Zor« (prof. J. Radulović). — 19.50: Operetni venčki (plošče). — 20.10: Kako predelam zgodnjo povrtino (G. J. Kregar). — 20.30: Koncert: sodelujejo G. Jože Gostič, prof. M. Lipovšek in Radio orkester. — 22: Cas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 22.15: Lahkih nog naokrog (plošče).

Beograd 17.20: Pevska ura. — 18.20: Plošče. — 20: Orkestralni in pevski koncert. — 21.15: Narodne pesmi. — 22.30: Lahka glasba. — Zagreb 17.15: Lahka glasba. — 20: Prenos iz Beograda. — 21.45: Narodni napravi iz Budve. — Praga 19.35: Dvofakov valček. — 20.50: Janačkov balet Rakoczy. — 22.25: Moderna turška glasba. — Varšava 20: Orkestralni in pevski koncert. — 22: Italijanske pesmi. — 22.30: Plošče. — Dunaj 12: Koncert orkestra. — 16.05: Slagerji in pesmi. — 17.2